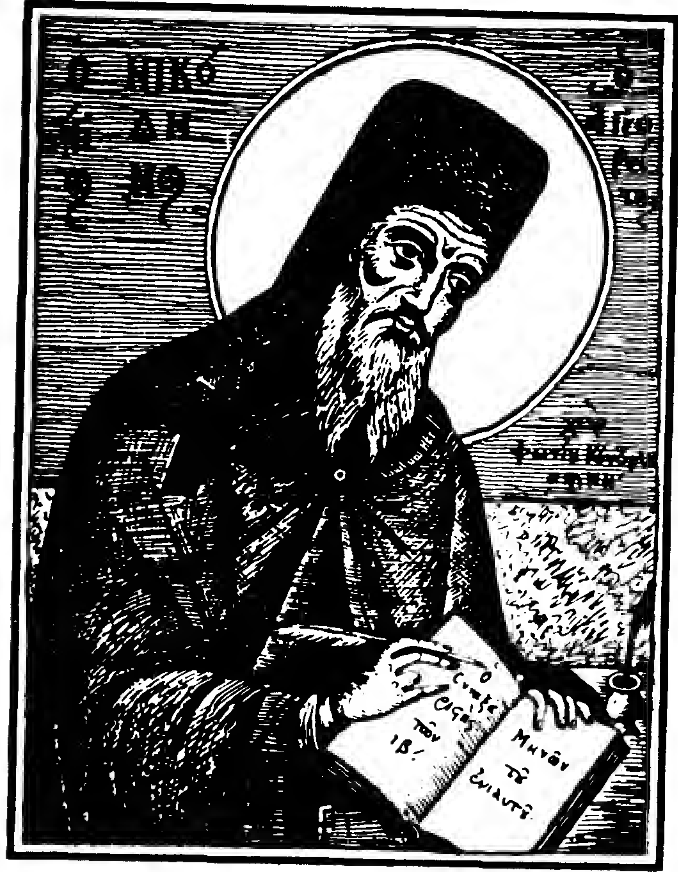
Dedicăm această carte cinstitului cler și părinților duhovnicești ai Bisericii Ortodoxe Române, pentru ajutorarea lor în lucrarea de pregătire vrednică și de chemare a fiilor lor duhovnicești la Potirul Vieții și al Nemuririi, adică la Cinstitul Trup și Prea Sfîntul Sînge al Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Editorul
Stylianos Kementzetzidis

CUPRINSUL

DEASĂ SAU RARĂ IMPĂRTĂSIRE?

Sub acest titlu publicam în Telegraful Român de la Sibiu No 33-36/1991 un articol, care a avut ecouri pozitive atît la noi în țară cît și printre monahii români de la Schitul Prodromul din Sfîntul Munte Athos. Părinții de la Prodromu mi-au cerut binecuvîntarea de a însera acest articol în cartea "Despre deasa împărtășire" a Sf. Nicodim Aghioritul, care se publică acum pentru prima dată în românește, prin generozitatea Editurii **"Orthodoxos Kypseli"** din Tesalonic. Reticența avută la început, datorită evlaviei deosebite față de acest mare sfînt, artizan al reînnoirii vieții filocalice și liturgice de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea - despre care mi s-a dat să scriu (vezi "Le renouveau philocalique du XVIIIe siècle et son influence sur la vie liturgique" în Liturgie, Conversion et vie monastique, Roma, 1989, p. 159-183) - mi-a fost spulberată de sentimentul comuniunii cu Sfîntul Nicodim pe linia acelorași străduințe de înrădăcinare a credincioșilor *în viața liturgică a Bisericii, care este temelia și sporirea vieții creștine*. Căci fără înțelegerea și trăirea cu adevărat a Sf. Liturghii - care presupune împărtășirea cu Sf. Taine, dar numai cu pregătirea necesară - viața creștină nu poate fi autentică și nu poate spori. Un creștinism fără Euharistie nu-i decît o iluzie și o Euharistie la care nimeni nu se împărtășește, un non sens. Astăzi tot mai mulți sînt aceia care cred că pot fi credincioși și fără Biserică, deci fără Euharistie (căci Euharistia face Biserica), sau că pot participa la Liturghie (Euharistie) ca simpli spectatori, fără pregătirea necesară pentru a se apropia

de Sf. Taine. Viața creștină se reduce astfel la un pietism dezincarnat și un invidualism ucigător al comuniunii reale și vii a tuturor credincioșilor cu Dumnezeu - Treimea, care se realizează numai prin "Unul din Treime": Hristos, Cuvîntul lui Dumnezeu întrupat, prezent în Euharistie și împartășit tuturor spre unirea cu Dumnezeu. Fără Hristos euharistic, care ne dă certitudinea credinței (Sf. Irineu al Lyonului (sec. II) zice că "credința noastră este conformă cu Euharistia, iar Euharistia confirmă credința" (Adv. Haer. IV, 18, 5), creștinismul se transformă într-um sentimentalism neluminat, capabil oricînd să schimbe credința după bunul plac al unuia sau altuia. Toate rătăcirile sectare, care reclamă fiecare pe seama ei adevărul Scripturii, au apărut atunci cînd s-a slăbit legătura cu Euharistia, cînd Cuvîntul lui Dumnezeu n-a mai fost înțeles și trăit liturgic, ci scos din contextul său natural care este Biserica, deci Liturghia. Căci Biblia nu este a fiecăruia, ci a Bisericii, și nu poate fi înțeleasă decît de cel care se află în Biserică, în comuniune și unire cu Hristos din Euharistie.

Nu se poate imagina o renaștere duhovnicească a credinciosului și a obștei bisericești decît pornind de la Liturghie, care ne constituie în Trupul lui Hristos, făcîndu-ne deci mădularele Sale și mădulare unii altora prin împărtășirea din aceeași pîine (I Cor, 10, 17;12). Numai uniți cu Hristos, care ni se face mîncare și băutură permanentă, și uniți unii cu alții prin El, putem avansa pe drumul comuniunii tot mai desăvîrșite cu Dumnezeu și cu toți oamenii, care este esența vieții creștine. Și cum de Hristos nu ne putem apropia oricum, ci numai cu conștiința curată, fiecare Liturghie ar însemna un urcuș duhovnicesc: pe de o parte prin pregătirea pentru primirea Sf. Taine, iar pe de alta, prin însăși această primire, care se face în noi izvor de și mai

multă curăție, de și mai multă osteneală pentru o viață tot mai sfîntă. Dar dacă la Liturghie participăm oricum, fără exigența pregătirii pe care o reclamă primirea Sf. Taine, e de înțeles că Liturghia devine o slujbă printre altele, iar viața noastră va lîncezi.

Asfel se pune problema desei sau rarei împărtășiri.

1. Este o întrebare legitimă - frecventă azi mai cu seamă în rîndurile celor mai buni credincioși -, dar care primește, spre mirarea dacă nu spre sminteala multora, cele mai contradictorii și derutante răspunsuri. Adepții înnoirii vieții creștine în Biserică prin accentul pus pe Sf. Taine promovează împărtășirea deasă, chiar regulată. Aceștia sînt în general acuzați de influențe eterodoxe: catolice sau protestante. Într-adevăr, la catolici și la protestanți se practică împărtășirea tuturor credincioșilor prezenți la fiecare Misa sau Cină a Domnului fără exigența unei pregătiri prealabile codificate ca la ortodocși: spovedanie, post și ajun euharistic, canon special de rugăciune... De unde teama legitimă de a nu se ajunge la o "banalizare" a Împărtășaniei. "Conservatorii", adică cei atașați "tradiției" împărtășirii rare: 1-4 ori pe an, potrivit "poruncii bisericești", nu vor să cedeze în nici un chip împărtășirii mai dese de șase săptămîni (4o de zile) și aceasta numai pentru călugări. Alții, ca să evite un răspuns direct, zic: "nici deasă, nici rară împărtășire, ci cu "vrednicie". Răspuns, care pare a satisface pe cei mai mulți, ca fiind prudent și înțelept. Dar numai la prima vedere. Care înșeală. Privit mai îndeaproape, constați că de fapt el nici nu este un răspuns, ci o ocolire subtilă a întrebării. Căci problema "vredniciei" este inclusă în întrebarea însăși, subînțelegîndu-se. Într-adevăr, ar fi un non-sens să ne întrebăm dacă cel ce se află sub osînda ca-

noanelor pentru păcate de moarte trebuie să se împărtăşească des sau rar! Evident, cel ce persistă în păcat nu se poate împărtăşi niciodată atîta timp cît trăieşte în păcat. Atunci, se înţelege de la sine, că problema desei sau rarii împărtăşiri se referă la cei ce nu trăiesc în păcate de moarte, care frecventează regulat biserica şi care se silesc să ducă o viaţă creştină cît mai autentică. Mai sînt şi unii care la întrebarea ce ne preocupă aici răspund: deasa sau rara împărtăşire este la atitudinea credinciosului, potrivit dorinţei sale. Alţii, mai înţelepţi, spun că este de competenţa duhovnicului. Dar cum duhovnici sînt toţi cei care dau răspunsurile de mai sus ne putem imagina subiectivismul care operează într-o problemă atît de importantă pentru viaţa creştină.

2. Cauzele acestei diversităţi de păreri sînt multiple şi de diferite ordine: istoric, teologic, canonic- disciplinar, sentimental...

În antichitatea creştină, toţi credincioşii care participau la Sf. Liturghie se împartăşeau cu Sf. Taine. Fapt firesc, căci *scopul Liturghiei este constituirea Bisericii prin adunarea laolaltă a tuturor credinciosilor, rugăciunea comună şi împărtăşirea lor cu Hristos prezent în Euharistie sub forma pîinii şi a vinului.* Liturghia era socotită şi trăită ca “Masă a Domnului” la care sînt invitaţi toţi cei ce au primit botezul şi se numesc creştini. Iar această “Masă” sau “Cină” devenea “Memorial al Domnului” căci în cursul ei credincioşii, în frunte cu episcopul sau preotul, comemorau şi retrăiau împreună cu Hristos toate actele Sale mîntuitoare: Naşterea, propovăduirea Evangheliei, Patimile, Moartea, Invierea, Inălţarea la Cer, Pogorîrea Duhului Sfînt. Împărtăşirea cu Sfintele Taine la fiecare Liturghie reprezenta pentru primii creştini punctul culminant al adunării euharistice, sensul însuşi al ei, care este unirea cu Hristos, pentru “a trăi în Hristos” (cf. Gal. 2, 20). Era de neconceput participarea la Euharistie fără împărtăşirea cu Sf. Taine. Căci atunci Liturghia nu se împlineşte, nu-şi atinge scopul: unirea cu Hristos, şi se transformă într-un fel de spectacol sacru în care, e adevărat, se pot trăi emoţii sfinte şi înălţătoare dar care rămîn departe de realitatea unirii concrete cu Hristos, realizată numai prin împărtăşire. E adevărat că primii creştini erau foarte conştienţi de împărtăşirea cu Sf. Taine şi nu se apropiau de ele oricum, ci cu conştiinţa împăcată cu Dumnezeu şi cu semenii lor. Ei ştiau mai bine ca noi “că oricine va mînca pîinea aceasta şi va bea paharul Domnului cu nevrednicie va fi vinovat faţă de trupul şi sîngele Domnului” (I Cor. 11, 27). De aceea, cînd cineva păcătuia de moarte prin lepădarea de Hristos, ucidere (inclusiv avortul), desfrînare, hoţie sau alte fapte grave făcea mai întîi penitenţă cîţiva ani de zile şi numai după aceea era reintegrat în comunitatea euharistică şi se împărtăşea cu Sf. Taine. Pe timpul penitenţei, un astfel de creştin nu avea voie să participe la “Liturghia credincioşilor” (euharistică) ci doar la “Liturghia catehumenilor”, trebuind să părăsească biserica odată cu cei ce se pregăteau pentru primirea botezului, la cuvintele preotului “Cei chemaţi ieşiţi...”. Aşadar, păcatuirea gravă îl face pe creştin să cadă din starea de har primită la Botez şi confirmată şi întărită în fiecare Euharistie şi-l desparte de obştea Bisericii, nemaifiind vrednic să participe la jertfa euharistică şi să se împărtăşească cu Sf. Taine. Căci Biserica se identifică cu Euharistia care o constituie şi o manifestă. De aceea Sf. Ioan Gură de Aur zice că cel ce nu este vrednic să se împărtăşească acela nu este vrednic nici să participe la jertfa liturgică. El trebuie să pără-

sească biserica odată cu "cei chemați". Așadar, în vechime, rînduiala împărtășirii regulate a celor care nu erau sub osînda canoanelor sau a excluderii de la împărtășirea cu Sf. Taine a celor cu păcate grave era strict observată. Pentru că această disciplină este singura conformă cu teologia euharistică, adică cu sensul însuși al Liturghiei.

Această rînduială însă va fi tot mai mult neglijată, începînd cu secolul al IV-lea, odată cu înmulțirea creștinilor prin convertirea în masă, fără pregătirea necesară, a păgînilor, după edictul de libertate a creștinismului (Milano, 313) și mai ales după ce acesta devine religie de stat sub Teodosie cel Mare. Sensul profund al Liturghiei, ca masă euharistică în care prin împărtășirea cu Trupul și Sîngele lui Hristos a tuturor celor prezenți se realizează Biserica însăși și se manifestă Împărăția lui Dumnezeu, se pierde încetul cu încetul la tot mai mulți creștini. Din *act comunitar*, privind întreaga obște a Bisericii adunată într-un loc pentru celebrarea Euharistiei, împărtășirea devine un act privat, individual; fiecare se împărtășește cînd vrea sau cînd se crede pregătit. Față de primele manifestări de acest gen, deosebit de grave, autoritatea bisericească se simte obligată să reamintească prin canoane disciplina tradițională a împărtășirii. Astfel canonul 8, atribuit Sfinților Apostoli, spune: *"Dacă vreun episcop, preot sau diacon ori cineva din cler nu se împărtășește în timpul jertfei liturgice care se aduce, să spună motivul și dacă acesta este justificat să fie iertat. Iar dacă nu, să fie excomunicat ca unul care produce sminteală..."* Canonul 9 apostolic se referă în aceeași problemă la credincioși: *"Toți credincioșii care intră în biserică și ascultă citirea Sfintelor Scripturi dar nu stau la împărtășire să fie excomunicați"*. Același lucru îl spune în principiu și canonul 2 al sinodului din Antiohia (341):

"Cei ce vin la biserică și ascultă citirea Sfintelor Cărți dar nu vor să ia parte la rugăciunea liturgică cu poporul, sau care prin indisciplină refuză împărtășirea cu Sf. Euharistie toți aceia trebuie excluși din Biserică pînă ce, recunoscîndu-și greseala și împlinind canonul rînduit aduc roade de pocăință..." Hotărîrile și canoanele acestui sinod local vor fi adoptate pentru întreaga Biserică de sinoadele VI (can. 2) și VII (can. 1) ecumenice.

Părinții bisericești recomandă și ei împărtășirea deasă. Astfel Sf. Vasile cel Mare zice în Scrisoarea 33: *"Este bine și folositor a se împărtăși în fiecare zi și a primi Sfintele Taine căci însuși Hristos a zis: "Cel ce mănîncă și bea sîngele Meu are viață veșnică"* (In. 6, 54). *Noi însă ne împărtășim de patru ori pe săptămînă: duminica, miercurea, vinerea și sîmbăta, ca și în alte zile cînd se face pomenirea vreunui sfînt..."* Evident, Sf. Vasile și călugării săi se împărtășeau de patru ori pe săptămînă pentru că slujeau Sf. Liturghie de patru ori, în zilele menționate. Impărtășirea deasă, chiar zilnică o recomandă și Sfîntul Ioan Gură de Aur, care deplînge faptul că mulți credincioși din vremea sa nu se mai împărtășeau decît o dată pe an. În același sens vorbesc și Sf. Ioan Casian (sec. IV-V) și Sf. Teodor Studitul (Sec. IX). În celebrele sale Epitimii (Reguli), Sf. Teodor insistă asupra obligației monahilor de a se împărtăși regulat. Iată cîteva: *"Dacă într-o zi cînd se face Liturghie un călugăr nu se împărtășește să spună motivul, altfel să rămînă nemîncat pînă seara"* (n. 31). *"Cel ce din proprie inițiativă nu se împărtășește, acela trebuie să se separe de obște pentru o zi"* (n. 10). Sau *"Cel ce nu se împărtășește mai mult de 40 de zile, dacă nu este oprit de canoane, va trebui să spună motivul. Si dacă se*

constată că din pricina neglinjentei nu s-a împărtăşit să fie supus unei pedepse de 40 de zile" (n. 6).

3. E adevărat că la pierderea sensului profund al Împărtăşaniei ca act comunitar, deci privind pe toţi cei ce participă la Sf. Liturghie, a contribuit şi problema "vredniciei" personale accentuată de toţi Părinţii şi îndeosebi de călugări într-o vreme în care Creştinismul a devenit pentru mulţi doar un nume. Fireşte, la împărtăşire nu poate avea acces cel ce trăieşte indiferent sau în păcate grave. Aşa au apărut canoanele care interzic împărtăşirea un anumit timp, mai lung sau mai scurt, potrivit gravităţii păcatului. Dar degrabă, insistenţa Părinţilor şi a canoanelor pe "vrednicia" necesară pentru împărtăşire a fost rău înţeleasă, încît cu timpul nu s-au mai împărtăşit nici cei ce nu erau sub osînda canoanelor, socotindu-se singuri nevrednici de împărtăşirea deasă. Deşi Sf. Ioan Gură de Aur spune că cel ce nu-i zilnic, acela nu-i vrednic să se împărtăşească nici o dată pe an, la Paşti. De altă parte, insistenţa pe pregătirea pentru împărtăşanie - legitimă în sine căci Sf. Taine nu lucrează automat, fără colaborarea omului prin efortul propriu de despătimire - a dus la o altă atitudine greşită: credinţa că împărtăşirea este o recompensă pentru virtute, pentru efortul împlinit în vederea primirii ei. *"Cu cît mai rezonabil este, zice Sf. Ioan Casian, să primim Sf. Taine în fiecare duminică, cu inimă smerită, ca un remediu pentru slăbiciunile noastre crezînd si mărturisind că nu merităm acest har, decît să ne înălţăm în noi înşine prin convingerea deşartă că cel puţin vom fi vrednici odată pe an"* (Conv. 23, 21).

Sf. Chiril al Alexandriei (+444) constată în vremea sa şi alte atitudini greşite faţă de Sf. Împărtăşanie. *"Sînt unii, zice el, care după ce au gustat din harul dumnezeiesc nu mai merg la biserică din neglijenţă şi amînă primirea Sfintei Impărtăşanii sub pretextul respectului şi al pietăţii, în realitate însă din lipsă de evlavie şi din răceală. Acest refuz care pare a porni din pietate nu este decît o cursă şi o pricină de sminteală care duce la cădere"* (Comentar la Ioan 1, 3). De aceea, mai multe sinoade locale: Elvira (can. 21), Sardica (343) sau ecumenice: Constantinopol (în Trulan, 692, can 80) se văd nevoite de a ameninţa cu excomunicarea pe cei care timp de trei săptămîni nu participă la Liturghie şi nu se împărtăşesc. În Occident, unde situaţia era şi mai gravă, diferite sinoade locale insistă pentru împărtăşirea cel puţin de trei ori pe an: Paşti, Crăciun şi Rusalii. Tîrziu, un sinod din Latran (Roma 1215) fixează datoria împărtăşirii cel puţin o dată pe an. Dar deja aceste hotărîri nu mai sînt conforme cu spiritul Liturghiei ca jertfă şi ca Taină a comuniunii care constituie Biserica. Teologia euharistică a primelor veacuri creştine va fi tot mai mult uitată, accentul mutîndu-se acum pe pietatea individuală în faţa Sfintei Împărtăşanii (care în Apus va fi expusă în afara Liturghiei spre adorare) şi pe interpretarea simbolică a tuturor actelor şi gesturilor liturgice.

4. Renaşterea isihastă, din sec. XIV va atrage după sine cum este firesc şi o renaştere liturgică îndeosebi prin Sfinţii Nicolae Cabasila şi Simion al Tesalonicului (sec. XV).

Pentru Nicolae Cabasila, euharistia (împărtăşania) este izvorul şi desăvîrşirea vieţii în Hristos. Iar *"celelalte taine nu sînt desăvîrşite şi nici nu pot da roade... dacă nu luăm parte la ospăţul dumnezeiesc"*. *"In schimb dacă ne apropiem cu zdrobire de inimă şi ne mărturisim păcatele înaintea preotului, Sf. Împărtăşanie este cea care ne scapă de orice păcat... de unde urmează că nimic n-am făcut numai mărturisindu-ne, fără a*

gusta din bunătățile euharistice" (Despre viața în Hristos, 4). El arată că de Sfînta Împărtășanie trebuie să ne apropiem *"mereu"*. *"Căci e nevoie ca Făcătorul lumii să rămînă tot timpul în lutul nostru ca să îndrepteze chipul, Său în noi de cîte ori dă semne că vrea să se strice..."* (Ibidem). "Viața în Hristos" este de neconceput fără participarea regulată la Sf. Liturghie și Împărtășirea cu Sfintele Taine. Căci nu noi ne transformăm pe noi înșine prin efortul nostru ascetic, ci Hristos euharistic lucrează în noi și dă valoare și sens la tot ceea ce facem pentru mîntuirea noastră. Neglijența Sfintei Împărtășanii poate veni și dintr-o spiritualizare dezincarnată care nu pune accentul pe Sfintele Taine ci pe voința și efortul omului, concepție proprie atîtor secte din vechime (pelagianism, priscilianism, bogomilism) condamnate de Biserică.

La rîndul său, Sfîntul Simeon al Tesalonicului, unul din cei mai mari liturgiști ai Bisericii Răsăritene, insistă și el asupra necesității împărtășirii dese. În cartea sa "Tratat asupra tuturor dogmelor" el zice: *"Drept aceea Tainele acestea ni le-a lăsat Iisus pentru ca să fim una cu Dumnezeu. Noi arhiereii și preoții adesea cu socotință și cu spovedanie slujind Liturghia să ne împărtășim cu înfricoșătoarele Taine; iar ceilalți și ei adesea prin Spovedanie, prin sfărîmarea inimii și cucernicia sufletului să se cuminece. Și nimeni din cei ce se tem de Domnul să nu treacă peste 40 de zile (neîmpărtășiți), și dacă cei ce vor păzi pe cît vor putea să se apropie și mai curînd de cuminecătura lui Hristos si dacă se va putea și în toate duminicile, mai ales cei bătrîni și cei bolnavi"*.

În secolul al XVIII-lea a avut loc la Muntele Athos o mare frămîntare în jurul problemei desei sau rarii împărtășiri Sf. Nicodim Aghioritul protagonistul desei împărtășiri, autor a peste

o sută de lucrări, între care și al Filocaliei (culegere de texte din Părinții ascetici), a scris în acest sens și această *"Carte foarte folositoare pentru suflet. Despre împărtășirea deasă cu Sfintele Taine ale lui Hristos"* în care el argumentează cu texte din Sfinții Părinți nevoia împărtășirii dese și combate pe cei ce susțin contrariul. Poziția apărată de Sf. Nicodim și de cei din jurul său va fi aprobată și de Patriarhii ecumenici; Teodosie, în 1773 și Grigore al V-lea, în 1807 și 1819.

Renașterea liturgică din Grecia contemporană cu accentul pus pe înțelegerea Sf. Liturghii de către credincioși prin citirea de către preot cu voce tare a rugăciunilor din Anaforaua liturgică și pe împărtășirea deasă, renaștere promovată de mai multe frății religioase, a fost inspirată de mișcarea isihastă de la Sf. Munte și de scrierile Sf. Nicodim Arghioritul.

În Rusia, împărtășirea mult mai deasă a credincioșilor în ultimele decenii s-a impus din partea acestora ca o evidență a participării lor la Sf. Liturghie. Persecuțiile grave și lipsa oricărei literaturi religioase a făcut să se nască dorința credincioșilor de a se uni cu Hristos euharistic mult mai des decît recomanda oficialitatea bisericească, potrivit unei "tradiții" venită din Apus. Căci nu trebuie să uităm că "porunca" de a se împărtăși de patru ori pe an sau cel puțin o dată este de influență apuseană și nu are nici o justificare teologică. Dimpotrivă, ea este contrară spiritului Liturghiei ca jerfă adusă de tot poporul lui Dumnezeu și cină comună. Nimeni din cei invitați la o masă nu merge numai ca să se întrețină cu gazda și cu cei prezenți, fără să mănînce efectiv. E adevărat că ambianța creată în jurul unei mese este ea însăși o hrană spirituală pentru cei invitați, dar nimeni nu renunță să mănînce, săturîndu-se numai cu ea. Sf. Nicodim Aghioritul spune că sînt mai multe feluri de a ne împărtăși cu

Hristos: prin Sf. Taine, prin rugăciune, prin auzul citirilor și cîntările sfinte, prin contemplarea tainelor lui Dumnezeu, prin facerea de bine. Dar ele nu se exclud una pe alta. Dimpotrivă. Cel ce îl primește pe Hristos euhatistic îl va păstra în inima sa rugîndu-se mult, citind din Sf. Scripturi, lucrînd numai binele...

Dar nimeni nu poate neglija Sf. Taine pe motiv că se împărtășește duhovnicește cu Hristos sub formele amintite. Căci altfel Mîntuitorul nu s-ar mai fi întrupat și nu s-ar mai fi jerfit pe cruce ca să ne lase Trupul și Sîngele Său ca "adevărată mîncare și adevărată băutură" (In. 6, 55). Cel ce neglijează Sf. Împărtășanie, neglijează fără să-și dea seama întruparea și jertfa însăși a Domnului. Căci Euharistia este taina prin excelență a Noului Testament. Fără Euharistie nu există nici Întrupare, nici jertfă. Protestanții și cultele neoprotestante care pun accent unilateral pe Cuvîntul lui Dumnezeu în detrimentul Euharistiei în care nu mai văd prezența reală a lui Hristos, uită că "Cuvîntul trup s-a făcut" (In. 1, 14), că în Noul Testament, Dumnezeu nu numai vorbește oamenilor ca în Vechiul Testament, ci se și unește cu ei prin Trupul și Sîngele Fiului Său jertfit și înviat pentru mîntuirea lor.

5. Cum am putea reveni astăzi la o practică normală a Euharistiei? Desigur că numai printr-o înțelegere justă a sensului și rostului ei pentru viața creștină. Aceasta presupune însă preoți și creștini responsabili și luminați, angajați conștient în trăirea maximală a Evangheliei și nu oameni "căldicei", dispuși oricînd la orice compromis. Aprofundarea teologiei euharistice a primelor veacuri creștine ca și cunoașterea evoluției de-a lungul istoriei a practicilor privitoare la împărtășire, mai mult sau mai puțin conforme cu această teologie, practici devenite adeseori "tradiție", ne va ajuta să exorcizăm mintea noastră de o mulțime de prejudecăți sau chiar superstiții cu privire la Sf. Taină a Împărtășaniei. Trebuie să fim conștienți că nu toate "tradițiile" impuse la un moment dat în istorie au și o justificare teologică. Pot exista "tradiții" cum este și cea cu privire la împărtășirea o dată sau de patru ori pe an și chiar la șase săptămîni, care nu pot fi justificate teologic, ci cel mult sentimental. În ce privește "vrednicia" pentru primirea Euharistiei trebuie să știm că nimeni nu poate vreodată pretinde că e vrednic să se împărtășească. Căci "toți greșim în multe chipuri" (Iac. 3, 2). Iar "dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe poi înșine și adevărul nu este întru noi" (I In. 1, 8). " Știm, zicea Sf. Ioan Gură de Aur, că nimeni dintre noi nu este scutit de greșeli, nimeni nu se poate lăuda că ar avea o inimă curată. Îngrozitor este, nu atît a nu avea inima curată, cît că neavînd-o astfel nu alergăm la Cel ce poate să o curățească...". Desigur că sînt păcate grave și păcate mai puțin grave. " Orice nedreptate este păcat, dar este și păcat care nu e de moarte" (I In. 5, 17). În cazul păcatului de moarte (crimă, inclusiv avortul, desfrînare sau alte păcate trupești, ură, hoție, drog, magie, erezie...), trebuie să împlinim canonul rînduit la spovedanie și să nu ne împărtășim o vreme. Dar dacă nu sîntem în păcate de moarte să îndrăznim să ne împărtășim cît mai des. Bineînțeles cu inimă înfrîntă și smerită, cu lacrimi (Sf. Simeon Noul Teolog spune că nimeni să nu se apropie fără lacrimi de Sf. Împărtășanie) și cu conștiința păcătoșeniei, dar și cu donrința de a primi prin Sfînta Împărtășanie ajutor în lupta pentru despătimire și îmbunătățire. Căci fără Împărtășanie deasă nu putem deveni mai buni, mai iubitori, mai asemenea cu Hristos. Împărtășania deasă, primită cu pregătirea necesară ne transformă în Hristos însuși. "Firea celui

mai tare schimbă firea celui mai slab" zice Sf. Maxim Mărturisitorul. Ființa noastră încălzită de focul dumnezeirii devine ea însăși foc, ca fierul introdus în foc care devine foc păstrîndu-și totodată natura sa proprie. Și fiindcă se pune în mod justificat problema pregătirii pentru Sf. Împărtășanie trebuie să spunem că nu există o regulă pentru preoți și alta pentru mireni. Toți trebuie să se pregătească cu post după putere (cel rînduit de Biserică, adică: miercurea și vinerea ca și cele patru posturi mari), cu înfrînare conjugală pentru cei căsătoriți, cu rugăciune înmulțită și mai ales prin cunoașterea propriei nevrednicii. Postul trupesc ne va ajuta să adîncim în noi foamea după "Pîinea vieții" care este Hristos din Euharistie. Noi trebuie să dorim Împărtășania, să nu putem trăi fără ea. Iar dacă la o Liturghie nu ne-am împărtășit, să avem conștiința păcatului că l-am refuzat pe Hristos pentru că nu ne-am pregătit ca să-l primim, preferînd mai bine mîncarea, odihna, plăcerile lumii, lucrul... Împărtășirea deasă nu înseamnă nici pe departe obișnuință și devalorizare a ei. Dimpotrivă. Cu cît te rogi mai mult cu atît te rogi mai bine, cu cît te împărtășești mai des, cu atît îți crește dorința și rîvna pentru Hristos. Obișnuița rea poate interveni numai la cel ce nu are credință și frică de Dumnezeu.

Trebuie să mai știm și aceea că pregătirea pentru împărtășire nu este numai de o zi sau de două, ci de toată vremea. În toată vremea sîntem datori să ne reținem de la păcat, să avem gîndul la Hristos, să fim împăcați cu toți semenii noștri, să fim aplecați spre săvîrșirea binelui. Ea culminează cu participarea la Vecernie și Utrenie ca și la Liturghia propriu-zisă. Toată Liturghia este de fapt o pregătire pentru împărtășire.

Ținînd seama de situația deosebit de gravă existentă în Biserica noastră în privința împărtășirii credincioșilor, îndemnăm

și pe această cale pe cucernicii preoți să explice îndelung credincioșilor nevoia împărtășirii mai dese cu Sf. Taine. O Liturghie la care nimeni nu se împărtășește este aproape un non-sens și în contradicție totală cu conținutul rugăciunilor și cîntărilor ei. Cum să cîntăm *"Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne... că ne-ai învrednicit pe noi să ne împărtășim cu Sfintele, dumnezeieștile... și de viață făcătoarele Tale Taine..."* sau *"Drepți primind Dumnezeieștile, sfintele... lui Hristos Taine..."* cînd nimeni nu s-a împărtășit? Cu ce constiință putem refuza sistematic chemare Mîntuitorului de la fiecare Liturghie: *"Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă"?* Hristos care a venit să vindece pe cei bolnavi și să dea iertare celor păcătoși vrea să ne vindece și să ne ierte și pe noi împărtășindu-ni -se în Sf. Taine. Iar noi să-L refuzăm? Cu adevărat, nu ne dăm seama de ce ne lipsim evitînd sau amînînd Sf. Împărtășanie! Cucernicii părinți ar trebui să încurajeze în primul rînd pe copii (care pînă la 7 ani pot să se împărtășească fără spovedanie și fără ajun) și pe bătrîni să participe regulat la împărtășire. Astfel nu va mai fi Liturghie fără împărtășire. De asemenea, pentru o participare cît mai conștientă a credincioșilor la Sf. Liturghie, în care aceștia să poată urmări caracterul ei de jertfă se impune *citirea cel puțin a rugăciunilor din canonul euharistic cu voce tare*. Să nu uităm că în vechime aceste rugăciuni, care formează miezul Liturghiei și de care depinde înțelegerea și trăirea ei se citeau cu voce tare. Pînă și Epicleza, și mai ales ea, se rostea cu voce tare. Preotul, invocînd Duhul Sfînt peste obște și peste Darurile puse înainte, primea răspunsul și întărirea credincioșilor de prefacerea lor în Trupul și Sîngele Domnului prin acele Amin-uri pe care acum le rostește tot el, ceea ce este cu totul nefiresc. Și aceasta în timp ce

credincioșii stau pasivi, mulți fără să știe ce se petrece în acele momente! Or, dacă preotul, după ce strana termină cîntarea, citește cu voce tare canonul euharistic, credincioșii vor urmări continuitatea rugăciunilor, își vor da seama de sensul lor profund și se vor simți implicați în ele. Liturghia se va prelungi cu lo minute, însă cu ce efecte!

Credem că numai printr-o renaștere liturgică cu accentul pus pe Sf. Împărtășanie primită regulat, cu pregătirea necesară, putem nădăjdui la o renaștere duhovnicească trainică și cu roadele cele mai frumoase pentru Biserica și neamul nostru. Căci atunci Hristos va lucra în noi și ne va schimba El însuși după chipul și asemănarea Sa.

† SERAFIM FAGARASANUL

Episcop-vicar la Archiepiscopia
Sibiului

CUVANT INAINTE

Cu adevărat avea dreptate poporul lui Israil din vechime să se laude că s'a învrednicit să se hrănească cu mana cea dulce, pe care o ploua cerul cu preaslăvită minune. Si avea dreptate să se mândrească că s'a adăpat cu acea apă ca nectarul, pe care mai presus de fire o izvora piatra cea vârtoasă.

Dar cu mult mai multă dreptate trebue să se laude binecredinciosul popor al Harului celui nou, pentrucă s'a învrednicit să aibă ca hrană Preacuratul Trup al Dumnezeu-Omului Iisus. Si cu mult mai multă dreptate se poate mândri, având băutură, Sângele cel de viață făcător și Preasfânt al lui Dumnezeu.

Si ce era acea mană față de Preasfântul Trup? Si ce era acea apă față de izvorîtorul de viață Sângele acesta? Acelea erau umbră, acestea sunt adevărul; acelea erau chip întunecos, acestea sunt însăși lucrul; acelea icoane întunecoase, acestea prototipurile celor închipuite. In scurt, cei ce au mâncat și au băut din acelea mai pe urmă au murit; dar din acestea cine mânâncă și bea cu vrednicie, se face nestricăcios, se îndumnezeește, nu moare ci trăește în veac. *"Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit; dar de va mânca cineva din Pâinea aceasta valtrăi în veci"* (Ioan 6,49).

Acesta este adevărul. Nici o asemănare nu este între cele vechi și aceste noi. Deosebirea este așa de mare, că nici nu se poate spune prin cuvânt. Dar între prototipuri și închipuirile lor este deplină asemănare.

Deci, după cum atunci Dumnezeu a dat Israiltenilor mana ca să o mânânce adeseori și apa ca să o bea deasemenea, tot așa și acum a dat creștinilor Trupul și Sângele Său, ca să se împărtășească cu ele adeseori.

Cu toate acestea, eu văd că acelea, așa de mici, erau mult folosite de evrei, pe când acestea, așa de mari, la creștini au puțină întrebuințare. Dupăce s-au îzbăvit din robia Egiptului, evreii au început să mânânce mana și să bea apa și le-au folosit atât de des, în tot timpul celor patruzeci de ani, cât au petrecut în pustie, încât aproape nici o zi nu a trecut ca să nu le folosească, până când au intrat în hotarele Ierusalimului.

Pe când creștinii din vremea noastră, dimpotrivă, dupăce s-au izbăvit de amara robie a Egiptului, adică a păcatului și a gânditorului Faraon, a diavolului, și au trecut prin marea cea duhovnicească a Sfântului Botez, foarte puțin se folosesc de Preacuratul Trup și Sânge al Domnului. Astfel, unul stăpânit de un rău obiceiu, altul de lenevire, unul fățărnicind o mincinoasă evlavie, unul găsind o pricină, altul alta, afară de puțini, aproape toți se împărtășesc cu Sfintele Taine numai de două sau de trei ori pe an, deși nu sunt opriți nici de Dumnezeu, deoarece El îi chiamă, nici de părintele lor duhovnicesc, neavând păcate care să-i oprească.

Mare păcat! Căci dacă pun alături darurile care au fost date evreilor: mana și apa, cu darurile pe care Trupul și Sângele Domnului le dau creștinilor, le găsesc așa de slabe, cum este umbra față de lucru; și dacă voi asemăna deasa întrebuințare a acelora, pe care o practicau evreii, cu puțina întrebuințare a acestora de către creștini, o găsesc așa de vie, cum sunt lucrurile față de umbră.

Dar creștinii din vechime nu făceau așa. Aceia foloseau Sfintele Taine tot așa de des, cum foloseau evreii Mana. Fiindcă dupăce se botezau, se împărtășeau cu multă râvnă și des, uneori de trei și de patru ori pe săptămână, cum zice Marele Vasile, alteori în fiecare zi, după spusa Sfântului Ioan Gură de Aur, și toți împreună, în tot timpul cât se aflau în nemernica pustie a acestei vieți. Numai atunci conteneau când intrau în hotarele Ierusalimului, când, adică, după moarte, intrau în patria cea de obște a cerescului Ierusalim, ca să se împărtășească cu Pâinea pământului aceluia, fără mijlocire și desăvârșit.

Noi creștinii de acum, însă, urmăm nu pe evreii cei buni, ci pe cei nemulțumitori, care din pricina lăcomiei lor lăsau mana cea cerească și doreau cărnurile și celelalte mâncări ale Egiptului, Pentrucă și noi alegând mai mult dulcețile lumii și plăcerile trupului, ne lenevim sau mai bine zis, nesocotim duhovniceasca și cereasca hrană a Sfintei Impărtășiri. Din pricina acestei nesocotințe, lipsește sfințenia dela noi, s'a împuținat virtutea, a crescut răutatea. Deaceea s'a mâniat Dumnezeu și ne pedepsește cu feluri de nenorociri, precum: cutremure, boli, moarte și cu alte mii de rele, așacum și atunci a pedepsit pe evrei, pentru nesocotința ce o arătase față de mană, cu moarte, cu ciumă și cu alte plăgi.

Deaceea, un iubitor de Hristos creștin, văzând această multă lenevire sau mai bine zis, nesocotire, pe care creștinii de acum o au față de Sfintele Taine și deci și folosul cel mare de care se păgubesc, cu râvnă din inimă și cu creștinească dragoste, s'a nevoit cu multă osteneală și a alcătuit această cărticică. Pe care, cu cheltuiala unor iubitori de credință creștini, o dă acum la lumina tiparului pentru prima dată, străduindu-se să reînoiască binecuvântatul obiceiu al vechilor creștini și dove-

dind cu mărturiile Sfintei Scripturi, ale Apostolilor și ale Părinților cum că este de trebuință și de suflet mântuitor, ca tot creștinul dreptcredincios să se împărtășească adesea, dacă nu are piedici.

Primiți-o deci cu bucurie, o iubitorilor de bună credință ci-t'tori și hrănindu-vă mereu din cetirea ei, vă rog cu frățească dragoste, aprindeți-vă inimile de râvnă și urmați pilda și obiceiul creștinilor sfinți din vechime, a strămoșilor noștri și, cu cuvenită pregătire, împărtășiți-vă adesea cu Sfintele Taine ale Preadulcelui nostru Iisus Hristos. Pentruca prin Harul Sfintei Impărtășanii să vă întăriți în lupta impotriva răului, să lucrați toată fapta bună, să vă sfințiți cu împărtășirea celor sfinte, să vă îndumnezeiți prin gustarea celor dumnezeești, să vă faceți nestricăcioși prin împărtășirea cu cele nestricăcioase.

In scurt, ca și aici, cu ajutorul făcătoarelor de viață Taine, să aveți o viață pașnică, cu bucurie, împreunată cu toate bunătățile, iar dicolo să vă învredniciți de dumnezeeasca și nesfârșita viață a veacului ce va să fie.

Aceste bunătăți dobândindu-le, nu slăbiți a ruga pe Domnul cel iubitor de oameni pentru mântuirea și iertarea păcatelor mele, a ostenitorului și a celor ce au cheltuit cu tipărirea.

PARTEA I

IMPARTAȘIREA DEASA ESTE DE MARE FOLOS

CAPITOLUL 1

Binecredincioșii creștini trebue să se împărtășească des cu Dumnezeescul Trup și Sânge al Domnului.

Toți binecredincioșii creștini sunt îndatorați să se împărtășească des. Acest lucru îl poruncesc 1) Stăpâneștile porunci ale Domnului nostru Iisus Hristos, 2) Faptele și Canoanele Sfinților Apostoli și ale Sfintelor Sinoade și mărturiile locale ale Sfinților Părinți, 3) Cuvintele, rânduiala și sfințita lucrare a Sfintei Liturghii și 4) însăși rânduiala Sfintei Impărtășiri.

1. Domnul nostru Iisus Hristos, înainte de a ne preda Taina Sfintei Impărtășiri, a zis: *"Pâinea pe care Eu o dau este Trupul Meu, pe care Eu îl dau pentru viața lumii"* (Ioan 6,51). Ceeace însemnează că dumnezeeasca Impărtășire este pentru credincioși absolut trebuitoare pentru viața duhovnicească în Hristos. Si pentrucă viața duhovnicească în Hristos nu trebue să se împuținеze nici să înceteze, precum zice Apostolul: *"Duhul să nu-l stingeți"* (I Tes. 5,19), ci să fie neîntreruptă, pentruca cei vii, după același Apostol, să nu mai trăiască viața lor trupească, ci viața lui Hristos, Care a murit și a înviat pentru ei, este de trebuință ca să fie deasă și întrebuințarea Sfintei Impărtășiri.

In altă parte, Domnul zice hotărît: *"Amin, amin zic vouă, de nuveți mânca Trupul Fiului Omului și de nu veți bea Sânge-*

le Lui, nu veți avea viață întru voi" (Ioan 6,53). Din aceste cuvinte se vede limpede că Sfânța Impărtășanie este pentru creștin tot așa de necesară ca și Sfântul Botez. Fiindcă aceeași hotărîre pe care a dat-o pentru Botez,a dat-o și pentru Sfânta Impărtășanie. Despre Botez a zis: *"Amin, amin zic vouă, de nu se va naște omul din apă și din Duh, nu poate intra întru împărăția lui Dumnezeu"* (Ioan 3,5); iar despre Dumnezeeasca Impărtășanie a zis deasemenea: "Amin, amin zic vouă, de nu veți mânca Trupul Fiului Omului și de nu veți bea Sângele Lui nu veți avea viață întru voi". Așa dar, dupăcum fără botez este cu neputință ca omul să trăiască viață duhovnicească și să se mântuiască, tot așa este cu neputință să trăiască fără Dumnezeeasca Impărtășire. Si fiindcă aceste două Taine au aceste însușiri: Botezul se săvârșește o singură dată iar Taine Sfintei Impărtășiri se săvârșește des și în fiecare zi, rezultă în chip firesc că este absolut necesar ca și Dumnezeeasca împărtășire să se facă des.

Apoi, când Domnul a predat această taină ucenicilor Său, nu a dat-o ca un sfat, ca adică să mânânce Trupul Meu cine vrea și să bea Sângele Meu cine vrea, așa cum a zis că "cine vrea să vină după Mine" și "dacă vrei să fii desăvârșit", ci a zis poruncitor: "Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu și Beți dintru acesta Toți, acesta este Sângele Meu"; adică neapărat trebue să mâncați Trupul Meu și neapărat trebue să beți Sângele Meu. Si iarăși zice: *"Acasta să o face întru pomenirea Mea"* (Luca 22,19). Adică, această taină pe care Ei v-o predau, să o săvârșiți nu numai odată, de două sau de trei ori (precum tâlcuește Sf. Ioan Gură de Aur) ci zilnic, întru pomenirea patimilor mele. A morții și a întregei Mele rânduieli.

Iată deci să și aceste cuvinte ale Domnului recomandă limpede cele două lucruri necesare Sfintei Impărtășiri: neapărata ei

săvârșire și săvârșirea adeseori. Adică nu numai să ne împărtășim, ci să ne împărtășim și des. De unde înțelegem că drept credinciosul, în orice stare socială s-ar afla, este îndatorat și trebue negreșit să primească și să păzească aceste porunci stăpânești.

2. Dumnezeeștii Apostoli urmând această hotărîtoare poruncă a Domnului nostru, la începutul propoveduirii, cu orice prilej adunau pe toți creincioșii în loc ascuns de frica iudeilor, îi învățau, se rugau împreună și săvârșind Taina, se împărtășeau și ei și toți cei adunați, precum mărturisește Sf. Ap. Luca, în Faptele Apostolilor, zicând că cei trei mii, care crezuseră în Hristos la ziua Cincizecimii și se botezaseră, erau împreună cu Apostolii, ca să audă învățătura lor și să se folosească și să se împărtășească cu Sfintele Taine, pentruca să se sfințească și să se întărească mai bine în credința lui Hristos. *"Erau, zice, așteptând învățătura Apostolilor, în împărtășire, în frângerea Pâinii și în rugăciuni"* (F. Ap. 2,42).

Si pentruca să se păstreze această necesară Predanie a Domnului și de către creștinii de după ei, să nu se uite adică, cu trecerea mulțimii anilor, ceeace Apostolii au făcut atunci, au scris-o în al 8-lea și al 9-lea din canoanele lor, poruncind, cu pedeapsa afuriseniei, ca să nu rămână nimeni neîmpărtășit cu Dumnezeeștile Taine, când se săvârșește Sfânta Liturghie, *"Dacă cineva nu se împărtășește când se săvârșește Liturghia să spună pricina pentru care nu se împărtășește și de va fi binecuvântată să se ierte, iar dacă nu o va spune, să se afurisească* (Can 8).

Iar în canonul al 9-lea zic: "Biserica trebue să afurisească pe toți acei creștini, care merg la biserică, ascultă cetirea Sfinte-

lor Scripturi și nu stau nici la rugăciune, nici la Sfânta Impărtășire, ca unii care produc sminteală în Biserică".

Pe acest canon tâlcuindu-l Valsamon zice: "Hotărîrea acestui canon este foarte aspră, căci afurisește pe cei ce mergând la biserică, nu stau până la sfârșit și nici nu se împărtășesc. In chip asemănător, și alte canoane ale Sinoadelor poruncesc ca toți să fie gata și vrednici pentru Sfânta Impărtășire.

Sinodul din Antiohia, urmând Sfinților Apostoli, mai întâi întărește canonul de mai sus, apoi adaogă: *"Se cuvine ca toți cei care intră în Biserică și ascultă Sfintele Scripturi, dar nu stau să se roage cu celălalt popor și se îndepărtează de Sfânta Impărtășanie, să fie afurisiți pânăcând se vor spovedi și vor arăta roduri de pocăință și se vor ruga și atunci să fie iertați"* (Can. 2).

Vedeți fraților, că toți creștinii sunt supuși afuriseniei și că trebue să se împărtășească adesea? Că sunt îndatorați să facă aceasta la fiecare Liturghie, ca să nu fie afurisiți de Sfinții Apostoli și de Sfintele Sinoade?

3. De vom lua aminte cu atenție la Sfânta și Dumnezeeasca Liturghie, vom vedea că dela început și până la sfârșit un singur scop are: să ducă la împărtășire pe credincioșii creștini adunați. Pentrucă și rugăciunile pe care preotul le citește în taină, și ecfonisele și în scurt toate sfintele rugăciuni, toate sfintele lucrări și rânduielile care se săvărșeșsc aci, acest lucru arată.

La rugăciunea, care se numește a celor credincioși, se spune: "Dă-le lor (adică credincioșilor) ca totdeauna să-Ti slujească cu frică și cu dragoste și fără de păcat și neosândiți să se împărtășească cu Sfintele Tale Taine". In rugăciunea care urmează după săvărșirea Sfintelor Taine zice: "Ca să fie celor ce se vor împărtăși spre trezirea sufletului și spre iertarea păcatelor", adică Sfintele acestea să se facă credincioșilor, care se împărtășesc, spre curățirea sufletului și spre iertarea păcatelor. Rugăciunea dinaintea Sfintei Impărtășanii zice: "Si ne învrednicește prin mâna Ta cea preacurată să ni se dea Preacuratul Tău Trup, și Preacinstitul Tău Sânge și prin noi la tot poporul Tău".

Iar la ecfonise deasemenea, când strigă către popor, ca din partea Domnului: "Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu și beți din acesta toți, acesta este Sângele Meu;" și când, ținând în mâini sfântul Potir cu deviață făcătorul Trup și Sânge, iese în sfintele uși și arătându-l poporului îl chiamă la Sfânta Impărtă-șanie strigând cu mare glas: "Cu frica lui Dumnezeu, cu credin-ță și cu dragoste apropiați-vă" adică veniți cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă împărtășiți cu Dumnezeeștile Taine.

După Sfânta Impărtășire, preotul și poporul mulțumesc lui Dumnezeu pentru acest mare Har de care s'au învrednicit. Si poporul mulțumesște: "Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, că ne-ai învrednicit a ne împărtăși cu Sfintele, Nemuritoarele și Preacuratele Tale Taine". Iar preotul zice: "Drepți, împărtășindu-ne cu dumnezeeștile, Sfintele, Preacuratele și de viață făcătoarele Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului".

Dar și cântarea Heruvicului, care se cântă de popor, dacă iai aminte, este o pregătore pentru Impărtășire, fiindcă zice: "Noi, care în chip tainic închipuim pe Heruvimii cei cu ochi mulți și cântăm cântarea cea întreit sfântă, să lepădăm dela mintes noastră toată grija acestei lumi, pentruca să primim în sufletele noastre și să ne împărtășim cu Impăratul tuturor, Cel ce este nevăzut înconjorat de cetele cerești ale îmgerilor.

Același lucru însemnează și Rugăciunea Domnească, care se zice după prefacerea Sfintelor Taine. Căci prin aceasta creș-

tinii cer dela Dumnezeu și Tatăl să le dea Pâinea cea spre ființă, care este cu adevărat Sfânta Impărtășanie. Insuși numele cu care Sfânta Liturghie se numește în sprecial: comuniune și adunare, obligă la deasa împărtășire. Deoarece comuniune și adunare însemnează că prin împărtășirea cu Trupul și cu Sângele lui Hristos, toți credincioșii se adună, se împărtășeșsc și se unesc cu Hristos și se fac un Trup și un Duh cu El.

Deci din toată sfânta rânduială a Sfintei Liturghii, nu se vede oare că sunt îndatorați creștinii, care merg la Sfânta Liturghie să se împărtășească adesea? Nu sunt oare îndatorați să facă acest lucru, ca să arate că Impărtășirea este adunare și cină și să nu fie călcători ale acelora pe care le cred și le mărturisesc? Iar dacă nu se împărtășesc preaum o mărturisesc, mă tem, mă tem ca nu cumva să fie călcători. Ci și preotul care îi chiamă și celelalte cuvinte și sfințite lucrări și rândueli, care se fac la Sfânta Liturghie, nu știu dacă își mai au adevărata lor rânduială și cuvenitul lor rost. Fiindcă toți, până la unul se leapădă și nu se găsește nici un creștin, care să le împlinească și să asculte chiemarea preotului sau mai bine zis a lui Dumnezeu, ci se întorc acasă neîmpărtășiți cu cele Sfinte, fără să fi binevoit cineva să se apropie și să se împărtășească.

Deaceea și dumnezeescul Hrisostom, urmând Sfintelor canoane ale Sfinților Apostoli și ale Sfântului Sinod pomenit mai înainte și mai ales socotind că toate sfintele lucrări ale Sfintei Liturghii au în vedere împărtășirea credincioșilor, socotește nevrednici chiar și de intrarea în biserică, pe cei ce merg la Sfânta Liturghie și nu se împărtășeșc.

“Văd, zice, că mulți se împărtășesc mai mult din obicei și nu după dreapta judecată. Pentrucă atunci când vine Postul Mare, toți, în orice stare s'ar afla, fie vrednici, fie nevrednici, se

împărtășeșsc. Tot așa fac și când vine ziua Bobotezei, chiar dacă acest timp nu este pentru împărtășire.

Dar nici Boboteaza și nici Postul Mare nu fac vrednici pe oameni pentru împărtășire, ci îi face vrednici curăția sufletului. Cu aceasta te poți împărtăși în fiecare zi. Căci zice Sfântul Apostol Pavel, că oridecâte ori vă împărtășiți vestiți moartea și patimile Domnului, adică faceți pomenirea mântuirii voastre, adică a binefacerii pe care a-ți primiț-o.

Gândește-te bine câtă grijă aveau cei ce mâncau din jertfa Legii Vechi? Ce nu făceau? Cum se pregăteau? Necontenit se curățeau. Iar tu care vrei să te împărtășești din jertfa de care se cutremură și îngerii, vrei să te curățești numai în anumite timpuri? Cum te apropii de Altarul lui Hristos și îndrăznești să te împărtășești cu cu mâinile și buzele necurate și întinate?

Văd că se face multă nerânduială la Impărtășire. In celelalte zile ale anului nu vă împărtășiți chiar dacă adeseori sunteți curați; iar când vin Paștile, chiar dacă ați făcut ceva rău, îndrăzniți și vă împărtășiți. Vai de nepriceperea și de răul vostru obiceiu!

Zadarnic să săvârșește Liturghia în fiecare zi, că nu vă împărtășiți. Zadarnic stăm în fața Altarului, că nimeni nu vine să se împărtășească. Acestea le spun, nu ca să vă împărtășiți oricum, la întâmplare, ci ca să vă faceți vrednici.

Omule, nu ești vrednic să te împărtășești? Atunci nici pe celelalte rugăciuni ale Liturghiei nu ești vrednic să le auzi. Auzi pe diaconul care strigă: câți sunteți în stare de pocăință, rugați pe Dumnezeu să vă ierte; cei ce nu se împărtășeșc se află încă în stadiul de pocăință pentru păcatele lor.

Deci dece stai? Dacă ești din tre cei ce se pocăesc nu poți să te împărtășești. Pentrucă cel ce nu se împărtășește face parte dintre cei ce se pocăesc.

Din ce pricină strigă diaconul: ieșiți cei ce nu puteți să vă rugați lui Dumnezeu? Si tu stai cu îndrăzneală și cu obrăznicie! Iar dacă nu ești dintre cei ce se pocăesc, ci din cei ce pot să se împărtășească, cum de nu te grijești să te împărtășești? Cum de nu socotești împărtășirea ca un mare har, ci o disprețuești?

Gântește-te bine. Masa împărătească este pregătită. Ingerii slujesc la masă; însuși Impăratul este de față și tu stai căscând! Imbrăcămintea sufletului își este murdară și ție nu-ți pasă? Sau este curată? Atunci stăi la masă și mânâncă din cină. La fiecare Liturghie, Hristos vine să vadă pe cei ce stau la masă și spune și acum fiecăruia, prin conștiința sa: Prietenilor, cum stați aci în Biserică, fără să aveți haină de nuntă? Nu a zis: Dece stai la masă? ci înainte de ședere îi zice că nu este vrednic nici să intre înlăuntru, deoarece nu i-a spus că dece a intrat.

Pe toate acestea le strigă și acum Hristos către noi toți, pentrucă stăm nerușinați și cu obrăznicie. Că cel ce nu se împărtășește este nerușinat.

Din pricina aceasta, diaconul întâi îndepărtează pe cei ce se află în păcate. Căci preum când un stăpân vrea să meargă la masă, nu trebue să fie de față slugile care au greșit, ci sunt îndepărtate, tot așa se întâmplă și aici, când se săvârșește Liturghia și se jertfește Mielui și Oaia stăpânului.

Când auzi: să ne rugăm toți împreună; când vezi că se deschid ușile altarului, să socotești că se deschide și cerul și coboară îngerii. Deci nu trebue să fie nici unul din cei nebotezați, dar nici unul botezat însă necurat sau spurcat.

Rogu-te să-mi spui dacă cineva invitat la o masă, merge, intră înlăuntru, se spală pe mâni și se așează dar apoi nu mânâncă, oare nu jignește pâ impăratul, care l-a chiemat? Nu era mai bine să nu se fi dus deloc? Așa și tu, ai venit la masă, ai cântat cu ceilalți, ai mărturisit că ești vrednic, deoarece nu ai ieșit cu cei nevrednici, atunci de ce ai rămas, dacă nu se împărtășești din masă?

Dar zici că ești nevrednic! Atunci ești nevrednic și să asculti sfintele rugăciuni, deoarece Duhul Sfânt coboarâ nu numai în Sfintele Taine, ci și în cântările acelea. Nu vezi pe slugile stăpânului că în primul rând spală masa, curăță casa și pe urmă așează farfuriile. Așa se întâmplă și cu rugăciunile; cu glasul diaconului, spălăm ca și cu un burete Biserica, pentruca tainele să se săvârșească în Biserica curată și fără de pată. Ochii necurați sunt nevrednici de această priveliște. Urechile întinate nu sunt vrednice să audă aceste cântări, pentrucă așa poruncește Legea. Chiar dacă un animal se apropia de muntele Sinai, el era ucis cu pietre. Cu atât mai nevrednici au fost, că nici la poalele muntelui nu le-a îngăduit să stea, chiar dacă pe urmă s-au apropiat și au văzut locul unde a stat Dumnezeu.

Așa și tu, creștine, dacă nu ești vrednic să te apropii și să vezi pe Dumnezeu la Sfânta Liturghie, pleacă împreună cu catehumenii, pentrucă cu nimic nu te deosebești de ei. Deoarece nu este același lucru ca omul să greșească înaintea lui Dumnezu, înainte de botez sau dupăce s-a botezat și să se facă nevrednic de împărtășire. Aș fi vrut să vă spun lucruri mai multe și mai înfricoșate, dar ca să nu vă împovărez mintea, sunt deajuns acestea. Căci cei ce nu se înțelepțesc cu acestea, nici cu mai multe nu se pot îndrepta.

Spune-mi, te rog, dacă un împărat ar porunci: Cine va face cutare rău, acela să nu se apropie să mânânce la masa mea, oare nu ţi-ai fi dat toată silinţa să te păzeşti ca să nu pierzi această cinste? Preotul ne chiamă să mergem să ne împărtăşim şi noi ne lenevim, întărziem şi nu alergăm repede să primim acest dar? Oare ce altă nădejde de mântuire ne-a mai rămas? Nu putem spune că ne împiedică boala sau firea, ci neglijenţa ne face nevrednici (Omilia a treia la epist. către Efeseni).

Auzi, frate, ce spune acest mare dascăl as Bisericii, că nu sunt vrednici să se ducă la Liturghie, acei care fără motiv nu sunt pregătiţi să se împărtăşească.

Dar tu ce răspunzi? Apoi, dacă aşa stau lucrurile, nu mai merg deloc la Liturghie!

Nu, fratele meu, nici aceasta să nu o faci, căci cazi sub afurisenie, aşa cum hotărăşte şi sfântul Sinod ecumenic II Trulan, care zice: "Cel ce nu merge la biserică trei Duminici, dacă este preot să se caterisească, iar dacă este mirean să se afurisească". Aşa hotătăşte şi Sfântul Sinod local, din Sardica, în canonul 11.

Deci cazi sub afurisenie, iubite, dacă nu faci aceste două: adică să mergi la Sfânta Liturghie şi să te pregăteşti cât poţi ca să te împărtăşeşti, dacă nu eşti oprit. Nu trebue să nesocoteşti nici pe una, nici pe alta.

Făcând astfel, păzeşti toate sfintele lucrări ale Dumnezeeştii Liturghii, aşa cum am spus mai înainte, şi nu calci Rânduiala pe care a primit-o Biserica dela însuşi Domunl nostru, de la Sfinţii Apostoli, dela Sinoade şi de la toţi sfinţii. Si Rânduiala aceasta este: Să se sfărame Sfânta Pâine la fiecare Liturghie şi credncioşii, care nu au oprire, să meargă să se împărtăşească.

Pentrucă, precum spune Sfântul Simeon Tesaloniceanul "Dumnezeeasca Litrughie este o lucrare sfântă pentru pregătirea Preasfântului Trup şi Sânge a lui Hristos, ca să fie dat spre împărtăşire tuturor credncioşilor. Acesta este întreg scopul şi rostul Liturghiei: împărtăşirea credincioşilor".

Sfântul Nicolae Cabasila, episcopul Dirahiului, scrie: "Lucrul Dumnezeeştii Liturghii este să prefacă pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele lui Hristos, iar scopul ei este sfinţirea credincioşilor prin împărtăşirea cu ele" (Tâlcuirea Sfintei Liturghii, cap. 1).

Inţeleptul Iov (pe care îl pomeneşte Sfântul Fotie în Nomocanonul său) zice despre Sfintele Taine aşa: "Rostul întregii Liturghii este împărtăşirea cu Sfintele Taine, fiindcă scopul şi lucrarea ei acesta este: Impărtăşirea credncioşilor cu deviaţă făcătoarele şi înfricoşatele Taine".

Gavriil al Filadelfiei, în cartea sa despre Taine, scrie că Dumnezeeasca Liturghie se săvârşeşte pentru trei pricini: întâi, pentru slava şi lauda lui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru şi pentru pomenirea morţii şi învierii Sale, precum Insuşi a zis: "Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea"; al doilea, pentru odihna şi sfinţirea sufletelor binecredincioşulor creştini ortodocşi adormiţi; şi al treilea, pentru cei vii. Astfel, când se săvârşeşte Dumnezeeasca Liturghie pentru slava şi lauda şi pomenirea morţii şi învierii Domnului, fraţii noştri adormiţi în dreapta credinţă, primesc dela Dumnezeu odihnă şi sfinţire, pe cât este cu putinţă. Insă credincioşii cei vii, care nu se împărtăşesc cu Sfintele Taine la Liturghie, nu mă pricep cum pot să se sfinţească. Sfântul Cabasila zice că nu se sfinţesc. Ci să-l ascultăm iarăşi pe el:

"Dacă sufletele celor care se apropie sunt pregătite să se împărtăşească, iar Domnul totdeauna doreşte şi voeşte să

sfinţească şi să se dăruiască pe Sine fiecăruia, atunci ce lucru îi mai poate despărţi de Impărtăşanie? Bine 'nţeles că nici unul.

Dar ar putea întreba cineva: Dacă un creştin, având pregătire sufletească, dar nu vrea să se împărtăşească, oare poate şi el primi sfinţenie dela Sfintele Taine, aşa cum primesc cei adormiţi? Si răspunde că nu o poate primi decât numai acela, care nu se poate duce trupeşte să se împărtăşească, aşa cum sunt sufletele celor adormiţi.

Dacă cineva putând să meargă să se împărtăşească, nu se duce, acela nu poate deloc să se bucure de sfinţirea Sfintelor Taine, nu numai pentrucă nu s-a dus, ci şi pentrucă putând să se ducă, a nesocotit Sfintele Taine sau s'a lenevit şi nu a mers.

4. Dar nu numai cele spuse până acum, îndatorează pe tot creştinul, care nu are împedimente, să se împărtăşească des, ci şi însăşi Dumnezeeasca Taină şi Impărtăşirea, dacă ne gândim bine, ne atrage să ne împărtăşim des pentrucă este un element esenţial al vieţii sufletului. Să vedem ce însemnează acest lucru.

Teologii scolastici spun să esenţial este acel element fără de care este cu neputinţă să se facă ceeace se face. Pe pildă, element esenţial în viaţa omului este răsuflarea, pentrucă fără de ea omul nu poate să trăiască. Tot aşa este hrana pentru întreţinerea trupului. Deci, aşa cum este trebuitoare respiraţia neîncetată pentru a trăi, şi hrana pentru alcătuirea firii trupeşti, tot aşa şi deasa împătăşire este necesară pentru viaţa sufletului şi pentru susţinerea fiinţei lui, sau ca să spun mai bine, este cu mult şi fără de ascmănare mai necesară.

Să vină în mijlocul nostru Marele Vasilie, temelia dreptelor învăţături ale Bisericii şi să ne-o spună. "Ca să se învrednicească omul de viaţa veşnică, zice, trebue să se împărtăşească cu Trupul şi cu sângele lui Hristos. Si iarăşi: Este de trebuinţă celui ce s'a renăscut prin Botez să se hrănească cu împărtăşirea Sfintelor Taine. Deci toţi dreptcredincioşii creştini avem nevoie să ne hrănim cu hrana vieţii veşnice, pe care ne-a predat-o Fiul lui Dumnezeu celui viu. Si iarăşi, este bine şi de folos a se împărtăşi omul în fiecare zi cu Trupul şi Sângele lui Hristos, căci însuşi Domnul o spune: Cine mânâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu are viaţă veşnică". Fără îndoială, împărtăşindu-se omul des cu Viaţa, trăieşte mai deplin viaţa cu toate puterile şi simţirile sale trupeşti şi sufleteşti".

Iar monahul Iov mărturisitorul zice: "Este drept şi cuviincios ca des şi de multe ori să se sfinţească Creştinul cu sfânta Impărtăşire. Să dorească şi să alerge să se împărtăşească mai des decât respiraţia. Dacă este cu putinţă şi în fiecare zi, cei vrednici pot să se împărtăşească".

Iar Ghenadie, patriarhul Constantinopolului, foarte înţelept arată cât de trebuitoare este creştinilor Sfânta Impărtăşanie, zicând:

"Sfânta Impărtăşanie lucrează mare sporire a vieţii cei întru Hristos, celor ce se împărtăşeşsc. Fiindcă ceea ce lucrează în trup elementele cele din afară ale pâinii şi vinului, aceeaşi lucrează în chip tainic şi nevăzut Trupul Domnului la sufletul nematerial. Căci precum pâinea susţine şi hrăneşte trupul, tot aşa Trupul lui Hristos hrăneşte sufletul nostru. Si precum prin sfântul Botez luăm viaţa Harului în loc de viaţa păcatului pe care am avut-o, tot aşa hrănindu-ne cu Sfânta Impărtăşanie creştem şi sporim în Harul lui Dumnezeu. Căci precum căldura cea firească a trupului ar putea usca umiditatea cea firească, dacă nu este ajutată de hrană (căci prin hrană şi băutură se menţine

alcătuirea trupului și se împlinesc acele lichide, care s'au consumat din cauza căldurii și fără de care, viața omenească nu ar putea dura nici puțină vreme).

In același chip și căldura răutății, care roade sufletul pe dinlăuntru, pentrucă usucă puterea evlaviei, ar vrea s'o mistue cu totul, dacă sufletul nu s'ar împărtăși cu o hrană duhovnicească, care se împotrivește puterii distrugătoare a răului și crește în noi Harurile și Darurile Sfântului Duh.

Iar Trupul lui Hristos, adică Sfânta Impărtășanie, fiincă pe deoparte hrănește trupul, iar pe de alta este unită cu firea dumnezeească, curăță și sfințește pe cei ce se împărtășesc și ne aduce multă hrană duhovnicească. Astfel, fiind bine hrăniți cu această hrană, ne redobândim sănătatea duhovnicească și curăția, din care ne-a scos atunci din Rai, gustarea din pomul oprit.

Se cuvenea deci ca si noi, care cu mâncarea trupească am pierdut curăția și sănătatea cea dintâi, tot cu hrană trupească să o recăpătăm și cele asemenea să fie vindecate cu cele asemenea, iar cele protivnice, cu cele protivnice. Adică: hrană trupească a fost aceea care ne-a scos din Rai, hrană trupească este și Sfînta Impărtășanie, care ne păzește acum. Si aceeași viață este aceea, care atunci s'a stricat, iar acum se păzește.

Totuși din aceea Dumnezeu ne oprea să nu mâncăm, pe când Sfânta Impărtășanie El însuși ne-o dă și ne îndeamnă la ea. Hrănirea aceea ne-a învățat-o diavolul cel viclean iar pentru Sfânta Impărtășanie, nu numai învățător și sfătuitor este Fiul lui Dumnezeu, ci El însuși s'a făcut slujitor al ei și ne-a dat-o. Pe aceea a luat-o Adam ca un fur, iar la Sfânta Impărtășanie ne îndeamnă Dumnezeu și ne poruncește în mod vădit să o gustăm.

In aceea era ascunsă otrava neascăltării, iar în Sfânta Impărtășanie se ascunde o comoară de nenumărate bunătăți.

Deci fraților, de vremece împărtășirea deasă este necesară tuturor creștinilor, precum am dovedit cu mărturiile pe care le-am adus până acum, este de mare nevoie ca și noi să ne împărtășim des, ca să avem în voi Viața, care este Iisus Hristos și ca să nu murim moarte suflelească. Căci acei care nu se hrănesc adesea cu această hrană duhovnicească, cu adevărat mor. Si deși se arată că trupește trăiesc, sufletește însă sunt morți, pentrucă s'au îndepărtat de viața cea duhovnicească și adevărată, pe care o face Sfânta Impărtășanie.

Si așa cum pruncul, când s-a născut, plânge și cere cu multă stăruință hrana și laptele lui, iar dacă nu suge și n'are poftă este semn că este bolnav și în primejdie să moară, tot așa și noi trebue să stăruim ca să ne alăptăm din hrana cea duhovnicească, Sfînta Impărtășanie, ca să viețuim, iar dacă nu o facem ne primejduim de moartea sufletească.

Zice și Sfântul Ioan Gună de Aur: "De vreme ce ne-am învrednicit de atâta iubire și cinste de la Hristos, ca să ne împărtășim cu Trupul și cu Sângele Lui, să nu ne lenevim a face acest lucru. Nu vedeți pe copii cei mici cu câtă grabă apucă sânul mamei lor? Cu câtă repezeală pun buzele la sân? Cu așa grabă ar trebui ca și noi să ne apropiem de această Sfântă Masă și de acest sân al duhovnicesului Potir, ca să ne împărtășim. Sau mai bine zis, cu mai mare grabă să ne alăptăm din Sfânta Impărtășanie, ca niște prunci care se alăptează cu Harul Sfântului Duh, și singura noastră mânhire să fie neîmpărtășirea cu aceast hrană Deviață făcătoare" (Omil. 82, la cap. 26 de la Matei).

CAPITOLUL 2

Că deasa împărtăşire cu Sfintele Taine este de folos şi mântuitoare.

Si înainte de împărtăşire, şi când se împărtăşeşte şi după împărtăşire, Creştinul are mare folos de la Sfintele Taine, şi la suflet şi la trup.

Inainte de împărtăşire, omul trebue să facă cuvenita pregătire, adică se spovedeşte, îşi înfrânge inima, se îndreptează, se umileşte, este atent la sine, se păzeşte pe cât este cu putinţă de gândurile pătimaşe şi toată răutatea. Deasemenea, se înfrânează, se roagă, priveghează se face mai evlavios şi se strădueşte la toată fapta bună gândindu-se ce împărat înfricoşat are să primească întru sine. Si mai ales când se gândeşte că potrivit cu pregătirea pe care a făcut-o va primi şi Harul din Sfânta Impărtăşire. Este limpede că cu cât cineva face această pregătire mai des, cu atâta capătă şi mai mare folos.

Iar când creştinul se împărtăşeşte, cine poate pricepe darurile şi harismele pe care le primeşte din Sfânta Impărtăşire? Sau cum ar putea limba noastră cea slabă să le nemele una câte una? Deaceea să aducem iarăşi pe dumnezeeştii şi sfinţii Imvăţători ai Bisericii să ni le spuna una câte una cu gurile lor cele binegrăitoare şi însuflate de Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Teologul spune: "Sfântul şi Preacuratul Trup al Domnului nostru, când, este bine primit şi cu vrednicie, celor ce se luptă le este armă, celor ce se îndepărtează de Dumnezeu întoarcere, pe cei bolnavi îi întăreşte, pe cei sănătoşi îi bucură, boalele le vindecă, sănătatea o ocroteşte. Prin Sfânta Impărtăşanie, mai lesne ne îndreptăm, suntem mai îndelung răbdători în dureri şi suferinţe, cu mai multă căldură în dragoste, mai pătrunzători în cunoaştere, mai grabnici la slujire, mai iuţi şi mai grabnici la lucrarea darurilor. Iar celor ce nu se împărtăşesc le urmează toate cele dimpotrivă. Fiindcă nu sunt pecetluiţi cu Preacinstitul Sânge al Domnului nostru, precum spune iarăşi Sfântul Grigorie: "De atunci mielul se junghie şi se pecetluesc cu preacinstitul său sânge fapta şi cunoştinţa, adică obişnuinţa şi lucrarea, care sunt ca nişte pervazuri ai uşilor noastre, adică ale mişcărilor minţii noastre care se deschid bine la cunoştinţă şi se închid iarăşi ca uşile, din cunoaşterea înaltelor şi neajunselor înţelesuri".

Sfântul Efrem Sirul scrie: "Să ne îndeletnicim, fraţilor, cu liniştea, cu postul cu rugăciunea, cu lacrimile, la sfintele slujbe cu lucrul mâinilor, la convorbirea cu Sfinţii Părinţi, în ascultarea adevărului, în auzirea Sfintelor Scripturi, ca să nu se înţelenească mintea noastră şi să crească mărăcinii gândurilor rele, dar mai ales să ne facem pe noi înşine vrednici de împărtăşirea cu Preacuratele şi Dumnezeeştile Taine, ca să se cureţe sufletul de gândurile necredinţei şi ale necurăţiei şi ca să locuiască întru noi Domnul şi să ne izbăvească de vicleanul diavol".

Iar dumnezeescul Chiril al Alexandriei zice că prin Dumnezeeasca Impărtăşanie, nu pot furii cei de gând, diavolii, să intre prin simţuri în inima noastră.

"Uşi ale casei să înţelegi simţurile, prin care intră în inimile noastre închipuirile tuturor lucrurilor şi se varsă într' însa mulţimea nenumărată a poftelor. Pe aceste simţuri, proorocul

Ioil le numește ferestre zicând: "Au vrut să intre tâlharii prin ferestrele voastre pentrucă nu erau unse cu preacinstitul Sânge al lui Hristos". Si iarăși: "Poruncește Legea evreilor ca dupăce vor junghia mielul, să ungă cu sângele lui ușorii ușilor și pragurile de sus și de jos arătând prin aceasta că prin Preacinstitul Sânge al lui Hristos păzim cortul nostru cel pământesc, adică trupul nostru, iar prin primirea împărtășirii celei de viață făcătoare, izgonim dela noi omorîrea neascultării celei vechi și astfel izgonim de la noi și pe pierzătorul, prin folosirea Sângelui lui Hristos.

Tot dumnezeescul Kiril zice în altă parte; că prin Impărtășanie ne curățim de toată necurăția sufletească și căpătăm osârdie și căldură pentru cele bune. Preacinstitul Sânge al lui Hristos nu numai că ne slobozește de toată stricăciunea, ci ne curățește și de toată necurăția, care se ascunde în sufletul nostru și nu ne lasă să ne răcim cu lenevirea, ci ne face calzi și fierbinți cu duhul.

Sfântul Teodor Studitul, în chip minunat, descrie folosul pe care îl câștigă omul prin deasa împărtășire: "Mult pot lacrimile și umilința, ci mult mai mult decât toate și împreună cu toate, Sfânta Impărtășanie are mare putere și folos. Deaceea nu mă pricep și mă minunez văzâdu-vă așa de lenevoși să vă grăbiți spre dânsa, ci numai Duminica vă împărtășiți, iar în altă zi deși este Liturghie nu vă cuminecați. Si deși când eram în Mănăstire, fiecare putea să se împărtășească în fiecare zi dacă voia, iar acum când mai rar se săvârșește Liturghie, tot nu vă împărtășiți.

Acestea vi le spun, nu că vreu să vă împărtășiți oricum și la întâmplare, fără pregătire. Că scrie sfântul Apostol, să-și cerceteze fiecare conștiința sa și așa să mânânce din Sfânta Pâine și să bea din Sfântul Potir, că cine se împărtășește cu nevrednicie, îi va fi spre osândă, pentrucă nesocotește să se apropie cu vrednicie de Sfântul Trup și Sânge al Domnului, Deci nu spun aceasta, Doamne fereste, ci spun să ne împărtășim des, ci să ne curățim cât putem cu dorința și iubirea pe care le avem pentru sfânta Impărtășanie și așa curați să ne împărtășim.

Pentrucă Sfânta Pâine, care s-a pogorît din Ceruri, adică Hristos, dăruiește viață celor ce se împărtășeasc și cine mănâncă din această Pâine, va trăi în veci.

Căci spune Domnul: "Pâinea pe care Eu o voi da, este Trupul meu, pe care Eu îi voi da pentru viața lumii întregi". Si iarăși zice: "Cel ce mânâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne întru Mine și Eu voi rămâne întru el".

Vezi dar netâlcuit? Nu numai că a murit pentru noi, ci si pe sine însuși s-a gătit pe Sfânta Masă ca să ne împărtășim cu El. Ce alt semn al multei Sale dragoste față de noi poate fi mai arătat decât acesta? Si ce altceva poate fi mai folositor pentru suflet decâ ca să se împărtășească?

Trebue apoi să ne gândim și la acest lucru că din masa, din mâncările și băuturile obișnuite omul mânâncă în fiecare zi, iar dacă se întâmplă să nu mânânce se amărăște mult și îi pare rău. Iar noi dacă ne depărtăm și nu ne împărtășim din masa cea duhovnicească a Pâinii Vieții și a Paharului nemuririi, această lipsire ni se pare un lucru neînsemnat? Si că acest gând nu este necuviincios și fără minte? Iar dacă până acum s-a întâmplat acest lucru, pentru viitor, vă rog, fiilor, să ne păzim bine. Si știind cât de mare putere și har are Sfânta Impărtășire, să ne împărtășim des.

Si dacă se întâmplă să fim la lucru, îndată ce auzim toaca să-l lăsăm și să mergem să ne împărtășim cu multă asârdie. Si această deasă împărtășire într' adevăr are să ne ajute, pentrucă

ne păstrăm curați cu pregătirea pe care o facem. Iar dacă nu ne împărtășim des, este cu neputință să nu ne robească patimile, pe când deasa Impărtățire ne este este un bun însoțitor pentru viața de veci.

Așadar, fraților, dacă facem așa cum ne poruncesc Sfinții Părinți și ne împărtășim des, nu numai că vom avea împreună lucrător și ajutor dumnezeescul Har în această scurtă viață, ci și pe îngerii lui Dumnezeu îi vom avea ajutători și pe însuși Stăpânul îngerilor și îi vom izgoni departe dela noi pe protivnicii draci, precum spune dumnezeescul Hrisostom: "Ca niște lei, care suflă foc, așa ne întoarcem dela acea dumnezeească masă a Tainelor și ne facem înfricoșați diavolului, pentrucă avem cu noi pe Stăpânul nostru, pe Hristos și dragostea pe care El ne-a arătat-o. Sângele acesta luminează icoana cea împărătească a sufletului nostru, adică mintea noastră, cuvântul și duhul. Sângele acesta naște bunătatea și frumusețea cea mai presus de fire; nu lasă să se vestejească bunul neam și strălucirea sufletului, pe care îl adapă și îl hrănește adesea. Sângele acesta când este primit cu vrednicie, îzgonește pe draci și îi depărtează de la noi și chiamă la noi pe îngeri și pe Stăpânul îngerilor.

Căci când văd Sângele cel stăpânesc, dracii fug, iar îngerii aleargă și ne ajută. Acesta este mântuirea sufletelor noastre, cu acesta se bucură sufletul, cu acesta se infrumusețează, cu acesta se încălzește. Sângele acesta face mintea noastră mai luminoasă decât focul, acesta face sufletul mai frumos decât aurul. Cei ce se împărtășeșcu cu Trupul acesta stau împreună cu Ingerii, cu Arhanghelii și cu Puterile cele de sus, fiindcă sunt îmbrăcați cu acea haină împărătească și au cu ei armele cele duhovnicești. Dar încă n-am spus darul cel mai mare: Cei ce se împărtășesc pe însuși Impăratul îl poartă.

Vezi, iubitul meu frate, ce minunate daruri primești dacă te împărtășești des? Vezi cum cu deasa împărtășire se luminează mintea, se strălucește cugetarea, se curăță toate puterile sufletului? Dacă vrei să omori și patimile trupului, mergi adesea să te împărtășeti și o vei dobândi. Ne încredințează de aceasta și Sfântul Kiril al Alexandriei: "Impărtășește-te cu Sfânta Cuminecătură crezând că ne eliberează nu numai de moarte, ci și de toată boala pe care o avem. Fiindcă atunci când Hristos locuește în noi, prin deasa împărtășanie, adoarme și vestejește războiul cel sălbatec al trupului și aprinde evlavia cea către Dumnezeu, iar patimile le omoară. Așa dar fără deasa împărtășire nu ne putem elibera de patimi și să ne suim la înălțimea nepătimirii. Așa cum evreii, dacă nu ar fi mâncat Pasca în Egipt, nu s-ar fi putut elibera din robia lui.

Egipt însemnează viață împătimită. Si dacă nu ne împărtășim des (dacă ar fi cuputință și în fiecare zi) cu preacinstitul Trup și Sânge al Domnului nostru, nu putemsă ne eliberăm de faraonii cei de gând. Precum același dumnezeesc Kiril al Alexandriei zice: "In vremea când israiltenii erau robi la Egipteni, au junghiat mielul și au mâncat Pasca. Ceeace era semn că sufletul omului nu poate în alt fel să se slobozească din tirania diavolului decât numai prin împărtășirea cu Trupul și cu Sângele lui Hrisots. Pentrucă El însuși ne spune în Sf. Evanghelie că dacă Fiul vă va elibera, veți fi liberi. Si iarăși zice: "...Abia atunci s-au eliberat cel din Israil, dupăce au jertfit mielul în chipul lui Hristos, fiindcă în alt chip nu puteau să se elibereze și orice eliberare nu se poate face decât numai cu Hristos.

Deci, dacă vrem și noi să fugim din Egipt, adică de posomorâtul și prigonitorul păcat și de faraon, adică de tiranul cel

gânditor, precum zice Sfântul Grigorie Teologul și să moștenim pământul inimii și al făgăduinței, trebue să avem și noi, așa cum aceia au avut comandant pe Iisus Navi, pe Domnul nostru Iisus Hristos, prin împrărtășirea cea deasă, ca să biruim pe Hananei și pe cei de alt neam, adici patimile cele nestâmpărate ale trupului și pe Ghibeoniți, gândurile cele înșelătoare, ca să stăm în orașul Ierusalim, care se tâlcuește sfânta Pace, spre deosebire de pacea lumească, după cuvântul Domnului nostru: Pacea mea vă dau vouă, nu precum o dă lumea v-o dau Eu (Ioan 14, 27). Adică Pacea mea o dau vouă, o ucenici ai Mei, adică cea sfințită și sfântă, nu așa cum este pacea lumii, care adesea tinde și spre rău.

Deci rămânând în această pace sfântă, ne vom învrednici să luăm în inima noastră arvuna duhului, așa cum și apostolii, rămânând și stând în Ierusalim, după porunca Domnului, au primit desăvârșirea și Harul Duhului în ziua Cincizecimii. Fiindcă pacea este Harul care primește pe toate celelalte haruri dumnezeești și în pace sălășluește Domnul, precum zice proorocul Ilie că nici în vijelia cea mare și năprasnică, nici în cutremur, nici în foc, ci în adierea de vânt ușoară și pașnică, acolo era Domnul.

Dar pacea nu o poate dobândi cineva fără să aibă și celelalte virtuți; deasemenea virtutea nu se agonisește fără lucrarea poruncilor, iar porunca nu se săvârșește fără de dragoste și nici dragostea nu se reînoiește fără Sfânta Impărtășire. Astfel că fără Sfânta Impărtășire zadarnic ne ostenim.

Fiindcă mulți dela sine găsesc multe virtuți, socotind că se vor mântui cu acestea, fără deasa Impărtășire, lucru care este aproape cu neputință. Fiindcă nu voesc să se supună voei lui

Dumnezeu, de a se împărtăși deseori, după rânduiala Bisericii, când se adună la fiecare Sfântă Liturghie.

Acestora, le spune Dumnezeu prin proorocul Ieremia: "Pe Mine izvorul apei celei vii M-au părăsit și și-au săpat loruși fântâni sparte, care nu țin apă" (2,13). Adică m-au păsărit pe Mine Dumnezeul, care sunt izvorul apei celei dătătoare de viață, adică al virtuții și al Harurilor Sfântului Duh și și-au săpat în ei fântâni sparte în fund, care nu țin apă. Si iarăși zice prin proorocul Isaia: "In fiecare zi mă caută și doresc să învețe înțelepciunea Providenței Mele, ca un popor drept, care a păzit poruncile lui Dumnezeu. Si spun: Pentruce nu vezi, Doamne, când postim? Pentruce nu vrei să știi cât ne ticăloșim? Si răspunde Dumnezeu: Nu vă aud. Pentrucă atunci când postiți vă faceți tot voile voastre cele rele. Un astfel de post Eu nu-l vreau, nici această ticăloșire. Ci chiar de-ți vei încovoia gâtul ca un belciug și de-ți vei așterne sub tine sac și cenușă, cu toate acestea un asfel de post nu primesc. Ci atunci sunt ostenelile primite și faptele bune folositoare, când se fac după voia lui Dumnezeu. Si voia lui Dumnezeu este să facem așa cum ne poruncește Domnul nostru, Care ne spune: *"Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică"* (Ioan 6,54). Aceasta este nu numai poruncă, ci cap al tuturor poruncilor, pentrucă este săvârșitoare și cuprinzătoare a tuturor poruncilor.

Astfel, iubitule, dacă dorești să aprinzi în suflet dumezeescul dor și să dovândești dragostea cea pentru Hristos și cu aceasta să dobândești și pe toate celelalte virtuți, mergi des la Sfânta Impărtășanie și ai să dobândești ceeace dorești. Pentrucă este cu neputință ca să nu iubească cineva pe Hristos, când se împărtășește adesea cu Sfântul Său Trup și Sânge și să nu fie

iubit de Hristos. Deoarece lucrul acesta se face în chip firesc şi involuntar.

Unii se miră de ce părinţii îşi iubesc aşa de mult copiii şi de ce copiii iubesc pe părinţi? Si zicem că nimeni nu s-a urât vreotată pe sine şi nici trupul său. Aşa şi copiii, fiindă trupurilor lor îşi au fiinţa din trupurile părinţilor şi mai mult, fiindcă se hrănesc cu sângele mamei lor (şi când sunt în pântece şi după aceea, când se nasc, pentrucă laptele, din fire, nu este altceva decât sângele care s-a înălbit), deaceea zic că este lege a firii să iubească pe părinţii lor şi părinţii să iubească pe copiii lor, care s-au zămislit din însăşi trupurile lor. In acelaşi chip, cei ce se împărtăşesc adesea cu Trupul şi cu Sângele Domnului nostru, în chip firesc îşi vor aprinde dorul şi dragostea faţă de El. Pe deoparte, pentrucă izvorîtorul şi făcătorul acela de viaţă Trup şi Sânge cu cât este împărtăşit mai des, cu atât aprinde spre dragoste pe cei ce se împărtăşesc, chiar de ar fi cei mai nemulţumitori şi învârtoşaţi cu inima; iar pe de altă parte, pentrucă cunoştinţa cea pentru dragostea de Dumnezeu, nu este un lucru străin de noi, ci în chip firesc este sămănată în inimile noastre, chiar când ne naştem trupeşte şi ne renaştem cu Duhul prin Sfântul Botez şi cu lesnire se aprind în flăcări acele puţine scântei fireşti, precum zice înţeleptul în cele dumnezeeşti Sfântul Vasile:

"Impreună cu facerea omului, îndată se seamănă întru el o putere, care în chip firesc naşte dragostea cea către Dumnezeu. Pe această putere o lucrează săvârşirea poruncilor lui Dumnezeu cu grijă, o hrăneşte cu ştiinţa şi o desăvârşeşte cu harul lui Dumnezeu. Acest lucru al dragostei de Dumnezeu este unul, dar lucrează şi cuprinde pe toat celelalte porunci.

Pe această putere firească a dragostei faţă de Dumnezeu o întăreşte, o creşte şi o desăvârşeşte deasa împărtăşire cu Trupul şi cu Sângele Domnului nostru. Deaceea şi Sfântul Ciprian scrie că Mucenicii cind voiau să meargă la mărturisire, mai întâi se împărtăşeau cu Preacuratele Taine şi astfel întăriţi cu Sfânta impărtăşire, se aprindeau cu dragostea de Dumnezeu şi alergau în stadion, ca oile spre junghiere. Si pentru Trupul şi Sângele lui Hristos pe care le primiseră îşi vărsau propriul lor sânge şi îşi predau trupurile lor la tot felul de chinuri.

Ce alt þine doreşti creştine să dobândeşti şi nu-l dobândeşti din Impărtăşirea cea deasă? Doreşti să prăznueşti în fiecare zi? Doreşti să faci luminatul Paşti oricând voeşti şi să te bucuri cu o negrăită bucurie în această viaţă amărîtă? Aleargă des la Sfintele Taine şi împărtăşeşte-te cu cuviincioasă pregătire şi o vei dobândi. Fiindcă adevăratul Paşte şi adevărata sărbătoare a sufletului este Hristos, Cel ce se jertfelte în Sfintele Taine, precum zice Apostolul şi dumnezeescul Hrisostom: "Sfânta şi marea Patruzecime (Postul mare) este o singură dată pe an. Dar Paştile le facem, adică ne împărtăşim de trei şi de patru ori pe săptămână; şi ca să zic mai bine, oridecâte ori vrem. Fiind că nu postul face Paştile, ci comuniunea şi împărtăşire care se face la fiecare Liturghie. Si că lucrul acesta este adevărat, auzi pe Sf. Pavel, care zice: "Că Hristos este Paştile nostru, care s-a jertfit din dragoste pentru noi. Deci oride câteori te impărtăşeşti cu curată conştiinţă, faci Paştile cele luminate. Nu pentrucă ai postit Patruzecimea, ci pentrucă te-ai împărtăşit cu Dumnezeeştile Taine.

Deaceea cel ce nu este încă botezat, catehumenul, niciodată nu face Paştele (chiar dacă posteşte Patruzecimea), fiincă nu se împărtăşeşte. Precum şi dimpotrivă, creştinul care nu po-

stește, face paștele când se împărtășește, fie azi, fie mâine și în orice timp se va cumineca. Fiindcă pregătirea cea mai bună și aleasă pentru Impărtășire nu se judecă după respectarea timpurilor, adică după trecerea celor opt sau cincisprezece sau patruzeci de zile, și atunci să ne împărtășim. Nu, ci se judecă după curăția conștiinței.

Deci cei ce nu se împărtășesc postesc Paștele și nu săvârșesc Paștile, precum zice acest dumnezeesc Părinte; și nici nu pot să prăznuiască adevărat, nici duminicile, nici celelalte sărbători ale anului, toți acei ce nu sunt pregătiți în fiecare sărbătoare să se împărtășească cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru, pentrucă nu au cu ei pricina sărbătorii, care este Preadulcele Iisus Hristos și acea bucurie duhovnicească, ce se naște din Sfânta Impărtășanie.

Deci se înșeală cei ce socotesc Paști și sărbători bogatele artose, lumânările frumoase, tămâile înmirezmate, lucrurile de aur și de argint cu care se împodobesc bisericile. Deoarece nu pe acestea le cera dela noi Dumnezeu ca prim și principal scop, precum ne spune prin Proorocul Moisi: "Omule, ce cere dela tine Domnul și Dumnezeul tău, decât numai aceasta: Să te temi de Domnul Dumnezeul tău. Să umbli în toate căile lui, să-L iubești și să cinstești pe Domnul Dumnezeu din toată inima ta și din tot sufletul tău, să păzești poruncile Domnului Dumnezeului tău și îndreptările Lui".

Dar cuvântul nostru acum nu este să arătăm dacă sunt bune sau nu, cele ce se aduc la biserică din evlavie. Da, sunt bune și acestea, dar împreună cu acestea trebue să aducem mai ales ascultarea de sfintele porunci ale Domnului și pe aceasta să o cinstim mai mult decât pe toate. Precum zice proorocul și

împăratul David: *"Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi"* (Ps. 50,17).

Iar Apostolul Pavel, în epistola către Evrei, zice în alt chip: *"Jertfă și prinos n'ai voit, ci trup mi-ai întocmit"* (10,5), ceeace însemnează: O, Doamne, pe toate celelalte jertfe și daruri nu voești să ți le aduc, ci dorești să mă apropii de Sfintele Taine și să mă împărtășesc cu Preasfântul Trup al Fiului Tău, pe care mi l-ai pregătit la Sfânta Masă, pentrucă aceasta este voia Ta. Deaceea voind să arate că este gata spre ascultare zice: "Iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeul meu, și Legea Ta înlăuntrul inimii mele am voit". Adică, iată Doamne, vin să fac voia ta cu multă râvnă și să împlinesc legea Ta cu toată inima mea.

Deaceea, dacă iubim mântuirea noastră, trebue să facem cu bucurie și cu dragoste voia lui Dumnezeu, ca fiii și nu ca robii, cu frică. Fiindcă frica păzește poruncile cele vechi, iar dragostea păzește pe cele evanghelice. Adică cei ai Legii păzeau poruncile și hotărîrile Legii de frică, ca să nu fie pedepsiți și chinuiți; pe când noi, creștinii, pentrucă nu mai suntem sub stăpânirea Legii, trebue să împlinim poruncile Evangheliei nu de frică, ci din dragoste și ca fii trebue să facem voia lui Dumnezeu.

Iar voia lui Dumnezeu și Tatălui, după bunăvoire și înainte povățuire a fost să facă trup Unuianăscut Fiului Său și Domnului nostru Iisus Hristos și să-și verse Sângele Său pentru mântuirea lumii, iar noi toți creștinii să ne împărtășim adesea cu Trupul și cu Sângele Lui, pentruca prin deasa Impărtășire, în această viață să fim păziți de cursele și vicleșugurile diavolului, iiar când va ieși sufletul nostru să zboare ca o pasăre în libertate și bucurie la ceruri, fără nici o împiedicare din partea duhurilor celor din văzduh.

Aceasta o adevereşte şi dumnezeescul Hrisostom zicând: "Si altcineva (mai înainte spusese că-i povestire cineva o altă vedenie) mi-a povestit un lucru, pe care nu l-a auzit de la altcineva, ci el însuşi s-a învrednicit să-l vadă şi să audă; adică aceia care la moartea lor se împărtăşesc cu Preacuratele Taine cu constiinţa curată, când iese sufletul lor, îi înconjoară îngerii, pentru Darul Impărtăşaniei şi-l suie la cer.

Deci şi tu, frate, pentrucă nu ştii când vine moartea, fie azi, fie mâine, ori în clipa aceasta, trebue să fii totdeauna împărtăşit cu Preacuratele Taine şi să te afli gata. Si dacă este voia lui Dumnezeu să mai trăieşti în viaţa aceasta, vei petrece cu Harul Sfintei Impărtăşanii, o viaţă plină de bucurie, plină de pace şi însoţită de toate celelalte virtuţi. Iar dacă voia lui Dumnezeu este să mori, apoi cu Sfânta Impărtăşanie vei trece cu slobozenie vămile dracilor care se află în văzduh, ca să te sălăşlueşti cu bucurie negrăită în locaşurile cele veşnice. Căci deoarece eşti totdeauna unit cu Preadulcele Iisus Hristos, Atotputernicul Impărat, şi aici ai să trăieşti o viaţă fericită, iar când vei muri, dracii au să fugă de la tine, ca trăsniţi iar îngerii îti vor deschide întrarea cerească şi te vor duce cu cinste până la tronul Preafericitei Treimi.

O, măreţie, pe care o dobândesc creştinii din deasa Impărtăşire, şi în viaţa aceasta şi în cea viitoare!

Doreşti, Creştine, să ţi se ierte şi cele mai mici greşale, pe care ca un om le-ai greşii fie cu urechile, fie cu ochii? Apropiete de Sfintele Taine cu frică şi cu inimă înfrântă şi ţi se vor lăsa, şi se vor ierta. Aceasta o adevereşte şi Sfântul Anastasie al Antiohiei: "De se va întâmpla să greşim, oare care greşale mici şi de iertat, ca nişte oameni ce suntem, fie cu limba, sau cu urechile, sau cu ochii sau ne înşelăm şi cădcm în mândrie, sau în întristare sau în mânie, sau în altceva asemenea, să ne osăndim pe noi înşine şi să ne spovedim lui Dumnezeu şi aşa să ne împărtăşim, crezând că Sfânta Impărtăşanie ne curăţă de aceste păcate mici; dar nu şi de cele grele, rele şi necurate, pe care le-am făcut.

Aceasta o mărturisesc şi mulţi alţi sfinţi. Sfântul Climent spune: "Impărtăşindu-ne cu cinstitul Trup şi cu cinstitul Sânge a lui Hristos, să mulţumim Celui ce ne-a învrednicit să ne împărtăşim cu Sfintele Sale Taine şi să-L rugăm să ne fie nu spre judecată, ci spre mântuire şi spre iertarea păcatelor".

Sfântul Vasile cel Mare zice: "Si ne învredniceşte, Doamne, a ne împărtăşi fără de osândă, cu preacuratele acestea şi de viaţă făcătoare Taine, spre iertarea păcatelor" (în rugăciunea dela Sf. Liturghie).

Dumnezeescul Hrisostom: "Pentruca să fie celor ce se vor împărtăşi, spre trezirea sufletului şi spre iertarea păcatelor".

Si deşi spovedania şi facerea canonului pot ierta păcatele, totuşi este necesară Sfânta împărtăşanie pentru iertarea păcatelor. Deoarece aşa cum la o rană infectată se scot mai întâi viermii, apoi se taie părţile cele putrede şi se pune alifie pentru tămăduire, căci dacă o lasă revine din nou la starea dintâi; tot aşa este şi cu păcatul: spovedania scoate viermii, împlinirea canonului taie cele putrede, apoi Sfânta Impărtăşanie este ca o alifie, care tămădueşte (Matei 12,45). Pentrucă dacă nu va lua Sfânta Impărtăşanie, bietul păcătos vine iarăşi la starea dintât şi se fac cele de pe urmă ale omului aceluia, mai rele ca cele dintâi.

Auzi, creştinul meu, câte daruri primeşti de la deasa Impărtăşire? Că şi păcatele tale cele neînsemnate, şi cele cunoscute ţi se iartă şi rănile ţi se vindecă şi te faci cu totul sănătos? Ce altceva este mai fericit decât să te pregăteşti ca să te îm-

pătăşeşti totdeauna şi cu ajutorul şi cu pregătirea pentru dumnezeeasca Impărtăşanie să te afli totdeauna slobod de păcate? Să fii curat, tu pământean pe pământ, aşa cum sunt curaţi şi îngerii în ceruri? Ce altă fericire poate fi mai mare decât aceasta?

Cu toate acestea îţi voi spune una şi mai mare. Dacă, frate-le meu, te apropii adesea de Sfintele Taine şi te împărtăşeşti cu vrednicie cu acel nestricat, cu acel preaslăvit Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos şi te faci un trup şi un sânge cu Hristos, puterea dătătoare de viaţă şi lucrarea acestui Preasfânt Trup şi sânge, la învierea drepţilor îţi va însufleţi şi trupul tău şi-l va învia nestricăcios, preaslăvit împreună cu al lui Hristos, precum scrie către Filipeni dumnezeescul Apostol zicând: *"Care va schimba trupul smereniei nostre, ca să fie asemenea trupului slavei Sale"* (3,21).

Toate aceste măriri şi daruri, aceste mari şi mai presus de fire bunătăţi, câte le-am spus până acum, le primeşte tot creştinul, când se împărtăşete cu curată conştiinţă, cu dumnezeeştile Taine ale Preadulcelui nostru Iisus Hristos. Ba încă şi cu mai multe altele, pe care le lăsăm, pentru scurtarea timpului.

Si iarăşi, dupăce s-a împărtăşit omul, se gândeşte cu ce înfricoşate şi cereşti taine s-a cuminecat, este atent cu sine ca să nu necinstească Harul; se teme, se ruşinează şi îşi păzeşte gândurile, pune un început mai temeinic al vieţii virtuoase, se fereşte pe cât posibil de la tot răul. Apoi gândindu-se că peste, puţine zile iarăşi se va împărtăşi, îşi îndoieşte atenţia, adaogă râvnă peste râvnă, înfrânare peste înfrânare, priveghere peste priveghere, osteneli peste osteneli şi se nevoieşte cât poate. Fiindcă este constrâns din două părţi: pe deoparte, pentrucă cu puţin mai înainte s-a înpărtăşit; pe de alta, pentrucă peste puţin iară se va împărtăşi.

CAPITOLUL III

Că amânarea Sfintei Impărtăşanii pricinueşte mare vătămare.

Toate cele protivnice celor spuse până acum, le pricinueşte creştinilor Impărtăşirea ce rară. Pentrucă cel ce întârzie să se împărtăşească, nu face nici o pregătire, nu este atent, nu are atentă pázire despre gândurile rele. Pentrucă amânarea îl face să cadă în lenevire şi să i se răcească căldura evlaviei şi a dumnezeeşti dragoste. Indelungarea vremii îl face să se poarte în viaţă cu neglijenţă şi nepăsare, să nu aibă teamă în suflet, sfială în simţuri şi pază a mişcărilor lor, face deslegare deplină la mâncare şi la vorbă, la necuviincioase priviri şi auziri şi se face ca un cal, care neavând frâu alunecă în prăpastia tuturor păcatelor. Că este adevărat că toate acestea urmează celor ce întârzie să se împărtăşească, o vedem noi înşine din cele ce ni se întâmplă de fapt în fiecare zi.

Cei care fiind vrednici, pe cât este cu putinţă, întârzie să se împărtăşească, mă mir cum pot dobândi sfinţenia şi harul de la Sfintele Taine, după cum a zis Cabasila, pe care l-am pomenit mai înainte. Cum pot să domolească văpara patimilor, când nu se împărtăşesc cu preacuratele Taine, care izgonesc toată neputinţa, amorţesc războiul sălbatec al trupului şi omoară patimile, precum zice Sfântul Kiril. Cum pot să-şi curăţească mintea? Să-şi lumineze cugetul? Să-şi înfrumuseţeze puterile sufletului, dacă nu se împărtăşesc cu Trupul şi cu Sângele Domnului

nostru, care este adevărata curăție, adevărata frumusețe, luminarea cea adevărată și bunul neam al sufletului, precum a spus mai înainte dumnezeescul Gură de Aur?

Sau cum este cu putință să fugă de faraonul cel de gând, de Egipt, de amarul și prigonitorul păcat, dacă nu sunt pecetluiți și însemnați cu cinstitul Sânge al lui Hristos, precum a zis mai înainte Sfântul Grigore Teologul? Sau cum să aprindă în inima lor dumnezeeasca dragoste, bucuria duhovnicească, dumnezeeasca pace și pe celelalte roade și harisme ale Sfântului Duh, fără să se împărtășească cu Trupul și cu Sângele preaiubitului Fiu al Tatălui și deoființă cu Duhul Sfânt, Care este bucuria și pacea noastră, după Sfântul Apostol și izvorul tuturor bunătăților?

Eu mă spăimânt și nu mă pricep cum creștinii din vremea noastră pot prăznui duminicile și celelalte sărbători de peste an și să se bucure duhovnicește cu bucuria cea adevărată, dacă nu se împărtășesc adesea cu dumnezeeasca Impărtășanie și în ce constă sărbătoarea și prăznuirea lor?

Așa dar cu adevărat cei care nu se împărtășesc des se lipsesc (o, ce nenorocire!) de toate aceste bunătăți cerești și dumnezeești, dar totodată sunt și călcători ai poruncilor și stăpâneștilor hotărîri ale Domnului, precum am spus, ale canoanelor apostolești și sinodale și încă și ale tuturor sfinților locali, preum am arătat pe larg mai înaint.

Aceștia, prin întârzierea la Impărtășire, îngăduie și dau loc diavolului să-i arunce în tot felul de păcate și în multe alte ispite, precum zice dumnezeescul Kiril al Alexandriei: "Cei ce se îndepărtează de Biserică și de Sfânta Impărtășanie se fac vrașmași lui Dumnezeu și prieteni ai diavolului.

Si dumnezeescul Gură de Aur zice: "Ca nu cumva rămânâd departe prea multă vreme de împărtășirea Ta, să fiu prins de lupul cel înțelegător" (Rugăciunea la Sfânta Impărtășanie). Adică: deaceea, Doamne, mă apropii adesea de Sfintele Taine și mă împărtășesc, pentrucă mă tem ca nu cumva îndepărtându-mă multă vreme de Sfânta Ta împărtășire, să mă găsească lupul cel înțelegător gol de harul Tău și să mă omoare.

Iar cuviosul Paladie povestește despre Avva Macarie Egipteanul că, vindecând pe femeea aceea, care din lucrarea diavolului apărea oamenilor ca o iapă, i-a dat acest sfat și i-a zis: "Femee, niciodată să nu te lipsești de împărtășirea cu Sfintele Taine ale lui Hristos, ci să te împărtășești adeseori, deoarece această lucrare diavolească te-a ajuns, pentrucă nu te-ai împărtășit de cinci săptămâni și de aceea a putut diavolul să te ispitească".

Deasemenea și dumnezeescul Gură de Aur, în ziua în care a fost hirotonit, vindecând un îndrăcit, l-a sfătuit să meargă adeseori la Biserică și la Sfintele Taine, cu post și cu rugăciune ca să nu-l mai ispitească diavolul. Tot așa și Simeon Metafrastul scrie în viața unui sfânt: Un om oarecare având un drac necurat, pe neașteptate a sărit în mijlocul bisericii și căzând jos scotea spune din gură și îi atârna afară din gură limba. Deci cei ce se găseau de față, văzând această priveliște, rugau fierbinte pe acel dumnezeesc suflet al lui Hrisostom să roage pe Dumnezeu ca să-l vindece. Atunci sfântul i-a zis să se apropie și privindu-l cu iubire și binecuvântându-l cu mâna și chiemând numele Sfintei Treimi, a poruncit diavolului să iasă. Si îndată, o, minune, cuvântul s-a făcut faptă și omul s-a eliberat indată de cumplita îndrăcire. Apoi ridicându-l pe el Sfântul, l-a sfătuit să meargă adeseori la Biserică și la Sfânta împărtășire și să se în-

deletnicească cu postul și cu rugăciunea. Deoarece astfel făcând, i-a zis, nu vei mai fi ispitit de vrășmașul și nici nu vei mai fi prins în drăceștile curse și capcanele lui.

Ați auzit, fraților, că cei ce nu se împărtășesc des, ci se depărtează de Sfintele Taine, câte rele pătimesc?

Ați auzit că se îndrăcesc și se schimbă în chip de dobitoace necuvântătoare, așa cum în vechime împăratul Nabucodonosor a fost prefăcut în bou. Si cu dreptate pătimesc așa deoarece putând să devină din oameni, dumnezei prin har, cu deasa Impărtășire dumnezeească, ei nu voesc, ci se îndepărtează de Dumnezeeasca Impărtășire, pierzând și forma omenească pe care o au și se preschimbă în animale necuvântătoare și se predau în stăpânirea diavolului, precum zice Psalmistul: *"Iată că cei ce se depărtează de Tine, vor peri"* (ps. 72,27). Adică: O, Doamne, iată că pier desăvârșit, cei ce se depărtează de Harul Tău! Nu mai spun că dacă va veni fără de veste moartea peste cei ce amână Impărtășirea și-i va găsi nepregătiți, fără Sfânta Cuminecătură, ce au să facă, ticăloșii? Cum vor putea trece liberi pe la drăceștile vămi ale văzduhului? Ce frică și ce cutremur va trăi sufletul lor? Pe câtă vreme, cu deasa Impărtășire puteau să fie slobozi de toate acestea, precum mai înainte a zis dumnezeescul Hrisostom. Milostiv fii, Dumnezeule!

Deci, fraților, dacă împărtășirea rară ne produce atât de mari și nespuse nenorociri, iară deasa împărtășire ne dăruește atât de înalte, de mari, atâtea bunătăți cerești și mai presus de fire, atât în viața pământească, precum și în cea viitoare, de ce întârziem așa de mult ca să ne împărtășim? De ce nu ne gătim cu cuvenita pregătire să ne împărtășim cu Dumnezeeștile Taine, dacă nu putem în fiecare zi, măcar în fiecare sâmbătă și duminică și în fiecare sărbătoare? Ar trebui cu mare bucurie să

alergăm adesea la Sfânta Masă și să ne împărtășim cu Preadulcele nostru Iisus Hristos, Care este viața noastră, suflarea, existența și toată nădejdea și mântuirea noastră? Ca să fim deapururi uniți și nedespărțiți de El și în viața aceasta și în cealaltă. Pe când nouă ne place și avem mare bucurie dacă întârziem și ne depărtăm de El.

Dacă cineva ne-ar opri și numai o zi dela masa cu bucatele cele trupești, ne întristăm, ne turburăm și ni se pare că est un mare rău; iar dacă ne lipsim cu totul de cereasca masă a Dumnezeeștilor Taine, o zi, și două și luni întregi, nu o socotim lucru rău. O, ce nesocotință au creștinii de acum întru cele trupești și cele duhovnicești! Devreme ce pe acelea le îmbrățișează cu toată dragostea, iar pe acestea nici nu le doresc.

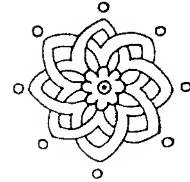
Mulți creștini iubitori de Dumnezeu cheltuesc mulți bani, rabdă multe osteneli, se primejduesc mult pe mare și pe uscat, numai să meargă la Ierusalim ca să se închine la mormântul cel de viață dătător al Domnului și la celelalte sfinte Locuri și ca să aibă mândria să se numească închinători ai acestor sfinte locuri. Mulți auzind că în cutare loc depărtat se află sfințilele moaște ale unui sfânt, aleargă cu multă râvnă să li se închine, ca să ia har și sfințenie.

Dar ca să se împărtășească cu Precuratele Taine și să se învrednicească să se bucure nu numai de mormântul cel de viață făcător, nu numai de sfintele Locuri și de moaștele sfinților, ci de Impăratul tuturor și de Sfântul Sfinților, au puțină dorință sau nici nu-i interesează. Ca să se ducă la Locurile Sfinte cheltuesc bani, străbat drumuri lungi și rabdă multe primejdii. Pe când, ca să se împărtășească, nu trebue nici bani să cheltuiască, nici departe să umble, nici să se expună la primejdii. Ajunge numai dă facă o spovedanie cu inimă înfrântă, cu împlinirea ca-

nonului și pregătire, și îndată pot să se bucure și să devină un trup și un sânge cu Hristos. Si cu toate aceste înlesniri, iarăși toți se lenevesc să o facă, toți se lipsesc dintr' odată.

O, fraților, dacă am vedea măcar odată cu ochii gânditori ai sufletului, de cât e înalte și de mari bunătăți ne lipsim neîmpărtășindu-ne des, atunci cu adevărat ne-am strădui din toate puterile să ne pregătim și să ne împărtășim, dacă se poate, în fiecare zi.

Deci, dacă până acum am fost atât de neglijenți față de Sfânta Impărtășanie, de acum încolo, vă rog din adâncul dragostei frățești, să ne trezim din somnul cel greu al lenevirii și să ne sârguim cu râvnă. Si dacă cineva din cei ce au duhovnicea-sca putere ar vrea să ne împiedece de la acest lucru plăcut lui Dumnezeu. noi să nu ne răcim îndată căldura râvnei noastre și să nu ne turburăm. NU, ci căzând să sărutăm ca și desfrânata aceea picioarele lui și să stăruim bătând la ușă și cerând îngăduință. Si cu adevărat, nu cred să se găsească vreodată un așa de împietrit la inimă, care văzând râvna cea fierbinte, pe care o avem față de Sfânta Impărtășanie, să ne oprească. Ci sunt încredințat că oricât de împietrit ar fi, oricât s-ar teme de reaua obișnuință care l-a stăpânit, își va pleca inima să ne îngădue să facem ceeace dorim.

PARTEA II-a

CUVINTE PROTIVNICE DESEI IMPARTAȘIRI

Cuvântul 1

Există creștini evlavioși, care necunoscând scripturile, când văd pe cineva că se împărtășește adesea, îl împiedică și-l ocărăsc zicând că lucrul acesta este numai pentru preoți. Dacă vrei să te împărtășești des, zic ei, fă-te și tu preot.

Acestora le răspund nu cuvinte de ale noastre, ci ale Sfintelor Scripturi, ale Sfintelor Sinoade, ale Sfinților locali și Invățători ai Bisericii și zicem: Sluujirea preoților este ca să aducă și să săvârșească dumnezeeștile Daruri, ca niște organe, prin venirea Sfântului Duh și de a mijloci către Dumnezeu pentru popor, precum și alte sfinte lucrări, pe eare nu le poate lucra cel ce nu este sfințit. In timpul împărtășirii însă, adică atunci când se împărtășeșsc, preoții nu se deosebesc cu nimic de mireni și de monahi, ci numai prin aceea că preoții le dau, iar laicii le primesc. Si că preoții se împărtășesc în altar, direct, fără sfințita linguriță, iar laicii și monahii, afară de altar și indirect, cu sfințita linguriță.

Că lucrul acesta este adevărat și nu au nici o deosebire preoții față de popor la Impărtășire, este martor dumnezeescul Gură de Aur, care zice: "Unul și acelaşi Tată ne-a născut pe noi, Dumnezeu. Toți ne-am născut din aceeași mamă, din sfân-

ta scăldătoare; aceeași băutură, adică Sângele Domnului, a fost dată tuturor: și preoților și mirenilor, sau ca să zic mai bine, nu numai aceeași băutură, ci și din același pahar ni s-a dat ca să bem. Fiind că Tatăl nostru voind să ne ducă la mai multă iubire, a aflat acest mijloc, să ne facă pe toți să bem din unul și același pahar, ceeace este semn al unei desăvârșite iubiri. Si în altă parte spune: In anumite lucruri, nu se deosebește cu nimic preotul de mirean, ca de pildă, în timpul când trebue să se împărtășească. Pentrucă toți și sfințiți și nesfințiți din aceleași taine ne împărtășim.

Si nu dupăcum era obiceiul în Legea Veche când uneie cărnuri și prinoase le mânca preotul și altele poporul și cei nesfințiți. Si nu era legal ca cel nesfințit să mănânce din acelea pe care le mânca preotul. Dar acum, în harul Evangheliei nu este așa; ci pentru toți se află gata pe Sfânta Masă unul și același Trup al Domnului, și unul și același pahar.

Simeon Tesaloniceazul zice: "Impărtășirea cu Sfintele Taine este gata la toți și pentru toți credincioșii și nu numai pentru împărtășirea arhiereului; ci arhiereul sau preotul săvârșesc taina preasfântului Trup și Sânge și le împărtășesc tuturor credincioșilor și cu totul este pentru împărtășirea lor.

Iov, în carte sa despre Sfintele Taine zice: "Tot scopul și săvârșirea Tainei este împărtășirea cu făcătoarele de viață Taine. Deaceea, mai întâi se împărtășeșsc în altar preoții, apoi iese preotul afară și dăruește Sfintele, celor ce sunt gata pentru Impărtășire.

Deci urmează în ship necesar ca preoții care slujesc să fie pregătiți să se împărtășească, mai întâi ei, care fac proaducerea. Apoi întreg poporul, după mărturia sfințitului mucenic Climent, care zice: "Să se împărtășească întâi Episcopul apoi preoții,

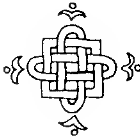

diaconii, citeții, cântăreții și asceții, și dintre femei, diaconițele, fecioarele, văduvele, pe urmă copiii și după aceea tot poporul, după rânduială, cu evlavie și cu frică, fără nici o turburare" (Cap. 13).

Iov cel mai sus pomenit mai spune că" deaceea este îngăduit ca cei vrednici să se împărtășească adesea, fără deosebire, deopotrivă și preoți și mireni și bărbați și copii și bătrâni și orice vârstă și tagmă a creștinilor.

Iar preoții care nu împărtășesc pe creștinii, care se apropie de Sfânta Impărtășanie cu evlavie și credință, sunt socotiți de Dumnezeu ca ucigași, așa cum scrie la Proorocul Osie: "Au ascuns preoții calea și voia și porunca lui Dumnezeu și nu au arătat-o, au omorît Sichemul și au făcut nelegiuire în poporul meu".

Insă eu mă minunez și mă îndoiesc dacă există astfel de preoți, care să izgonească pe cei ce se apropie de Sfintele Taine și nu se gândesc măcar că ei înșiși mințesc în cuvintele pe care le spun. Fiindcă ei înșiși, la sfârșitul Liturghiei strigă cu mare glas și chiamă pe toți credincioșii zicând: "Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropiați-vă"; adică apropiați-vă la Sfintele Taine și vă împărtășiți. Pe urmă tot ei își tăgăduesc cuvintele rostite și gonesc pe cei ce se apropie. Eu nu știu cum să numesc această nerânduială.

Cuvântul 2

Unii se împotrivesc zicând că trebue să ne împărtăşim la 40 de zile şi nu mai curând.

Cei care vin cu această împotrivire, se îndreptăţesc cu mărturia dumnezeescului Gură de Aur care zice: "Pentru care pricină postim aceste patruzeci de zile? In vremurile vechi, mulţi creştini se apropiau de Sfintele Taine şi se împărtăşeau simplu, cum se întâmpla şi îndeosebi în acest timp în care Hristos ne-a predat Taina, în Joia cea Mare. Sfinţii Părinţi, cunoscând vătămarea ce se făcea la cei ce se împărtăşeau cu nepăsare şi fără pregătire, s-au adunat şi au rânduit aceste patruzeci de zile, pentruca să se curețe creştinii cu postul, cu rugăciunea, cu cetiri şi adunări, cu spovedanie şi priveghcri, cu milostenii şi lacrimi şi cu toate celelalte de Dumnezeu iubitc fapte bune care se fac în aceste zile şi aşa să se împărtăşească cu curată conştiinţă, pe cât este cu putinţă, cu Preacuratele Taine" (Cuv. 28, Către cei ce postesc înainte de Paşti).

La această împotrivire răspundem că cei ce voesc să-şi susţină părerea lor obişnuesc să aducă în sprijinul lor cuvinte din Sfânta Scriptură sau ale unor sfinţi, ca să nu apară undiţa goală, fără momeală. Pentrucă zice dumnezeescul Gură de Aur: "Când minciuna vrea să fie crezută, de nu-şi va pune întâi temelie socotită adevărată, nu adevărul însuşi, nu este crezută". Aşa cum fac şi aceşti binecuvântaţi.

Dar nu trebue a tăia şi despărţi cuvintele Dumnezeeştii Scripturi de celelalte părţi ale lor şi a le folosi în chip forţat pentru scopul lor propriu. Fiindcă zice iarăşi acelaşi Hrisostom: "Nu se cuvine să cercetăm numai cuvântul aşa cum este, ci să

socotim şi toată urmarea cuvântului, de cine a fost zis, pentru cine, către cine, decc, când şi cum. Fiindcă nu-i deajuns a zice că este scris în Scripturi şi nici a despărţi cuvintele simplu şi cum s-ar întâmpla şi a le separa de celelalte părţi ale trupului şi ale legăturii lor; şi luându-le astfel pustii şi goale dezbrăcate de lcgătura lor, să le mişte după bunul plac. Pentrucă în acest chip multe învăţături rele şi stricate au pătruns şi s-au răspândit în viaţa noastră. Deoarece diavolul îndeamnă pe cei mai leneşi să zică cuvinte scoase din Sfintele Scripturi, la care să adaoge sau să scoată şi aşa să întunece adevărul.

Deaceea şi aceştia nu trebue să spună numai ceeace zice Hrisostom, că au rânduit Sfinţii Părinţi patruzeci de zile întru care postind să ne împărtăşim. Ci trebue să se gândească şi la cele spuse mai înainte şi la cele de după aceea, pe care acest dumnezeesc Părinte le spune în acelaşi cuvânt al său şi din ce pricină şi către cine zice cuvântul. Căci dupăcum pretind aceştia, dovedesc că dumnezeescul Hrisostom a prevăzut numai în ziua de Paşti folosirea Sfintei Impărtăşanii. Pe care lucru, dacă aceşti apărători ai Patruzecimii îl recomandă, ar trebui, după părcrea lor, fie să se împărtăşească numai odată pe an, adică la sărbătoarea Paştilor şi să se asemene cu aceia despre care vorbcşte dumnezeescul Hrisostom, sau să facă zece patruzecimi pe ani, după numărul cu care aceştia obişnuesc să se împărtăşească. Dacă cea dintâi nu le place, iar cea de adoua nu o pot săvârşi, apoi să tacă şi să nu mai osândească faţă de alţii şi pe dumnezeescul Hrisostom, pe care îl prezintă ca protivnic nu numai sfinţilor Apostoli, Sinoadelor ecumenice şi locale şi celorlalţi mulţi purtători de Dumnezeu Părinţi, care vorbesc despre deasa împărtăşire ci si lui însuşi. Deoarece acesta scrie mai mult decât alţii despre deasa împărtăşire şi în mai multe cu-

vântări, încă și în aceasta zicând: "Nu-mi spune aceasta, ci arată-mi că așa a poruncit Hristos să faci, dar eu îți arăt că a poruncit să faci cu totul dimpotrivă. Si nu numai că nu ne-a poruncit să luăm aminte la zile, ci ne-a și eliberat de această nevoie și respectare. Ascultă deci ce zice Pavel. Si când zic de Pavel, de însuși Hristos zic, fiindcă Hristos era Cel care mișca sufletul lui Pavel. Si ce zice el? Tineți zilele și lunile și anii și cele din ele? Mă tem ca nu cumva în zadar m-am ostenit la voi și v-am propoveduit Evanghelia. Si iarăși zice: Oridecâteori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, vestiți moartea lui Hristos. Zicând "ori de câte ori", a făcut domn și stăpân pe cel vrea să se împărtășească, eliberându-l de orice observare a zilelor. Pentrucă nu este unul și același lucru Paștile și Patruzecimea, ci altceva este Paștele și altceva Patruzecimea. Fiind că Patruzecimea numai odată pe an se ține, iar Paștile le facem de trei ori pe săptămână, uneori și de patru ori și ca să zic mai bine, oridecâte ori vrem. Fiindcă Paștele nu sunt post, ci Sfânta Liturghie și dumnezeeasca Impărtășire, care se face în ea.

Că acesta este adevărul, ascultă ce zice Pavel: Paștele nostru este Hristos, Care s-a jertfit pentru noi. Incât oride câte ori te vei împărtăși cu curată conștiință, prăznuești Paștele. Nu când postești, ci când te împărtășești din acea jertfă. Iar catehumenul nici odată nu face Paștele, chiar dacă postește în fiecare an, deoarece nu se împărtășește. Precum și acela care nu postește, dacă se apropie de Sfintele Taine cu conștiință, curată, săvârșește Pastele, și azi și mâine și oride câte ori se împărtășește. Fiindcă adevărata pregătire pentru Sfintele Taine nu stă în ținerea zilelor și a vremurilor, ci în conștiința curată.

Noi însă facem cu totul dimpotrivă: Nici mintea nu ne-o curățim, și ne împărtășim numai în ziua în care Hristos ne-a

predat Taina și ni se pare că facem Paștile, chiar dacă suntem plini de multe păcate.

Dar lucrul nu stă așa; nici decum, ci chiar dacă și în Sâmbăta (desigur zice de Sâmbăta mare) te vei împărtăși cu conștiință rea și necurată, ai căzut din harul Comunicării și ai plecat fără să sărbătorești Paștile. Precum și dimpotrivă: dacă și astăzi de împărtășești cu curăție, ai făcut Paștile cu adevărat. Se cuvenea deci ca această scumpătate și cercetare să nu o faceți la luarea aminte a vremilor, ci la sfânta Impărtășanie. Si în ce chip acum suferiți orice osteneală, numai să nu vă schimbați obiceiul nostru, tot așa se cuvine să nesocotiți obiceiul și în tot chipul să vă siliți, ca să nu vă împărtășiți cu păcate. Fiindcă este rușine, nu a se schimba omul în mai bine, ci a stărui în ceartă nefolositoare. Acest lucru a pierdut pe Iudeii, care căutând obiceiurile cele nechi, s-au abătut la necredință.

Si iarăși zice același: Stiu că mulți dintre voi, din obiceiul sărbătorii, vor merge să se împărtășească. Se cuvine însă, precum de multe ori am zis, să nu căutați la sărbători când vreți să vă împărtășiți, ci să vă curățiți conștiința și așa să vă împărtășiți. Fiindcă cel păcătos și necurat nici în sărbătoare nu este vrednic să se împărtășească cu acel sfânt și înfricoșat Trup al lui Hristos; iar cel curat, care se curățește de păcate cu pocăință adevărată, și sărbătoarea și în tot timpul și totdeauna este vrednic să se împărtășească cu dumnezeeștile Taine și să primească darurile și harul lui Dumnezeu.

Insă nu știu dece mulți trec cu vederea acest lucru și fiind plini de multe păcate, când văd că a sosit sărbătoarea, ca și când ar fi siliți de ziua aceea, se împărtășesc cu acele Taine, pe care nici să le vadă nu sunt vrednici" (Cuvântul 74 la Sfântul Botez al Domnului).

Iată deci să și dumnezeescul Gură de aur nu numai că adeverește limpede scopul și părerea sa celor ce iubesc să audă adevărul, ci și în chip proorocesc respinge acest obicei ai Patruzecimii, care este ținut de mulți.

Iar pentru cele patruzeci de zile, pe care zice că le-au așezat Sfinții Părinți, dacă ar vrea cineca să vorbească, povestirea ar fi lungă; totuși noi vom aduce puține oarecare pentru încredințarea celor ce se îndoiesc.

Creștinii din Asia, în vremea aceea, sărbătoreau Paștele împreună cu Evreii, pretextând că așa au primit dela Ioan Teologul și de la Apostolul Filip și de la alții oarecare. Si cu toatecă au scris adeseori mulți dumnezeești Părinți de la diferite sinoade locale, totuși aceia nu și-au lăsat obiceiul lor, până când s-a ținut primul sfând sinod ecumenic, care între altele, a așezat ca Paștile să nu se mai sărbătorească împreună cu iudeii, ci după echinocțiul de primăvară, în zi de Duminică, spre a nu mai cădea odată cu paștele iudeilor. Totuși unii au rămas cu vechiul obicei. Către aceștia aduce cuvântul dumnezeescul Gură de Aur, mustrându-i că au defăimat pe atâția dumnezeești Părinți, prin obiceiul lor cel rău.

Pentru această pricină laudă atât vrednicia dumnezeeștilor Părinți ai întâiului Sinod și le atribue lor hotarul Patruzecimii zicând, că aceștia au rânduit-o, voind ca prin aceast să-i convingă și să-i atragă spre ascultare. Fiindcă cine nu știa că postul Sfintei Patruzecimi este legiuit de Sfinții Apostoli, care în canonul 68 spun: "Dacă un episcop sau preot sau diacon sau ipodiacon sau citeț sau cântăreț nu postește sfânta și marea Patruzecime, sau miercurile și vinerile din cursul întregului an, să se caterisească, iar de este mirean să se afurisească"?

Sau poate, zice, au legiuit Sfinții Părinți ai sinodului întâi fiindcă mai adăogaseră și această mare săptămână a Patimilor, așa cum însuși spune și în altă parte: "Deaceea și Părinții au prelungit vremea postului, dându-ne nouă vreme de pocăință și așa curățiți să ne împărtășim".

Dar cea mai adevărată pricină, despre care dumnezeescul Hrisostom zice că, Primul Sinod a legiuit postul Patruzecimii se pare că este următoarea: Deoarece creștinii de atunci neglijeau și nu posteau întreaga Patruzecime, ci unii posteau numai trei săptămâni, alții șase, iar alții altfel, fiecare după cum se obișnuia în acel loc, precum mărturisește despre aceasta Socrate, în Istoria bisericească, Părinții Sinodului întâi Ecumenic au reînoit canonul Sfinților Apostoli și au legiuit să se postească tot postul Patruzecimii neabătut. Despre această înoire pe care au făcut-o, zice dumnezeescul Gură de Aur, cum că Părinții aceia au hotărît-o.

Ci fiindcă aceștia aduc ca apărător al celor patruzeci de zile pe dumnezeescul Gură de Aur, iar acela le strică ca pe o pânză de păianjen părerile lor, noi tăcem și trecem la alte împotriviri.

Cuvântul 3

Unii se împotrivesc și zic că scopul Sfinților Părinți de a ne împărtăși des este ca să nu ne îndepărtăm cu totul de împărtășirea cu Dumnezeeștile Taine. Iar dacă unii din multa frică și evlavie se împărtășesc rar și cu mai multă evlavie se apropie de Sfintele Taine, se împărtășesc cu vrednicie.

Dar noi am vrea să rugăm pe cei ce spun acestea, să ne arate de unde și din ce mărturii au aflat ei scopul lui Hristos și al Sfinților. Nu cumva s-au suit la ceruri ca Pavel și le-au auzit? Dar Pavel a auzit cuvinte de nespus, pe care omul nu poate să le rostească. Dar aceștia cum pot să le grăiască? Iar dacă sunt altele decât acestea, cum de nu se găsesc scrise în cărților dumnezeeștilor noștri Părinți? Iar dacă sunt ecrise și noi nu le-am găsit, îi rugăm să ni le arate.

Totuși frica pe care aceștia se prefac că o au față de Sfintele Taine, nu este după Dumnezeu, dupăcum zice proorocul: acolo s-au temut de frică, unde nu era frică. Deoarece acolo se cade să fie frică unde se face călcarea poruncilor și nu unde este supunere și ascultare. Deci nici evlavia acestora nu este adevărată, ci prefăcută și fățarnică; pentrucă adevărata evlavie se cucernicește la poruncile și cuvintele Domnului și nu le calcă. Iar acestea le zic nu ca să-i facă pe creștini mai atenți și mai evlavioși față de Sfintele Taine, ci ca să-i discurajeze și să-i îndepărteze cu totul de ele și pe urmă să le pricinuiască pierzare sufletească.

Deaceea și dumnezeescul Kiril al Alexandriei răspunde acestor ziși evlavioși și zice: "Dacă iubim viața veșnică, dacă vrem și rugăm pe dătătorul nemuririi Hristos să fie cu noi, să nu ne lipsim de împărtășirea cu Sfintele Taine, cum fac unii lenești,

ca nu cumva adâncul în răutate, diavolui să meșteșugească din vătămătoarea de suflet evlavie față de dumnezeeștile Taine, o cursă pentru sufletele noastre. Dar tu ce-mi răspunzi? Pavel așa scrie, că cine mănâncă Pâinea și bea Paharul Domnului cu nevrednicie, spre judecată luiși mănâncă și bea. Deci și eu, cercetându-mă pe mine nu mă văd vrednic de împărtășire. La aceasta îți răspund și eu: Când dar o să fii vrednic? Când vrei să te înfățișezi înaintea lui Hristos? De te vei teme totdeauna de cele mai mici greșale ale tale și greșești și aluneci în ele, nu vei înceta niciodată, ca un om ce ești (deoarece zice sfântul Prooroc David: Cine poate cunoaște greșalele omului cele mici și nu de moarte?). De unde urmează ca să nu te împărtășești niciodată și să rămâi lipsit de sfințirea cea de suflet mântuitoare a Sfintelor Taine. Ci mai bine este să te gândești și să trăești o viață mai evlavioasă, potrivit cu legile și poruncile lui Dumnezeu și așa să te împărtășești cu sfânta Cuminecătură; crezând că este nu numai stricătoare a morții ci și a neputințelor celor sufletești și trupești, pe care le avem. Pentrucă Hristos, când se va sălășlui în noi prin împărtășire, încetează cugetul cel sălbatec al trupului nostru și aprinde evlavia cea către Dumnezeu și omoară toate patimile și vindecă păcatele noastre ca a unor bolnavi. Deoarece ca un bun Păstor ce este, își jertfește sufletul său pentru oi, leagă pe cea zdrobită și ridică pe cea căzută.

Si tot el zice iarăși: Deviață făcătorul și sfântul Trup al Domnului dă viață celor ce se împărtășesc cu dânsul și ne menține întru nestricăciune, când se unește cu trupurile noastre. Fiindcă nu este trupul oarecăruia, ci al vieții cei firești, adică a lui Dumnezeu și are întru sine toată puterea dumnezeească a Cuvântului care s-a unit și este plin de dumnezeeasca lui putere, prin care se fac toate vii și se păzesc în viață. Si fiindcă ace-

sta este adevărul, să știe creștinii, care se lenevesc să meargă la Biserică pentru a se împărtăși și care de multă vreme s-au depărtat de Impărtășire că se întemeiază pe o mincinoasă și multă vătămătoare evlavie: să știe, zic, că neîmpărtășindu-se se lipsesc de viața veșnică, ne voind să învieze și această părăsire, pe care ei o socotesc că o fac din evlavie, li se face cursă pierzătoare de suflet și sminteală mult vătămătoare.

De aceea, trebue să se silească din toată puterea și râvna ca să se curețe de păcate și să se sârguiască mai mult să ducă o viață plăcută lui Dumnezeu și să se grăbească cu îndrăzneală și dragoste să se împărtășească. Pentrucă în acest chip vom birui meșteșugirile drăcești cele împotriva noastră și făcându-ne părtași dumnezeescului har, să ne suim și să sporim în viața cea nestricăcioasă.

Iar Ioan Zonara, în tâlcuirea celui de al doilea canon al sinodului din Antiohia, zice: Aversiune numesc Părinții în acest canon, a nu avea cineva ură către Sfânta Impărtășanie și a nu se împărtăși, ci și a se feri și a nu se împărtăși, din evlavie și smerenie. Deoarece dacă se întorc și fug de Sfânta Impărtășanie urându-o și scârbindu-se de ea, trebue să se certe nu numai cu afurisirea, ci cu izgonire deplină și cu anatemă.

Dumnezeescul Kiril și Ioan Zonara au mustrat îndeajuns așazisa evlavie a celor leneși, deoarece nu naște rodul folosului și al mântuirii, ci moarte sufletească și lipsire desăvârșită de viața veșnică, pe care o pricinuește deasa împărtășire cu Dumnezeeștile Taine, Deoarece cei ce sunt cu adevărat evlavioși, nu numai că nu nesocotesc cuvîntele Domnului și atâtea sfinte canoane ale Apostolilor și Sinoadelor și ale sfinților locali, dar nici prin minte nu le trece să facă aceasta, deoarece se tem de osânda și de judecata neascultării. Pentru aceşti cu adevărat

evlavioși, zice Duhul Sfânt prin Proorocul Isaia: Spre cine voi căuta, fără numai spre cel blând și smerit și liniștit și care se cutremură de cuvintele mele (6,2).

* * *

Cuvântul 4

Iarăși spun unii că iată și cuvioasa Maria Egipteanca și mulți alți pustnici și asceți numai odată s-au împărtășit în toată viața lor și această întârziere nu i-a împiedicat să se sfințească.

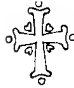
Către aceștia răspundem că nici pustnicii nu conduc Biserica și nici Biserica nu a făcut canoanele pentru pustnici, precum zice Apostolul. "Legea nu este pusă pentru cel drept" (I Tim. 10,9), iar dumnezeescul Hrisostom zice: "Toți cei ce au iubit filosofia și petrecerea Noului Așezământ al Evangheliei, n-au făcut-o de frica muncilor, ori de pedeapsă și amenințare, ci numai din dragoste și din dumnezeescul dor. Pentrucă acestora nu le-a trebuit nici porunci, nici legi ca să iubească virtutea și să fugă de răutate; ci ca fii aleși și liberi, fiindcă au cunoscut bunul neam al firii lor, fără vreo oare care frică sau teamă de pedeapsă, s-au pornit de la sine spre virtute și au săvârșit-o.

Dar și acești pustnici, dacă au avut putința și nu s-au împărtășit, se osândesc ca niște călcători ai sfintelor canoane și ca nesocotitori ai Sfintelor Taine. Iar dacă nu au avut, sunt nevinovați, după cum zice sfințitul Cabasila: "Dacă sufletele celor adormiți sunt pregătite pentru împărtășire, iar Domnul tot-

deauna voeşte şi iubeşte să sfinţească şi să se dea pe sine pentru fiecare, ce lucru poate să-l despartă de Impărtăşire? Desigur, nici unul.

Dar poate va zice cineva: "Dacă un creştin viu, având această pregătire în sufletul său, nu va merge să se împărtăşească, oare poate şi el să se bucure de sfinţirea dela Sfintele Taine, asemenea celor adormiţi? Nu poate fiecare să o dobândească, ci numai cel ce nu poate trupeşte să meargă să se împărtăşească. Aşa cum de pildă sunt sufletele celor adormiţi şi cei ce locuesc şi se sălăşluesc în pustietăţi, în munţi, în peşteri şi în crăpăturile pământului, în apropierea cărora nu se află Jertfelnic şi Biserică şi nici nu este cu putinţă să vadă preot; pe aceşti anahoreţi şi pustnici, Hristos nevăzut îi sfinţeşte cu sfinţenia Tainelor.

Iar dacă cineva, putând să meargă să se împărtăşească, nu merge, aceluia cu totul îi este cu neputinţă să primească sfinţirea Tainelor. Nu, simplu, pentrucă nu a mers, ci pentrucă putând să meargă, s-a lenevit şi nu a mers. De aci se vede că sufletul său este pustiu de acele bunătăţi, care se cuvine să le aibă pentru Impărtăşire. Căci cum poate avea dragoste şi râvnă pentru împărtăşire, cel care putând să meargă să se împărtăşească, dar nu vrea? Si cum poate avea credinţă faţă de Dumnezeu, cel ce nu se teme deloc de teribila ameninţare pe care o face Domnul împotriva celor ce nesocotesc această Cină? Si cum va crede cineva că el iubeşte Tainele, pe care, putând să le primească, nu le primeşte?

Cuvântul 5

Se împotrivesc unii zicând că sfânta Impărtăşanie este lucru înfricoşat, deaceea trebue şi viaţă sfântă, desăvârşită şi îngerească.

Că este mare şi înfricoşată taina Sfintei Impărtăşanii şi că trebue viaţă sfântă şi curată, nimeni nu se îndoeşte. Dar numele "sfânt" are multe înţelesuri. Sfânt numai Dumnezeu este, deoarece are sfinţenia în chip firesc şi nu dobândită; iar oamenii care s-au învrednicit de Sfântul Botez, primesc sfinţenia prin participare de la Sfântul Dumnezeu. Deaceea se numesc sfinţi, deoarece au luat sfinţenia prin harul Sfântului Duh, din renaşterea de sus. Si prin faptul că se se împărtăşesc cu Sfântul Trup şi Sânge al Domnului nostru, primesc totdeauna sfinţenia dela Sfintele Taine. Si cu cât de apropie de Dumnezeu prin lucrarea stăpâneştilor porunci, cu atât mai mult se sfinţesc şi se ridică spre desăvârşire. Iar cu cât se depărtează de Dumnezeu, prin nelucrarea poruncilor, pe atât se lipsesc de sfinţenie, sunt stăpâniţi de patimi şi răutatea creşte în ei. Fiindcă răutatea nu este altceva decât lipsa binelui.

Câţi dar s-au învrednicit de renaşterea prin Duhul Sfânt nu sunt deloc opriţi să se numească sfinţi şi prin urmare să se împărtăşească des cu Dumnezeeştile Daruri, ca fii sfinţi după har ai Sfântului Dumnezeu. Deaceea şi dumnezeescul Gură de aur zice: Cele Sfinţe celor sfinţi trebue să fie date şi nu celor necuraţi şi întinaţi. Si voind ca să arate deosebirea sfinţilor, zice: "Nici un păcătos să nu se apropie să se împărtăşească. Totuşi nu zic nici un păcătos, pentrucă mai întâi decât pe alţii, pe mine mă opresc de dumnezeeasca Masă. Deci nu zic "nici un păcătos", ci nimenea să nu se apropie de Sfintele Taine rămâ-

nând păcătos. Adică nimeni nespovedit și nepocăit; deoarece știu că toți suntem supuși păcatului și canonisirii și că nimeni nu se poate lăuda că are inima curată de păcat. Dar nu acesta este răul, că adică nu avem inima curată, ci pentrucă nu ne apropiem de Hristos, Care poate să ne curățească. Iar Teodoret zice: "Cei care se împărtășesc cu Dumnezeeștile Taine, unii se împărtășesc ca oaie, adică cei desăvârșiți în virtute; iar alții ca capre, adică acei care își curăță întinăciunea păcatului prin pocăință.

Dar deși aceștia dau deasa împărtășire numai celor desăvârșiți, totuși se pare că Sfinții Părinți nu cer desăvârșirea de la cei care se împărtășesc, ci îndreptarea vieții prin pocăință. Căci dupăcum în această lume văzută nu toți oamenii au aceeași vârstă, tot așa și în lumea cea duhovnicească a Bisericii, sunt stări deosebite, potrivit cu parabola seminței. Cel desăvârșit aduce lui Dumnezeu numărul osută, cel mijlociu șasezeci, iar începătorul treizeci, fiecare după puterea lui și nimeni nu este lepădat de Dumnezeu pentrucă nu aduce o sută. Dar noi, de vom socoti bine, este cu neputință să ajungă cineva la desăvârșire fără deasa împărtășire cu Sfintele Taine. Pentrucă fără de aceasta, nici dagostea nu o poate dobândi; fără dragoste, nici ascultarea față de stăpâneștile porunci, iar fără de ascultare nici desăvârșirea. Fiindcă precum zice înțeleptul Solomon: "Inceputul înțelepciunii este dorința cea adevărată de învățătură, iar dorința de învățătură și de cunoaștere este dragostea, iar dragostea este păzirea dumnezeeștilor porunci, păzirea poruncilor este adevărata și neschimbata curăție și nestricăciunea face pe om să se apropie de Dumnezeu. Drept aceea, dorul după înțelepciune ridică pe om la Impărația Cerurilor".

Deaceea și cel între sfinți Avva Apolo, cunoscând că dumnezeeasca Impărtășanie este săvârșitoare a dumnezeești dragoste, o numără împreună cu porunca dragostei și zice că de aceste două porunci, adică le deasa împărtășire și în iubirea aproapelui, atârnă toată Legea și Proorocii.

Dar dece este nevoie să spunem multe? Cei care aduc acestea, oare cum se împărtășesc în Postul Patruzecimii: ca desăvârșiți sau ca păcătoși și nedesăvârșiți? Dacă se împărtășesc ca desăvârșiți, trebue să o facă mai des, după hotărîrea lor; iar dacă o fac ca nevrednici, atunci mai des trebue să se împărtășească, pentruca să devină desăvârșiți, precum am spus mai înainte.

De vreme ce pruncul nu crește la vârsta bărbăției, fără de hrană trupească, cu mult mai mult sufletul nu poate ajunge la desăvârșire, fără hrană duhovnicească. Si precum zic înțelepții cei din afară, că trei lucruri trebue avute în vedere la prunc: întâi, cel ce hrănește, al doilea cel ce se hrănește și al treilea ceea cu care se hrănește. Cel care hrănește este sufletul, cel hrănit este trupul însuflețit, iar aceea cu care se hrănește este hrana.

Astfel, zice Gavriil al Filadelfiei, se întâplă și la renașterea cea duhovnicească: "Este cel ce se hrănește, adică omul renăscut prin botez; cea cu care se hrănește, Preacuratele Taine și cel ce hrănește, dumnezeescul Har, care preface pe acestea în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru". Deaceea zice și Marele Vasile, că cel ce s-a născut prin Botez trebue să se hrănească cu împărtășirea Dumnezeeștilor Taine (Cuvântul 8 despre Botez).

Iar dacă se împărtășesc fiind păcătoși, apoi nu trebue să se împărtășească nici la patruzeci de zile, și nici o dată pe an, precum zice Ioan Gură de Aur: "Așacum cel ce are conștiința curată trebue să se împărtășească în fiecare zi, tot așa și cel aflat

în păcate și nepocăit nu-i este de folos nici în sărbătoare să se împărtășească. Căci dacă ne împărtășim cu nevrednicie, chiar dacă și numai odată pe an ne-am împărtăși, nu ne eliberăm de păcate prin aceasta, ci mai ales mai mult ne osândim, pentrucă nici atunci nu ne împărtășim curat. Deaceea vă rog pe toți, nu vă împărtășiți simplu, așa cum s-ar întâmpla, pentrucă este sărbătoare. Nu!"

Si iarăși în alt loc zice tot el: "Deoarece nici preoții nu cunosc pe toți păcătoșii care se împărtășesc cu nevrednicie, Dumnezeu de multe ori îi descopere și îi predă ca să fie pedepsiți de satana. Deoarece când se întâmplă oamenilor boli, necazuri, calamități și nenorociri și alte asemenea rele, din această pricină vin, pentrucă se împărtășesc cu nevrednicie. Si aceste pe care le-am zis, le arată Pavel zicând: Deaceea adică, pentrucă se împărtășesc cu nevrednicie, sunt mulți bolnavi și mulți mor. Si cum, îmi răspundeți, pentrucă ne împărtășim numai odată pe an? Dar aci este răul că nu vă gândiți la vrednicia Impărtășaniei, la curăția sufletului, ci o socotiți la lungimea vremii și aceasta o socotiți că este evlavie, adică a nu se împărtăși cineva des, Si nu știi că și numai odată pe an dacă te împărtășești cu nevrednicie îți vatămi sufletul și dacă te împărtășești cu vrednicie, des, te folosești.

Nu este îndrăzneală și obrăznicie a se împărtăși cineva des, ci împărtășirea cu nevrednicie, chiar dacă și numai odată pe an. Iar noi suntem atât de ticăloși și nepricepuți că tot anul facem păcate și nu ne străduim să ne curățim de ele și socotim că este de ajuns pentru curățirea noastră să nu ne împărtășim des și să îndrăznim cu ocară împotriva Trupului lui Hristos. Să ne gândim că cei ce au răstignit pe Hristos, numai o singură dată L-au răstignit; și pentrucă numai o dată L-au răstignit, au făcut un păcat mai mic? Si Iuda numai odată L-a vândut, și pentru aceasta nu s-a osândit? Nu este așa, nu!

Pentruce dar să folosim sfânta Impărtășanie cu măsurarea vremii? Timpul cel mai bun pentru a ne împărtăși este conștiința curată.

Si iarăși zice: Pe care deci să-i iubim? Pe cei care se împărtășesc numai odată pe an? Sau pe cei ce se împărtășesc de multe ori? Sau pe cei ce se împărtășesc de puține ori? Nu! Nu lăudăm nici pe cei ce se împărtășesc o singură dată, nici pe acei ce se împărtășesc de multe ori, nici pe acei care se împărtășesc de puține ori, ci lăudăm pe cei ce se împărtășesc cu conștiință curată, cu inimă curată, cu petrecerea și viața neosândită; cei ce sunt astfel, totdeauna se împărtășească; cei ce ce nu sunt așa, nici odată pe an nu sunt vrednici să se împărtășească. Si din ce pricină? Pentrucă se împărtășesc spre osândirea lor, spre iad și chinuri.

Dar acești binecuvânți nu știu de ce nu iau aminte la acestea și cer de la cei ce se împărtășesc viață și stare îngerească. Că cel botezat și renăscut prin Sfântul Botez făgăduiește să trăiască viață îngerească, este lucru limpede, pentrucă se silește cât poate să împlinească stăpâneștile porunci, precum este rânduit, Acest lucru este propriu și cetelor îngerești, adică să împlinească si să săvârșească totdeauna dumnezeeștile porunci.

Deaceea și cei ce sunt botezați și păzesc dumnezeeștile porunci, nu sunt departe de viețuirea îngerilor, mai ales că se silesc să păzească în trup curățenia îngerilor celor fără de trup, precum și Apostolul Pavel strigă și spune: *"Petrecerea noastră este în ceruri"* (Filip. 2,20) Adică viețuirea noastră a creștinilor este cerească și îngerească.

Dar şi dumnezeescul Gură de Aur zice: "Să atragem în noi ajutorul cel nebiruit al Duhului Sfânt, prin păzirea poruncilor, şi cu nimic nu vom fi mai prejos decât Ingerii. Si iarăşi, indoit primeşte Harul, creştinul cel ce s-a botezat şi s-a mântuit. Intâi pentru că viază cu harul Duhului Sfânt, şi al doilea pentrucă se face ca o pasăre uşoară şi zboară cu slobozenie spre Ceruri".

Cuvântul 6

Unii aduc pentru Dumnezeeasca Impărtăşire graiul dela Pilde şi zic: Miere de vei afla, mânâncă cu măsură, ca nu cumva, săturându-te să o verşi afară.

La aceste sofisticării ni-i şi ruşine să dăm răspuns. Deoarece mâncarea mierii nu se referă la dumnezeeştile Taine, ci la contemplaţie şi desăvârşire, după Grigorie Sinaitul şi alţi Părinţi. Iar dacă aceştia o înţeleg pentru dumnezeeştile daruri, eu ascult totuşi pe Paremiastul care zice: "Fiule, mânâncă miere, fiindcă este dulce fagurul, ca să-ţi îndulceşti gura ta; şi astfel vei înţelege întelepciunea în sufletul tău. Pentrucă dacă o vei afla şi mânca, sfârşitul tău ca fi bun şi nădejdea către Dumnezeu nu te va părăsi.

Totuşi trebuia să ne spună cum înţeleg cuvintele "cu măsură", fiindcă noi nu avem altă măsură la Impărtăşanie fără numai sfintele canoane ale Apostolilor şi a întregei Biserici a lui Hristos, adică să ne împărtăşim (dacă este cu putinţă şi în fiecare zi), fie de patru ori pe săptămână după cum zice Sfântul Vasilie şi dumnezeescul Gură de Aur, fie cel puţin în fiecare sâmbătă şi duminică şi în celelalte zile de sărbătoare. Precum şi Apostolul porunceşte ca soţii să se ţină departe unii de alţii în zilele acestea ca să se împărtăşească cu dumnezeeştile Taine zicând: "Să nu vă lipsiţi unul de altul, decât cu bună învoială, pentru un timp, pentruca să vă îndeletniciţi cu postul şi cu rugăciunea".

Iar dumnezeescul Dionisie al Alexandriei zice: "Bărbatul şi femeia să se ferească de împreunare sâmbăta şi duminica pentrucă în aceste zile se săvârşeşte Dumnezeeasca Jertfă, adică se face Dumnezeeasca Liturghie, ca să se împărtăşească.

Dar și dumnezeescul Grigorie al Tesalonicului zice despre sărbători: "O zi din săptămână (care se numește Duminică pentrucă este închinată Domnului, Care în această zi a înviat din morți și ne-a arătat mai înainte și ne-a adeverit învierea cea de obște a tutror pamenilor, în care înviere va înceta orice lucru pământesc) să o sfințești și să nu faci nici un lucru de mână, sau meșteșug sau lucrare, în afară de cele necesare pentru trebuinețe trupului și să dai odihnă de ostenele și slujitorilor tăi și întregei familii, pentru a slăvi toți împreună pe Hristos, Care ne-a răscumpărat cu moartea Sa și a înviat El și a îmviat împreună cu El și întreaga fire omenească. Si să-ți aduci aminte despre veacul ce va să vie și să cugeți la toate poruncile și îndreptările Domnului; să te cercetezi pe sine dacă nu cunva ai călcat vreuna din ele sau ai lăsat pe vreuna și nu ai făcut-o și așa să te îndreptezi pe zi sine de toate greșalele. Si să stărui în această zi a Duminicii în Biserică, să asculți Liturghia și toată slujba și să te împărtășești cu curată credință și conștiință neprihănită cu Sfântul Trup și Sânge al lui Hristos; și să pui început pentru o viață îmbunătățită și mai bună, să te reînoești pe sine însuți și să Fiigata și în stare să primești bunătățile cele viitoare și veșnice. Făcând aslfel vei sfinți și vei cinsti ziua odihnei, oprindu-te de la toată lucrarea păcatului. Si împreună cu Duminica să unești și pe celelalte sărbători mari; și așa cum faci Dumineca să faci și în acelea, păzindu-te de toate rele.

Cuvântul 7

Unii, mișcați de frica de Dumnezeu, socotesc erezie deasa împărtășire, zicând că așa cum cei ce se botează în afară de Tradiția Bisericii sunt eretici, tot așa și cei care se împărtășesc des sunt eretici.

Față de aceste îndrăznețe cuvinte, noi cu adevărat ne minunăm ce să răspundem. Aceasta numai o spunem că după această părere, urmează că sunt eretici toți sfinții, nu numai cei ce îndeamnă pe credicioși la Dumnezeeasca Impărtășire, ci și cei ce primesc cuvintele lor. Si toți preoții care slujesc în fiecare zi și se împărtășesc (vai ce hulă!) și mai ales Sfântul Apolos, care era vestit cu sfințenia și avea cinci mii de ucenici în ascultarea lui; despre care scrie dumnezeescul Ieronim că s-a dus și l-a găsit, că, zice "Dupăce am făcut rugăciune, spălându-ne picioarele și punându-ne masă, ne-a ospătat sufletește și trupește, adică ne-am împărtășit cu dânșii cu Dumnezeeștile Taine, precum fac în fiecare zi.

Apoi, după masă, noi ne-am odihnit, iar ei mergând în pustie, se rugau făcând metanii până a doua zi, la ceasul adunării. Si după ceasul al noulea și vecernie se împărtășeau. După împărtășire, unii rămâneau de mâncau, iar alții mai râvnitori, mergeau și se linișteau, trăind numai cu puterea Sintei Impărtășanii. Si ne spunea nouă pururea pomenitul acela multe povestiri folositoare de suflet și îndeosebi să ne împărtășim în fiecare zi cu Dumnezeeștile Taine și să primim pe cei străini ca pe îngerii lui Dumnezeu, ca Avraam, Lot și mulți alții, pentrucă de aceste două porunci atârnă toată Legea și Proorocii".

Deci pentrucă toată ceata Dumnezeeștilor Părinți cu adevărat sunt sfinți și adevărați slujitori ai lui Hristos, urmează

dimpotrivă, că cei ce spun acestea sunt protivnici si Sfinților Apostoli și sfintelor Sinoade ecumenice și locale și Sfinților locali. Dar nu numai acestora, ci și însăși Domnului, Care zice: *"Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică"*; și iarăși: *"Aceasta să o faceși întru pomenirea Mea"* (Ioan 6,54). Adică în fiecare zi și totdeauna, precum o tâlcuește Dumnezeescul Gură de Aur, precum am zis mai înainte.

Sfântul Timotei al Alexandriei primește și pe îndrăciți să se împărtășească în fiecare duminică, dacă nu hulesc Dumnezeeștile Daruri, zicând: "Si credinciosul, care este îndrăcit, dacă nu îngână Taina și nu hulește, să fie împărtășit; dar nu în fiecare zi, ci ajunge numai Duminica" (Canonul 3).

Deci Sfinții Părinți, nu numai pe cei sănătoși, ci și pe cei îndrăciți îi primesc des la împărtășirea Dumnezeeștilor Taine, iar acești binecuvântați nici pe cei întregi la minte nu-i primesc, ci caută să se arate mai legiști decât legea.

Cuvântul 8

Unii se împotrivesc zicând că ei ca oameni ce sunt, sunt supărați de patima lăcomiei, mândriei, a râsului, a grăirii în-deșert și a altora asemenea. Deci cum să se împărtășească des?

Acestora le răspunde Sfântul Anastasie al Antiohiei și zice: "Sunt mulți care, fiindcă se împărtășesc rar, se prăpăstuesc în păcate, iar alții împărtășindu-se mai des se păzesc pe sineși adese de multe rele, fiindcă se tem de Sfânta Impărtășanie. Deci dacă greșim, ca oameni ce suntem, cu păcate mici și de iertat, precum cu cuvântul, cu limba, cu auzul, sau cu ochii ne răpim și ne înșelăm și cădem în slava deșartă, în mâhnire, sau mânie sau în altceva asemenea, să ne osândim pe noi înșine și să ne mărturisim lui Dumnezeu și așa să ne împărtășim, crezând că Sfânta Impărtășire ni se face nouă spre iertarea păcatelor și spre curățire. Iar dacă facem păcate grele trupești și necurate, sau avem pomenire de rău către fratele nostru, până când nu ne vom pocăi de aceste păcate, să nu îndrăznim să ne apropiem de Dumnezeeștile Taine.

Dar fiindcă suntem oameni trupești și slabi și ne întinăm cu multe păcate, Dumnezeu ne-a dat diferite jertfe spre iertarea păcatelor, pe care dacă I le aducem Lui, ne curăță și ne fac vrednici să ne împărtășim.

Astfel, milostenia este jertfă, care curăță pe om de păcate. Este și altă jertfă mântuitoare, spre iertarea păcatelor despre care zice proorocul David: "Jertfă plăcută lui Dumnezeu este duhul umilit, inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi".

Dacă acestfel de jertfe aducem lui Dumnezeu și dacă avem, ca oameni, oarecare mici greșeli, putem să ne apropiem

de Sfânta Impărtăşanie, cu frică, cu cutremur şi cu umilinţă, aşa cum s-a apropiat de Hristos, femeea ce avea curgere de sânge, plângând şi tremurând. Pentrucă este şi păcat de moarte, este şi păcat nu de moarte şi păcat pentru tămăduire. Totuşi pocăinţa cea adevărată pe toate le poate tămădui. Pentrucă altă iertare are acel care se apropie de Sfintele Taine şi se împărtăşeşte cu frică, cu cutremur, cu spovedanie şi umilinţă şi altă osândă are acel care se împărtăşeşte fără frică şi cu defăimare. Pentrucă celor ce fără frică, cu defăimare şi nevrednicie se împărtăşesc, nu numai nu li se iartă păcatele, ci şi diavolul mai mult năvăleşte asupra lor. Iar cei ce se împărtăşesc cu frică, nu numai că se sfinţesc şi primesc iertarea păcatelor, ci şi pe diavolul îl izgonesc de la ei.

Insă cu toate aceste neîndoielnice mărturii ale Sfinţilor Invăţători ai Bisericii, tot nu încetează unii şi aduc înainte alte împotriviri zicând:

Cuvântul 9

Fiindcă în vremea aceea se împărtăşeau cei mai mulţi şi cei mai puţini nu se împărtăşeau, deaceea dumnezeeştii Părinţi au canonisit (deasa împărtăşire) pentru cei puţini, ca să nu se sminteascä cei mulţi. Acuma însă, fiindcă cei mai mulţi nu se împărtăşeşsc, ci numai câţiva puţini, trebue ca nici aceşti puţini să nu se împărtăşească (des), ca să nu facă neorânduială în Biserică şi să sminteascä pe cei mulţi.

Cei ce spun acestea, ar trebui să ştie ce însemnează sminteală şi neorânduială şi apoi să aducă înainte acestea. Sminteală este şi se numeşte acel lucru care îndepărtează pe om de Dumnezeu şi-l apropie de diavolul, precum zice şi Marele Vasile: "Tot lucrul care se împotriveşte voei lui Dumnezeu se numeşte sminteală şi ca să zic mai limpede, sminteală este orice piedică pusă pe cale, ca să împiedece pe cel ce umblă. De care şi proorocul roagă pe Dumnezeu ca să-l izbăvească, zicând: *"Păzeşte-mă, Doamne de mâna păcătosului; scoate-mă de al oamenii nedrepţi, care au gândit să împiedece paşii mei. Pusu-mi-au cei mândri cursă mie şi funii; curse au întins picioarelor mele, pe cărare mi-au pus pietre de poticneală"* (Ps. 139, 4-5).

Deci, fiindcă în felul acesta, cei mai puţini sminteau pe cei mai mulţi, căci îi duceau la lenevire şi la călcarea poruncii lui Dumnezeu, iar acum cei mulţi smintesc pe cei puţini trăgându-i la călcarea Legii, ce trebue să facem? Aşa cum atunci, cei puţini şi-au tăiat voia lor şi au urmat pe cei mulţi spre săvârşirea voei lui Dumnezeu; tot aşa şi acum trebue ca cei mulţi să-şi taie voia lor şi să urmeze pe cei puţini la împlinirea voei lui Dumnezeu. Si nu aceia pentrucă sunt puţini să lase porunca lui Dumnezeu şi să urmeze acestora, pentrucă sunt mulţi, în călca-

rea poruncii. Deoarece dacă așa se întâmplau lucrurile, trebuia ca și proorocul Ilie, și Apostolii și atâția alți Părinți, câți s-au luptat pentru adevăr, să ascundă adevărul și să urmeze pe cei mulți, deoarece ei erau puțini.

Deaceea spune Sfântul Vasile cel Mare: "Pentru voia și porunca lui Dumnezeu trebue a arăta o îndrăzneală plină de curaj, chiar dacă unii se smintesc.

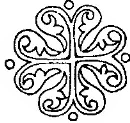
Iar dacă și zic unii că neputându-i vedea că se împărtășesc, se smintesc, să înțeleagă că ei singuri sunt pricina și că aceasta este urmarea sau a invidiei sau a urii de frate.

Deci nu trebue să nesocotim poruncile lui Dumnezeu ca să nu se smintească oamenii, precum zice Sfântul Ioan Gură de Aur: "Atâta se cuvine să ne grijim ca să nu smintim pe oameni, încât să nu le dăm noi pricină; iar dacă fără să le dăm noi pricină, aceia simplu și la întâmplare ne grăiesc de rău, să râdem și să plângem pentru nebunia lor; tu să te grijești să te porți bine înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar dacă tu purtându-te frumos altul te vorbește de rău, ție să nu-ți pese. Așa grăia Hristos despre acei care se sminteau de el: sunt povățuitori orbi și dascăli ai orbilor. Dacă sminteala se face din pricina noastră, atunci vai de noi; iar dacă nu este din pricina noastră, atunci nu avem păcat. Si iarăși zice: Vai de voi, pentru care se hulește Numele lui Dumnezeu. Ce dar? Dacă eu fac un lucru plăcut lui Dumnezeu și altul hulește? Pentru aceasta nu tu ai păcat, ci păcatul este al aceluia, fiindcă printr' însul s-a hulit. Pentrucă atunci când se oprește vreun lucru plăcut lui Dumnezeu pentru sminteala altora, atunci cu adevărat trebue să ne pese, când nu suntem siliți de alții ca să păcătuim lui Dumnezeu. Pentrucă, spune-mi te rog, dacă acum când eu îți vorbesc, aș vrea să osândesc pe bețivi și cineva auzind acest lucru s-ar sminti, oare eu ar trebui să nu mai vorbesc despre ei? Nu! Ci la tot lucrul este bine a-i cunoaște măsura. Mulți au hulit pentrucă o frumoasă fecioară nu s-a căsătorit, ci a rămas fecioară și s-a călugărit și pentru aceasta au grăit de rău pe cei ce au făcut-o călugăriță. Ce dar pentru aceasta, preoții aceia trebuiau să nu o mai facă monahie, pentru sminteala acelora? Ba nu! Pentrucă ei nu au făcut un lucru rău, ci mai ales au făcut un lucru bine plăcut lui Dumnezeu.

Deci, la tot lucrul trebue să ne grijim să nu dăm nici o pricină de sminteală, urmând poruncilor lui Dumnezeu, ca să fim nevinovați și să ne învrednicim a ne bucura de iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Deci acestea fie zise despre sminteală. Iar neorânduială este când un lucru se face în afară de rânduiala lui. Si fiindcă rânduială și lege a Bisericii este ca să se împărtășească, când se află la Sfânta Liturghie, creștinii care nu sunt sub canon, precum am mai spus; iar cei ce nu se împărtășesc, este vădit, că fac neorânduială, călcând Legile Bisericii. Deaceea zice și proorocul Avacum: "Ridicatu-s'a soarele și luna a stătut în a sa rânduială" Adică Soarele dreptății, Hristos Dumnezeul nostru s-a înălțat pe Cruce, iar luna, adică Biserica, a stat în rânduiala ei, adică în voia și porunca lui Dumnezeu, din care căzuse. Deci cei ce lucrează în afară de porunca lui Dumnezeu, aceia fac sminteală și neorânduială și nu acei ce se nevoiesc după putere să păzească stăpâneștile porunci.

Cuvântul 10

Alții iarăși aduc Tomul ce se chiamă al Unirii și zic că este scris în Ceaslov un canon care rânduește creștinilor să se împărtășească de trei ori pe an.

Acest canon, pe care acești binecuvântați îl aduc înainte deși este falsificat, dar chiar dacă ar fi adevărat, vă rog să-mi spuneți este cuviincios și drept să aibă putere mai mult decât atâtea trâmbițe ale Duhului Sfânt, pe care le-am adus înainte? Scriu legile împărătești că orice lege s-ar găsi protivnică sfintelor canoane ale Sfinților Părinți, să fie abrogată. Zice și dumnezeescul Gură de Aur că obiceiul protivnic dumnezeeștilor legi, să se curme. Si iarăși zice: "Rău lucru este obiceiul și îndemnarea de a înșela, și greu este a te păzi de el. Deci cu cât mai mare este puterea pe care o are obiceiul, cu atât mai mare trebue să fie și silința de a te păzi de această rea obișnuință și te schimba într'o bună și folositoare obișnuință.

Cum dar aceștia caută să întărească acest obiceiu vătămător de suflet? Dar fiindcă aceștia vor să ascundă adevărul cu acest canon, noi vom arăta pe scurt înțelesul precis al acestui canon, pentruca să se vadă limpede adevărul și să nu se mai înșele cineva.

Acest canon s-a făcut din pricina aceasta. Impăratul Leon cel înțelept, fiincă ajunsese la a patra căsătorie, a fost afurisit de patriarhul Nicolae de atuncea, iar împăratul a scos din scaun pe Nicolae, fiindcă nu a voit să-i ierte a patra nuntă și a pus în locul lui pe Eftimie, care a deslegat pe împărat de afurisenie. Din această pricină s-a împărțit în două atât arhiereii, cât și poporul și unii erau cu patriarhul Nicolae, iar alții cu Eftimie.

Dupăce a murit împăratul Leon, a domnit în locul lui fratele său Alexandru, care a scos din scaun pe Eftimie și a pus iarăși, în scaun pe Nicoalae. Murind și Alexandru, a domnit nepotul său, adică Constantin VII-lea Porfirogenetul, fiul lui Leon, iar socrul său Roman avea vrednicia de Tată al împăratului. Aceștia au convocat un sinod la anul 992, după Hristos și au oprit nu numai a patra căsătorie, ci și împotriva celei de a treia nuntă a u făcut acest canon care zice: "Dacă cineva în vârstă de patruzeci de ani fiind și fără să se rușineze de vârsta lui, sau să se grijească de viață bine rânduită, precum se cuvine creștinilor, ci stăpânit numai de pofta trupească, ar vrea să facă a treia căsătorie, hotărîm cu toată strictețea și mustrarea, ca acesta să nu se împărtășească timp de cinci ani, fără îngăduința de a se micșora acest număr de ani. Iar dacă se va împărtăși după acești cinci ani, să nu se împărtășească decât numai la Sfânta Inviere a Domnului, dupăce se va curăți pe cât este cu putință cu postul sfintei Patruzecimi.

Si iarăși eine fiind de treizeci de ani și are copii dela primele femei și apoi ar vrea să se căsătorească eu a treia femee, acesta să fie neiertat a se împărtăși până la patru ani. Apoi dacă se va împărtăși după acești patru ani, numai de trei ori pe an să se împărtășească: odată la Invierea Domnului, a doua oară la Adormirea Maicii Domnului și atreia oară la Nașterea lui Hristos, pentrucă se ține post înainte de toate aceste sărbători și prin post capătă folos și curățire cei ce postesc.

Această hotărîre a sinodului s-a numit Tomul Unirii, pentrucă iarăsi s-au unit arhiereii și poporul, care se împărțise mai înainte din pricina celei de a patra căsătorie a lui Leon.

Iar acum nu știu ce blagoslovit, sau din neștire sau vrând să împiedece pe creștini de la viața eea veșnică, a scurtat acest ca-

non și l-a pus în Ceaslov așa știrb. Iar binecuvântații noștri duhovnici aflându-l, l-au vestit în tot pământul, împovărând cu pedeapsa și canonul celei de a treia căsătorii pe toți creștinii, digami, monogami, necăsătoriți și simplu la toată vârsta.

Ci eu nu mă minunez atât de duhovnici, cât mă minunez dece arhiereii și păstorii cei buni nu au sunat îndată din trâmbițele cele de Dumnezeu însuflate ale Adevărului ca să înfiereze pe răul semănător al acestei neghine și să desrădăcineze din Biserică această plantă putredă, deoarece au putere de la Harul Sfântului Duh ca să întărească pe cele ce sunt bune și să îndrepteze pe cele ce trebuesc îndreptate.

Dar poatecă arhiereii aduc îndreptățire că adfându-se sub jugul otomanilor și fiind împovărați cu multe griji, au încredințat acestea învățătorilor și sfințiților propoveduitori. Dar ei, binecuvântații, unul voind să nu-și piardă liniștea, altul alte îndreptățiri aducând, toți totuși împreună demisionând și aruncând greutatea unul asupra altuia, acoperă ca în mormânt Cuvântul lui Dumnezeu și Adevărul, și tăcut arată că aprobă să se întâmple acestea, precum zice dumnezeescul Meletie Mărturisitorul:

"Cel ce are cunoștința adevărului și-l ascunde, cel ce nu susține dumnezeeștile canoane și Legile, se cuvine să fie pedepsit ca și cei care le calcă. Cel ce tace adevărul, este ca cel ce acopere pe Hristos în mormânt, precum a zis unul din Părinți. Si altul iarăși a spus: a tăcea cineva buna credință este mare primejdie, muncă veșnică și groapă a pierzării. Nu este drept și cuviincios ca cei binecredincioși să tacă, atunci când Legile lui Dumnezeu sunt călcate și cei răi caută să-și susțină rătăcirea lor. Căci a zis marele Părinte, când cineva este în primejdie să fie despărțit de Dumnezeu și răul este aruncat asupra lui Dumnezeu, nici un dreptcredincios nu trebue să tacă, sau să se liniștească cu totul; pentrucă tăcerea este trădare și negare a adevărului. Acest lucru îl arată Inainte Mergătorul Domnului și vitejii Macabei, care pentru o mică poruncă a Legii s-au primejduit până la moarte și nu au trădat nici cea mai mică parte a Legii.

Iar Dumnezeescul Gură de Aur zice: "Dacă nu este bine a tăcea cineva când este nedreptățit, cu cât mai mult va fi pedepsit cel ce trece cu vederea și tace când sunt hulite dumnezeeștile legi și canoanele?"

Cuvântul 11

Mulți împotrivindu-se zic că Impărtășirea nu este o dogmă de credință, care trebue să se păzească negreșit.

Deși deasa Impărtășire nu este o dogmă de credință, totuși este o poruncă stăpânească, cuprinsă și în alte cuvinte ale Domnului și în deosebi în aceea care zice: *"Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea"* (Luca 12, 19), adică totdeauna, în fiecare zi, dealungul întregei vieți. Deaceea, pentrucă este poruncă stăpânească trebue în chip necesar să fie păzită, așa cum am spus în prima parte a cărții.

Ci acei care spun acestea, arată astfel, că vor să desbrace dogmele și să le lase pustii de orice rânduială bisericească și punere de lege. Dar să-i întrebăm: aceste dogme pe ce să se sprijine? Nu ne-a spus mai înainte dumnezeescul Hrisostom că statul are nevoie de dogme drepte, iar dogmele de un stat drept, iar statul drept se face și reușește cu ajutorul dumnezeeștilor Porunci, ale afintelor legi ale Bisericii, ale cinstitelor predanii și așezăminte alc dumnezeeștilor Părinți? Deci dacă călcăm sfintele canoane stăpâneștile porunci și celelalte, va dispare și Statul cel bun, vom pierde și dogmcle cele drepte și vom rămâne pustii și întunecați.

Vremea nu mi-ar ajunge să număr miile de pilde a atâtor sfinți care au pătimit și au murit pentru legile și canoanele Bisericii. Si totuși se găsesc unii atât de obraznici, încât nu numai că nu sufăr pentru adevăr, ci și cu îndrăzneală se împotrivesc stăpâneștilor porunci, împiedecând de la dumnezeeasca împărtășanie pe cei ce se apropie să se împărtășească, fără nici o vină sau pricină. Care lucru este foarte îndrăzneț, deoarece Domnul nostru nici pe Iuda nu l-a alungat de la împărtășire, deși cunoștea ce vas necurat al răutății era. Pe lângă aceasta, Hristos primește pe toți care se împărtășesc; și pe cei vrednici îi curăță, luminează și sfințește, iar pe cei nevrednici, mai întâi îi predă să fie mustrați de conștiință, pe urmă dacă s-au îndreptat, îi primește cu milostivire. Iar dacă rămân ncîndreptați îi predă la diferite boli, precum zice Apostolul: pentrucă adică mulți se împărtășesc cu nevrednicie, se îmbolnăvesc și mulți mor. (I Cor. 11, 30).

Iar acești binecuvântați, fără să știe starea celor ce se împărtășesc, ci numai ca să-și țină obiceiul lor cel rău, care în chip vătămător de suflet a stăpânit, împiedică pe dreptcredincioși de la Sfânta Impărtășire.

Dar să întrebăm pe Marele Vasilie ca să ne spună adevărul. "Se cuvine oare, dumnezeesc și sfințite cap, sau nu este primejdios a nesocoti vreo poruncă a lui Dumnezeu, sau a împiedeca pe cel rânduit să o facă, sau să se supună celor care îl împiedică, sau și mai mult dacă cel ce împiedică este prieten și casnic al lui Dumnezeu, sau să o părăsească dacă de află vreun motiv binecuvântat, care se împotrivește acelei porunci dumnezeești?

La acestea răspunde sfântul și zice: Fiindcă și Domnul a zis: Invățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima, arătat este că și toate celelalte de la Dânsul, mai cu încredințare le învățăm, precum și despre aceasta. Să ne aducem aminte de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, cum a răspuns lui Ioan, când nu voia să-L boteze, cu aceste cuvinte: "lasă acum, o Ioane, aceste cuvinte că mi se cuvine Mie ca să împlinesc toată dreptatea". Si iarăși să ne aducem aminte de El, cum a zis cu mânie lui Petru, când îl oprea ca să nu pătimească ispitele pe care le prezisese Domnul, să nu fie adică răstignit: "Mergi înapoia mea satană, că sminteală îmi ești Mie,

deoarece nu gândești cele ce le vrea Dumnezeu, ci cele ale oamenilor". Si iarăși când însăși Petru îi aducea cinste Stăpânului Hristos, ne voind ca să-i spele picioarele, Domnul i-a răspuns: "Dacă nu te spăl, nu ai parte cu mine". Acestea sunt ale Domnului.

Iar dacă este nevoie să luăm pildă și de oameni și să înțelegem că nu trebue a ne supune celor care ne împiedică să facem voia lui Dumnezeu, să ne aducem aminte de Apostolul Pavel, care a zis celor ce-l rugau să nu meargă la Ierusalim: Dece plângeți așa și-mi sfâșiați inima? Eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci și să mor pentru numele lui Iisus Hristos.

Dar cine poate fi mai slăvit și mai mare decât Inainte Mergătorul Ioan? Si cine este mai sincer și mai apropiat de Hristos decât Petru? Si ce gânduri mai drept credincioase și mai iubitoare de Dumnezeu se pot găsi decât ale lui Ioan și ale lui Petru? Deoarece amândoi fiind mișcați de evlavie și respect, unul nu voia să boteze pe Hristos, iar altul nu voia să i se spele picioarele; și cu toate acestea, Hristos nu s-a plecat lor.

Ci eu știu că nici proorocul Moisi, nici proorocul Iona nu au rămas nevinovați înaintea lui Dumnezeu, pentrucă au urmat gândurilor lor și nu au păzit ascultarea față de ceeace le poruncise Dumnezeu. Din toate acestea învățăm că nu trebue să ne împotrivim voei și poruncilor lui Dumnezeu, nici pe alți să nu-i împiedecăm să o facă și nici să nu ne supunem celor care ne opresc.

Lui Dumneu trebue mai ales să ne supunem. Iar dacă pilda acestor atât de slăviți și iubitori de Dumnezeu Sfinți ne învață să ne supunem lui Dumnezeu, cu cât mai mult ne învață să-i imităm în celelalte și să nu se supunem oamenilor, când aceștia ne sfătuesc cele protivnici lui Dumnezeu.

Si iarăși zice: Nu se cuvine ca cineva să împiedece pe cel ce face voia lui Dumnezeu; fie că o face după porunca lui Dumnezeu, fie pentru alt scop potrivit cu porunca. Si nici cel care o face nu trebue să se supună celor care îl împiedecă, chiar dacă aceștia ar fi prieteni adevărați ai lui Dumnezeu, ci să rămână la judecata și la hotărîrea pe care a socotit să o facă.

Si iarăși zice: Nu se cuvine să împiedece cineva pe cel ce face voia lui Dumnezeu și care la arătare păzește scumpătatea învățăturii Domnului, dar nu o face cu scop drept și cu gând întreg. Nu se cuvine, zic, să-l împiedece pe acesta, dacă nu se vatămă cineva din acest lucru și mulți se folosesc din el; ci trebue să-l sfătuiască să împlinească porunca cu scop bineplăcut lui Dumnezeu.

Si iarăși zice: Nu se cade să urmăm predaniile oamenilor și să călcăm porunca lui Dumnezeu. Si iarăși, nu se cuvine să punem voia noastră mai presus de voia lui Dumnezeu, ci la tot lucrul se cade să căutăm a face voia lui Dumnezeu. Iar Dumnezeescul Gură de Aur zice: "Să stăm cu bărbăție împotriva tuturor celor ce ne împiedică de la acest lucru. Ascultă ce zice Hristos: "Cel ce iubește pe tatăl sau pe mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine", deoarece când săvârșim vreun lucru plăcut lui Dumnezeu, cel ce ne împiedică de la aceasta trebue să-l socotim vrășmaș și protivnic, chiar de ar fi tatăl nostru, chiar mama sau oricine alt cineva". (Cuv. 19 despre Fecioríe).

Iar Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu zice: Cel ce grăește în afară de cele poruncite de Dumnezeu, chiar dacă este vrednic de încredere, chiar dacă postește, chiar dacă se nevoiește, chiar dacă minuni face, chiar dacă prorocește, să-ți fie

ție ca un lup îmbrăcat în piele de oaie, care strică și nimicește oile.

Iar dumnezeescul Meletie Mărturisitorul zice: Să nu ascultați nici pe monahi, nici pe preoți când vă sfătuesc cele rele. Dar ce zic eu monahi și preoți? Nici episcopilor să nu vă supuneți când vă sfătuesc să faceți, să ziceți și să cugetați cele ce nu sunt de folos sufletului vostru.

Cuvântul 12

Unii se smintesc că nu ne încredințăm de cele ce ni le spun și îndeosebi de cele despre deasa împărtășire și aduc pentru apărarea lor trei mărturii: Intâi, că sfintele canoane și poruncile sunt sub puterea arhiereilor; al doilea, că noi nu trebue să cercetăm pe arhierei, pe învățători și pe duhovnici pentru cele ce ni le spun, ci numai să ne supunem în toate cu simplitate; și al treilea, aduc acel cuvânt apostolesc: "Ascultați pe mai marii voștri și vă supuneți lor".

Fața de aceste trei părți ale împotrivirii, noi nu avem nimic asemănător de spus, ca să nu producem cuiva turburare dar a tăcea cu totul față de acestea, socotim că este vătămător pentru suflet. Deci să vedem ce zic sfinții, ca să nu se plângă nimenea.

La cea dintâi răspunde Marele Vasile și zice: "Dacă însuși Domnul Iisus, întru Care a binevoit să se odihnească Tatăl și în care sunt ascunse toate vistieriile înțelepciunii și ale cunoștinței; dacă, zic, Acesta Care a primit toată stăpânirea și judecata de la Dumnezeu și Tatăl Său, zice că poruncă mi-a dat Tatăl Meu, ce să spun și ce să grăesc; și iarăși: acelea pe care eu vi le grăesc, vi le spun întocmai neschimbate, așa cum mi le-a spus Tatăl; și dacă Duhul Sfânt nu grăește de la sine, ci acelea pe care le aude pe acelea le și spune, cu cât mai cuviincios și mai sigur pentru mântuirea noastră este a gândi și a face aceasta. Adică a nu călca dumnezeeștile porunci, ci a ne supune lor cu respect.

Iar dumnezeescul Gură de Aur din însăși hirotonia arhiereilor dovedește că arhiereii sunt supuși dumnezeeștilor canoane și porunci, zicând: "Fiindcă arhiereul Legii vechi era căpetenie a poporului și căpetenie fiind trebuia ca pe cap să aibă și

puterea (deoarece stăpânirea care nu este supusă altei stăpânire mai înalte este nesuferită, deceeaa are pe cap semnul stăpânieii, ca să se vadă că este sub lege); deci porunceşte Legea ca arhiereul să nu aibă capul descoperit, ci acoperit, pentruca să înveţe capul poporului că are o stăpânire şi mai mare.

Deaceea şi în legea Harului când se hirotonesc arhiereii se pune Sfânta Evanghelie pe capul lor, pentruca să înveţe arhiereul care este hirotonit că primeşte pe capul lui Tiara (mitra) cea adevărată a Evangheliei, adică autoritatea şi ca să mai înveţe că deşi el este cap al tuturor, totuşi este supus legilor Evangheliei, că el, care stăpâneşte peste toţi, este stăpânit de legi; că el legiueşte pentru toţi, dar este stăpânit de lege. Deaceea şi viteazul şi sfântul Mucenic Ignatie scrie o epistolă către un arhiereu zicând: Nimic să nu se facă fără părerea ta; iar tu să nu faci nici un lucru fără părerea şi porunca lui Dumnezeu. Deci a avea arhiereul Evanghelia pe capul lui, este semn că se găseşte sub stăpânire.

La mărturia a doua pe care o aduc, ca adică să nu cercetăm noi pe arhierei, pe învăţători şi pe duhovnici, ci să-i ascultăm întru toate, răspunde Marele Vasilie zicând că "propoveduitorul cuvântului, fie el Invăţător, fie Arhiereu, trebue cu multă luare aminte şi cu multă cercare şi cu scop plăcut lui Dumnezeu să spună totdeauna cuvântul şi să facă tot lucrul, ca unul care trebue să fie cercat prin cuvânt şi prin faptă şi de către supuşii lui.

Si iarăşi: Se cuvine ascultătorilor, care sunt învăţaţi în Scripturi, să cerce cu dreaptă socoteală, acelea pe care le zic dascălii şi câte sunt de acord cu Scripturile să le primească, iar pe cele care nu sunt să le lepede, iar de cei care stărue în aceste învăţături să depărteze şi mai mult. Si iarăşi, în altă parte zice: Se cuvine ca celor ce au multă cunoştinţă în Scripturi să cunoască pe sfinţi din roadele Duhului Sfânt şi din darurile pe care le au. Si pe cei ce au aceste daruri să-i primească, iar de cei care nu le au să se depărteze. Si iarăşi zice: Nu se cade ca omul să se lase răpit, aşa simplu şi cum s-ar întâmpla de către cei ce făţărnicesc adevărul, fără să cerceteze; ci să cunoască pe fiecare după felul învăţăturii şi după oglinda dumnezeeştilor Scripturi. Si iarăşi, se cuvine ca tot cuvântul şi tot lucrul să fie încredinţat şi adeverit cu mărturia de Dumnezeu însuflatelor Scripturi, ca să le cunoască cei buni şi să se ruşineze cei răi.

La a treia parte a împotrivirii răspunde dumnezeescul Gură de Aur zicând: "Rău lucru este pretutindenea a nu avea cineva stăpân şi cap, ci pricină a multor nenorociri şi început a toată neorânduiala şi turburarea; totuşi nu -i mai mic răul ca cei supuşi să nu se supună stăpânitorului. Dar ar putea spune cineva că se află şi un al treilea rău, când întâistătătorul şi conducătorul s-ar întâmpla să fie rău. Ci eu ştiu că acesta nu este un mic rău, ci mult mai rău decât a nu avea cineva deloc stăpân. Că e mai bine să nu fii condus de cineva decât să fii condus de un stăpân rău. Fiindcă cine nu are un conducător peste el de multe ori se izbăveşte şi de multe ori se primejdueşte; dar cine are întâistătător rău, totdeauna se va primejdui, căzând în gropi şi în prăpăstii. Cum dar zice: Ascultaţi pe mai marii voştri şi vă supuneţi lor?

Pricina pentru care Pavel a zis aşa este următoarea. Pentrucă mai înainte a zis despre conducători, aceste laude: "văzând bunele roade ale vieţii lor virtuoase şi împreună petrecerea lor urmaţi-le credinţa"; apoi dupăce i-a arătat că sunt drepţi întru toate, a zis: "ascultaţi pe mai marii şi întâistătătorii voştri şi vă supuneţi lor".

Dar îmi răspundeți: dacă acela este rău și nu ne supunem, ce se întâmplă? Si în ce spui că este rău întâistătătorul tău? Dacă este greșit în credință, fugi de dânsul și-l părăsește, nu numai dacă este om, ci și înger din cer dacă ar fi; iar dacă este greșit în viața și faptele lui, nu lua aminte. Această pildă nu o spun dela mine, ci din sfânta Scriptură. Ci ascultă pe Hristos, care zice: Pe scaunul de învățătură a Legii au șezut cărturarii și fariseii; dupăce a zis mai înainte multe rele despre ei, atunci a zis: Pe scaunul Legii au șezut. Așa dar, câte vă vor zice din Lege să faceți, faceți-le, dar lucrurile lor rele să nu le faceți. Ca și cum ar zice: au vrednicia ca să învețe, dar au și viață necurată. Voi însă care auziți, nu luați aminte la viața lor, ci la cuvintele lor, căci din viața lor nimeni nu se poate vătăma. Din ce pricină? Fiindcă sunt cunoscute tuturor și fiindcă nici acesta care învață, oricât de viclean și păcătos ar fi, nu poate niciodată să învețe pe oameni să facă cele rele.

Iar credința și învățăturile cele rele pe care le are, nici nu sunt cunoscute de toți și nici ei nu încetează a le face. Deaceea și porunca pe care a dat-o Domnul: nu judecați ca să nu fiți judecați, se referă la viață și nu la dogmele credinței.

Si iarăși îmi spui în altă parte: dar cutare și cutare om, blândul acela, sfințitul acela, prea înțeleptul acela face așa și așa. Omule, nu-mi spune mie despre acest prea blând, prea înțelept, evlavios sau sfințit, ci dacă vrei spune că este Petru, sau Pavel sau înger din cer. Chiar dacă sunt așa de mari sfinți, eu nu mă grijesc de vrednicia fețelor; deoarece eu nu citesc lege și poruncă de rob, ci lege împărătească. Iar când se citesc scrisori împărătești, toată vrednicia robilor să înceteze. De ce îmi aduci de față pe cutare și pe cutare? Dumnezeu nu te va judeca după lenea slugilor celor împreună cu tine, ci după porunca

dumnezeeștilor sale legi. Am poruncit, îți va zice în ziua Judecății; trebuia să te supui poruncii mele și nu să pui înainte pe unul sau pe altul și să cercetezi răutățile altora.

Dacă și marele împărat David a căzut într' un păcat, oare tu nu te temi ca să nu cazi? Cu adevărat este mare primejdie. Deaceea se cuvine să luăm aminte. Si nu numai virtuțile sfinților să le imităm, ci dacă și lor, ca niște oameni, li s-a întâmplat vreo nepăsare sau călcare a legii, noi trebue să ne ferim de ele, deoarece nu vom fi judecați de cei împreună cu noi asluji-tori, ci de Stăpânul și Dumnezeul nostru, Căruia îi vom da seamă pentru toate cuvintele și faptele noastre.

Si sfinții la fel grăesc. Ci noi, fraților, fiindcă la pace ne-a chemat pe noi Domnul, trebue să ne supunem și arhiereilor și duhovnicilor și dacălilor noștri, pentru vrednicia pe care o au dela Dumnezeu. Iar dacă cineva dintr' înșii ar face ceva fără dreaptă judecată sau ne-ar împiedeca de a face vreun lucru plăcut lui Dumnezeu, noi să nu încetăm a-i cere și a-l ruga, pânăcând îl vom convinge ca să se facă voia lui Dumnezeu, pentruca să domnească pacea între noi să stăpânească unirea și înțelegerea, ca să fie dragoste între păstori și oi, între arhierei și creștini, între clerici și mireni, între întâistătători și supuși; ca să fie departe de noi smintelele, turburările, schismele, despărțirile. Deoarece acestea sunt stricătoare a sufletelor noastre, a caselor, a bisericilor și a toată obșteasca petrecere. In scurt ca să fim toți un trup și un duh, toți cu o singură nădejde, cum am și fost chiemați, ca și Dumnezeul pacii să fie cu noi.

Cuvântul 13

Zic unii: iată facem porunca Domnului şi ne împărtăşim de două şi de trei ori pe an şi aceasta este de ajuns pentru apărarea noastră.

Acestora le răspundem că şi acest lucru este bun şi folositor; dar a se împărtăşi cineva mai des este mult mai folositor. Căci cu cât se apropie cineva de lumină, se luminează; cu cât de apropie de foc, cu atât mai mult se încălzeşte; cu cât se apropie de sfinţenie, cu atât mai mult se sfinţeşte, cu cât se apropie cineva de Dumnezeu, prin sfânta Impărtăşanie, cu atât mai mult se luminează, se încălzeşte şi se sfinţeşte. Fratele meu, dacă eşti vrednic să te împărtăşeşti de două şi de trei ori pe an, eşti vrednic să te împărtăşeşti şi mai des, precum spune dumnezeescul Gură de Aur, păstrând aceeaşi pregătire şi vrednicie. Dar ce ne împiedecă să ne împărtăşim? Lenevirea şi nepăsarea noastră, de care fiind biruiţi, nu ne pregătim pe cât este cu putinţă pentru a ne împătăşi.

Iar în alt chip răspundem, că aceştia nu fac, precum socotesc ei, după porunca lui Dumnezeu. Căci unde a poruncit Dumnezeu sau vreunul din sfinţi ca să ne împărtăşim de două sau de trei ori pe an? Nicăiri nu se află acest lucru. Trebue deci să ştim ca atunci când facem vreo poruncă, să fim atenţi să o facem şi cum trebue. Adică să avem în vedere şi locul, şi timpul, şi scopul şi modul şi toate celelalte împrejurări în care trebue să se facă şi aşa să fie desăvârşit întru toate acel lucru bun şi bineplăcut lui Dumnezeu.

Tot aşa trebue să procedăm şi la Sfânta Impărtăşanie. Adică a ne împărtăşi des este şi necesar, şi foarte folositor de suflet, şi după porunca lui Dumnezeu, şi lucru desăvârşit şi bine

plăcut; iar a ne împărtăşi numai de trei ori pe an, nu este nici după poruncă, nici un bine deplin, deoarece nu este lucru bun, ceeace nu se face bine.

Deaceea, aşa cum toate celelalte porunci ale lui Dumnezeu au fiecare timpul cuvenit, precum zice Eclesiastul: "Este vreme pentru tot lucrul" (3,17), tot aşa şi cu porunca sfintei Impărtăşanii, trebue să-i dăm timpul cuvenit, iar timpul potrivit este acela în care preotul zice: "Cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi" Iar aceasta numai de trei ori pe an se aude? Vai şi vai! Si dacă pentru a trăi trupul cel material, trebue omul să mânânce de două şi de trei ori pe zi, nenorocitul suflet ca să-şi trăiască viaţa sa duhovnicească, numai de trei ori sau şi o singură dată să mânânce hrana cea dătătoare de viaţă? Si nu este aceasta o mare nebunie? Iar dacă se face altfel, mă tem, mă tem ca nu cumva să nu ne folosim din lucrarea poruncilor. Pentrucă le falsificăm şi le stricăm şi nu suntem împlinitori ai Legii, ci împotrivitori. Si în timp ce postind adeseori socotim că împlinim porunca lui Dumnezeu, dimpotrivă noi păcătuim, precum zice dumnezeescul Gură de Aur: "Să nu-mi spui aceea că postesc, ci să-mi arăţi dacă postesc şi după porunca lui Dumnezeu. Pentrucă dacă nu este după voia lui Dumnezeu, postul acela este mai rău decât beţia. Deoarece nu trebue să vedem numai ceeace fac, ci şi pentru ce o fac; pentrucă ceeace se face după rânduiala lui Dumnezeu, chiar rău dacă ar părea că este, totuşi este mai bun decât toate; iar ceeace nu se face după voia lui Dumnezeu, chiar de se pare că este foarte bun, este cu totul rău şi preanelegiuit. Căci lucrurile nu sunt bune sau rele de la sine, ci alegerea şi hotărîrea lui Dumnezeu le fac să fie bune sau rele".

Cuvânt de încheiere

Iată, iubiții mei frați, că cu ajutorul lui Dumnezeu, a luat sfârșit cărticica de față și s-a arătat limpede cu mărturii din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți, că este necesară și folositoare de suflet deasa Impărtășire cu Preacuratele Taine și că fără de aceasta este cu neputință să ne suim la dragostea Dumnezeului nostru, Carele ne-a creat din neființă, și ne-a creat din nou, dupăce ne-ar zdrobi.

Deci acum nu trebue altceva decât numai să ne pregătim cu cuviincioasa pregătire, cu înfrângerea inimii, cu spovedanie și împlinirea canonului și așa să ne apropiem de Sfintele Taine cu frică și cu cutremur ca să ne împărtășim. Câți voim viața și iubim să vedem zile bune, după spusa Psalmistului, să ne apropiem de Domnul nostru, de preadulcele Iisus Hristos, Care ne strigă în fiecare zi de la Sfânte Masă și ne zice: Veniți de mâncați Pâinea Mea și beți Vinul, pe care l-am gătit în Sfântul Potir, ca să vă luminați sufletește și trupește, ca să vă îngrășați cu hrana nemuririi, ca să vă adăpați cu băutura nestricăciunii cea cerească, ca să nu se rușineze fețele voastre la vremea nevoei (ps. 33,6).

Deci, până avem vreme, să lucrăm binele, după cuvântul Apostolului: (Gal. 6, 10). *"Iată vremea potrivită, iată ziua mântuirii"* (2 Cor. 6,2). Să alergăm și să urmăm pe Domnul și-L vom găsi ca pe niște zori gata să ne lumineze, după cuvântul proorocului Osie, și va veni la noi, cum vine ploaia pe pământ timpurie și târzie. Să auzim pe Ieremia care zice: Stați în căile

poruncilor, cugetați și cercați legile și voile lui Dumnezeu și vedeți care este calea cea bună și mergeți pe ea. Să ne pocăim din tot sufletul și din toată inima pentru lenevirea noastră de mai înainte și să ne îndreptăm pe noi înșine, ca să nu auzim iarăși pe proorocul Ieremia osândindu-ne și zicând: "Doamne, iată ochii Tăi văd că i-ai bătut și ei n-au simțit durere; i-ai zdrobit și ei nu vor să se înțelepțească, au învârtoșat obrazul lor mai tare decât piatra și nu au voit să se întoarcă. Proorocii proorocesc nedreptăți, preoții i-au lăudat bătând din palme și poporul meu așa a dorit; cui, Doamne, să vorbesc și să mă audă? Iată că au urechile închise și nu pot să mă audă. Iată că și cuvintele lui Dumnezeu au ajuns de râs la ei și nu voesc să le asculte. De la mic până la mare, toți fac rele și nelegiuiri; atât preoții cât și proorocii cei mincinoși, toți au spus minciuni".

Să scultăm cuvintele cele folositoare sufletului nostru și să nu cercetăm cum este acel care le zice: înțelept sau neînțelept, renumit sau smerit. Căci ce ne folosește dacă cutare sau cutare este mare și tare? Si ce ne păgubește cutare dacă este smerit și defăimat? Noi nu vom cumpăra nici pe unul, nici pe altul; ci numai cuvintele Sfintei Scripturi ne trebuesc pentru folosul nostru; și nu pe pasă dacă este înțelept sau neînțelept cel care le grăiește. Deaceea trebue să le probăm cu cele scrise și dacă sunt de acord să le primim, iar dacă nu sunt, nu ne trebuesc nici nouă, nici altora. Deoarece cel ce merge la piață să cumpere grâu sau altceva, nu se gândesște dacă cel ce vinde este bun sau rău, ci numai la lucru se uită dacă este bun.

Așa se cuvine să luăm aminte și la cuvinte cu scumpătate și să nu ne abatem dela cele pe care ni le-au predat dumnezeeștii Părinți, dacă vrem să nu pierdem calea cea dreaptă. Pentrucă și ereticii, dacă luau aminte la dumnezeeștile Scripturi, nu

urmau pe începătorii de erezii, ca să meargă împreună cu ei spre pierzare. Căci la aceia mult meșteșugărețul diavol a semănat felurite erezii, păgubindu-i între altele și de Sfântul Botez. Iar pe noi cei drept credincioși se silește să ne piardă, îndepărtându-ne de deasa împărtășire cu Sfintele Taine. Si fiindcă din sfântul Botez nu a putut să ne clatine, meșteșugește alt chip ca să ne omoare.

Să nu socotiți că au vreo deosebire una de alta; pentrucă deopotrivă a hotărît Domnul nostru pentru amândouă, precum am zis mai înainte. Pentrucă nu este nici o deosebire dacă cineva nu se naște sau dupăce s-a născut să moară de foame.

Așa și noi, ne naștem din nou prin dumnezeescul Botez, dar apoi, dacă nu ne hrănim cu deasă Impărtășanie, ca să trăim viața cea duhovnicească, iarăși murim de foamea harului și cădem în patimi mai rău aproape decât cei nebotezați.

Deaceea, vă rog, să ne temem de cuvintele Domnului nostru, acuma până trăim, ca să aflăm mântuire și să nu ne cutremurăm atunci la infricoșata judecată, fără nici o mângâiere. Să nu ne asemănăm cu aceia către care a zis: *"Lăsând porunca lui Dumnezeu, țineți datina oamenilor"* (Marcu 7, 8).

Să nu ne înșelăm de superstițiile și relele obiceiuri care au stăpânit, ci să luăm aminte la cele scrise. Pentrucă zice Marele Vasilie: "Cu adevărat ne-a înșelat reaua obișnuință; în adevăr, stricata, și reaua predanie a oamenilor multe rele ne-a pricinuit. Si iarăși: Dacă păzirea Legii vechi și îndreptările ei, când se țin de un creștin care a mărturisit la Sfântul Botez că nu mai trăiește, luiși, ci viața lui Hristos; dacă, zic, aceasta este socotită ca preacurvie la creștinul care o face, ce trebue să zicem despre predaniile oamenilor?

Iar pentru predaniile omenești arătat se vede că este iadul, care va fi, după cuvântele Domnului. Iar pentru gândurile cele omenești, care cu înțelepciune omenească se grăesc de unii, nea învățat Apostolul să le lepădăm cu nevoință zicând: "Armele cu care ne luptăm noi nu sunt trupești și omenești, ci sunt puternice cu harul lui Dumnezeu ca să surpăm tot zidul gândurilor și tot înțelesul înalt, care se împotrivește cu mândrie cunoștinței de Dumnezeu. Acestea le-a zis Apostolul atât pentru gândurile cele omenești, cât și pentru orice altă dreptate care se vede la fiecare, chiar dacă s-ar face pentru Dumnezeu. Așa dar din toate acestea și unele ca acestea, arătată este osânda, pe care o vor primi acei care viclenesc poruncile lui Dumnezeu și le întorc după scopul lor. Pentrucă este scris: Vai de cei ce se socot că sunt înțelepți și pricepuți. Deaceea trebue să ne curățim de toate; și de poftele diavolului și de grijile lumii, de predaniile omenești și de voile noastre, chiar dacă ni s-ar părea că sunt bune.

Să nu călcăm poruncile lui Dumnezeu și să ne facem mai răi decât dobitoacele cele necuvântătoare și mai nepricepuți decât peștii, care nu se împotrivesc Legii lui Dumnezeu, după cuvântul aceluiași Vasile: "Peștii cei muți și necuvântători nu se împotrivesc legii cei firești, iar noi oamenii cei cuvântători nu păzim poruncile cele mântuitoare ale Domnului nostru".

Să lăsăm pe cei ce voesc să trăiască cu lenevire și mai ales să ne rugăm lui Dumnezeu să le dea și lor râvnă și să ne deșteptеam toți din somnul nepăsării și să primim căldură și dragoste în inimă și să ascultăm duhovniceasca chiemare a preotului și să ne apropiem cu inimă înfrântă de sfintele Taine. Mare păcat este nesocotirea lui Dumnezeu! Să mergem atâta mulțime de creștini la Sfânta Liturghie, apoi să ne chieme Domnul, prin gura preotului, ca să ne împărtășim și nimeni din atâta mulțime a

celor chemați să nu se găsească să împlinească dumnezeeasca chiemare; nu din pricina unui păcat sau motiv, ci numai din reaua obișnuință!

Vai, fraților, mă tem ca nu cumva să zică și despre noi; Nici unul din acei bărbați chiemați nu va gusta din cina mea; ba nu cumva să ne pedepsească și mai greu, dacă nu ne vom pocăi și îndrepta.

Eu vă voi întreba aceasta: Dacă în timpul Cinei celei de Taină, unul din Apostoli ar fi zis că eu nu mă îmărtășesc astăzi, oare ce ar fi zis Domnul? De sigur mi se pace că i-ar fi zis ceeace i-a zis și lui Petru, la sfințita spălare: "Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine". Intocmai la fel, și la Dumnezeeasca Cină, i-ar fi spus celui ce nu se împărtășea: Dacă nu mânânci Trupul Meu și dacă nu bei Sângele Meu, nu ai parte cu Mine.

Același lucru ne spune și acum, iubiților, la fiecare Liturghie: "Dacă nu mâncați Trupul Fiului Omului, nu aveți viață întru voi". Răbdare, dacă cineva espe oprit de păcat și de canonul duhovnicului său aceea să nu se împărtășească; dar să se lipsească de acest dar ceresc, numai din reaua obișnuință! Vai ce rea obișnuință!

Așa de mult s-a înrădăcinat acest rău obiceiu, încât nu numai că nu ne împărtășim noi, ci și dacă vedem pe alții că merg des la sfânta Impărtășanie, îi mustrăm osândindu-i ca fiind necuviincioși și nesocotitori ai Dumnezeeștilor Taine, în loc să-i imităm după cuviință.

Cu dreptate s-a împlinit cu noi proorocia lui Isaia, care zice: "Mergi și spune poporului acestuia: Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege, și privind veți privi și nu veți vedea. Că s-a învârtoșat inima poporului acestuia și cu urechile greu aud și li s-au închis ochii lor" (6,9); căci cu adevărat toți ne-am făcut ca niște

nesimțitori și nu înțelegem nici ceeace spunem, nici ceeace auzim, nici ceeace vedem.

Si din această jalnică stare a noastră, știu și eu că puțini vor asculta toate care le-aș grăi despre tema noastră, prentrucă s-au îngreuiat urechile lor, ca să nu audă precum a zis Isaia.

Pentru acești puțini voi spune o pildă și voi sfârși. Dacă frații mei, un împărat, stând afară, pe un tron înalt și având înaintea lui pe toți ofițerii și toată armata cu frică și cu mult cutremur; dacă, zic, acel împărat ar porunci unuia din aceia să vină înaintea lui ca să-i vorbească pentru un oare care serviciu, și dacă unii dintre aceia invidiindu-i indrăzneala pe care o capătă față de împăratul, ar voi să-l împiedece, oare îi va asculta pe ei ca să nesocotească adică pe împăratul? Eu socot, că nu le va da nici cea mai mică atenție, ci cu mult zel va alerga către împăratul, socotind acest lucru ca o mare cinste și slavă pentru sine. Deci, dacă față de un împărat muritor vrem să apărem atât de supuși, dece să nu fim mai supuși față de împăratul ceresc și Stăpânul nostru. Impăratul cel pământesc ar putea să ne lipsească numai de cinste, de slavă și de averi, pe care pe toate azi sau mâine moartea le nimicește; dar pe Dumnezeu, care poate să ne osândească la moarte veșnică, cine atuncea îl va potoli? Ce vom face atunci noi nenorociții, care călcăm acum stăpâneștile porunci, când se va face judecata cea mare? Oare vom putea găsi atunci îndreptățire înaintea lui Dumnezeu, pe Care acum îl disprețuim, cu îndreptățire că cutare ne-a împiedecat și nu am împlinit porunca Ta? Aceasta poate o vom spune mulți, dar fără folos.

Deaceea trebue să ne pocăim acum, înainte de a veni ceasul acela; trebue să părăsim voile diavolului și obiceiurile omenești; trebue să facem poruncile lui Dumnezeu, pregătindu-ne

cu cuvenits pregătire, să ne împărtășim des cu Trupul și cu Sângele Domnului nostru Iisus Hristos ca să ne întărim cu Harul lui Dumnezeu prin Sfânta Impărtășanie, și astfel întăriți săfacem în fiecare zi, aci pe pământ voia lui Dumnezeu, ce bună, plăcută și desăvârșită, precum o fac și îngerii în ceruri. Iar dacă ne împiedică cineva, să rugăm pe părinții noștri duhovnicești cu lacrimi fierbinți, până când îi vom convinge să ne lase, ca să ne învrednicim să primim arvuna Duhului în inimile noastre, cu deplină cunoștință. Si aci pe pământ și acolo în cer, fie să ne învrednicim să slăvim împreună cu îngerii și cu toți sfinții, pe Tatăl pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea în Unime și Unimea în Treime, pe atotdesăvârșitul Dumnezeu, în nesfârșitii vecii vecilor. Amin.

INSEMNARE

Acum când se tipărește pentru prima oară în limba română, cartea despre "Deasa împărtășire...", cititorul român se va bucura aflând că ea a fost scrisă în România și anume în orașul Brașov, la anul 1772, de către un învățat monah athonit, Neofit Kavsokalivitul, care a trăit și activat în București și Brașov, între anii 1768-1786. Manuscrisul său se află în Biblioteca Academiei Române.

Lucrarea s-a tipărit îndată în Veneția în două ediții, în anii 1777 și 1783, fără însă a se indica numele autorului, din care pricină ea a fost atribuită unor mari cărturari ai vremii: Sf. Macarie, mitropolitul Corintului și Sf. Nicodim Aghioritul.

Ediția din 1777 reproduce întocmai manuscrisul monahului Neofit, pe când ediția din 1783, este o prelucrare a ediției anterioare, de către Nicodim Aghioritul, care a desvoltat-o mult, a îmbogățit-o și sistematizat-o, devenind astfel împreună cu Neofit autor al cărții, care apoi, în noua formă, s-a tipărit în limba greacă de mai multe ori și după care s-a făcut și prezenta traducere românească.

(Despre acestea, a se vedea mai pe larg în Teza de Doctorat a Pr. Constantin Caraisaridi din Athena: "Sfântul Nicodim Aghioritul și activitatea sa în domeniul Liturgic", București, Institutul Biblic, 1987).

Cât privește cuprinsul, cartea noastră este alcătuită din trei părți. Prima parte în 9 capitole se ocupă cu tâlcuirea rugăciunii Tatăl Nostru, iar celelalte două, de Sfânta Impărtășanie.

Editorii prezentei ediții, dorind să reînoiască în mijlocul poporului credincios vechea tradiție ortodoxă a unei mai dese împărtășiri cu Sfintele Taine, au lăsat la o parte tâlcuirea

rugăciunii domnești și au tipărit numai celelalte două părți, care tratează despre folosul cel mare al desei împărtășiri cu Sfintele lui Hristos Taine și lămuresc nedumeririle și obiecțiunile care ar putea fi aduse împotriva ei. La care s-a adăogat, și Cuvântul P.S. Episcop Serafim Făgărășanul, vicarul Mitropoliei Transilvaniei, care tratează tema despre deasă sau rară împărtășire.

Rugăm călduros pe cinstiții slujitori ai Celui Prea Înalt să pomenească pentru dragostea lui Hristos pe editorul ostenitor al acestei cărți și familia lui:

Pentru sănătate și îmbogățirea cea întru Dumnezeu: *Stelian și Despina* cu fii: *Filotei, Dumitru, Varvara și Efrem;*

Pentru odihna sufletelor robilor lui Dumnezeu: *Nicolae, Gheorghe, Varvara, Constantin și Atanasie*, cu tot neamul cel a-dormit;